

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: «Βία στις Συντροφικές Σχέσεις Εφήβων και η Στάση των Στελεχών των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων Απέναντι στη Συντροφική Βία στις Σχέσεις Εφήβων»

ΜΕΤΕΧΟΥΣΕΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ: Εμμανουήλ Στυλιανή,
Θεοδωρίδου Λητώ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:

Πενταράκη Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

Πτυχιακή εργασία για τη λήψη πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία από το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.) Πάτρας.

Μάιος 2009

Πάτρα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περιεχόμενα Πινάκων.....	7
Ευχαριστίες.....	13
Εισαγωγή.....	14
Περίληψη.....	15

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Κεφάλαιο 1. Οριοθέτηση του Φαινομένου

A. 1. Το ραντεβού στην εφηβεία.....	18
2. Βία και εφηβεία.....	18
3. Έναρξη της ερωτικής ζωής των εφήβων στην Ελλάδα.....	19
B. Ορισμός συντροφικής βίας και σχέσης.....	19
Γ. Ερμηνευτικές προσεγγίσεις για τη συντροφική βία.....	20
1. Η εξουσία και ο μύθος της ισότητας μεταξύ των φύλων.....	20
2. Φύλο και βία.....	22
3. Φύλο και θύμα.....	23
4. Φύλο και δράστης.....	23
5. Κοινοί παράγοντες και για τα δύο φύλα.....	24
Δ. Ομοιότητες και διαφορές στις εφηβικές σχέσεις και στις σχέσεις ενήλικων.....	25

Κεφάλαιο 2. Έκταση του φαινομένου

A. Εισαγωγή.....	27
B. Έκταση.....	28

Κεφάλαιο 3. Αιτιολογικοί παράγοντες βίας στις συντροφικές σχέσεις

A. 1. Ατομικοί παράγοντες.....	30
2. Χρήση ουσιών.....	30
3. Χαμηλή αυτοεκτίμηση.....	30
4. Αποδοχή της βίας.....	31

B. Κοινωνικοψυχολογικοί παράγοντες της βίας.....	31
1. Εμπειρίες βίας: βία από το γονέα στο παιδί / έκθεση του παιδιού στη συζυγική βία.....	31
2. Οικογενειακή κατάσταση γονέων / Διαζύγιο.....	32
3. Δομή οικογένειας	33
4. Βία στην κοινότητα.....	33
5. Βαθμός σοβαρότητας της σχέσης.....	34
6. Σεξιστικές στάσεις	34
7. Σχολική επίδοση.....	35
8. Το φιλικό περιβάλλον.....	35
9. Διαφορετική κουλτούρα.....	36
Γ. Θεωρητικές προσεγγίσεις της βίας	37
1. Θεωρία κοινωνικής μάθησης.....	37
2. Φεμινιστική θεωρία.....	38

Κεφάλαιο 4. Συνέπειες της συντροφικής βίας

A. Σωματικές συνέπειες	40
1. Σωματικά τραύματα.....	40
2. Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα.....	41
3. Ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη	41
B. Ψυχολογικές συνέπειες της βίας	41
1. Ικανοποίηση στη σχέση.....	41
2. Συνέπειες στη ψυχική υγεία του θύματος	42
➤ Κατάθλιψη.....	42
➤ Άγχος.....	37
➤ Ψυχοσωματικά συμπτώματα.....	43
➤ Φόβος.....	43
3. Αυτοκτονικός ιδεασμός.....	44
Γ. Κοινωνικοοικονομικές συνέπειες της βίας	
1. Σχολική επίδοση.....	44

Κεφάλαιο 5. Στάσεις – Αντιλήψεις

A. Συσχετισμός ανάμεσα στη στάση και τη συμπεριφορά.....	45
B. Η στάση των εφήβων απέναντι στη συντροφική βία και την επιθετικότητα	
1. Προσωπικές αντιλήψεις.....	46
2. Στάση απέναντι στη συντροφική βία.....	47
Γ. Έρευνα για τη στάση ειδικευόμενων παιδιάτρων απέναντι στη συντροφική βία..	48
Δ. Στάση και φύλο.....	49
E. Στάση και πρόληψη.....	49

Κεφάλαιο 6. Ισχύον νομικό πλαίσιο και προτάσεις

A. Ισχύον νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα.....	51
B. Προτάσεις	52

Κεφάλαιο 7. Πρόληψη – Παρέμβαση

Εισαγωγή.....	56
1. Θεωρία της κοινωνικής μάθησης.....	56
2. Θεωρία της προσκόλλησης.....	57
3. Φεμινιστική θεωρία.....	58
4. Οικολογική θεωρία.....	59
B. Πρόληψη στην οικογένεια.....	59
Γ. Πρόληψη στο σχολείο	60
1. Πλεονεκτήματα προγράμματος πρόληψης στο σχολείο.....	68
Δ. Πρόληψη στην κοινότητα	69
E. Συμπεράσματα.....	69

Κεφάλαιο 8. Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων

A. 1. Παρουσίαση Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων.....	71
2. Στόχοι Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων.....	72
3. Δυνατότητες Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων.....	73
B. Η αναγκαιότητα Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων και η διαδικασία παραπομπής μέσω εκπαιδευτικού.....	75

Γ. Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.....	78
● Ιρλανδία.....	78
● Σουηδία.....	78
● Νορβηγία	79
● Ισπανία.....	79
● Εσθονία	80
● Βουλγαρία.....	80
● Αγγλία.....	81
● Φιλανδία.....	81
Δ. 1. Αναγκαιότητα περίθαλψης θυμάτων Συντροφικής Βίας	81
2. Αναζήτηση βοήθειας.....	82

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Κεφάλαιο 1

1.1. Σκοπός.....	84
1.2 Γενικός στόχος	84
1.3 Επιμέρους στόχοι.....	85

Κεφάλαιο 2

2.1. Είδος έρευνας	87
2.2. Πληθυσμός	87
2.3. Δείγμα.....	87
2.4. Ερευνητικό εργαλείο.....	88
2.5. Χρόνος διεξαγωγής της έρευνας.....	88
2.6. Κόστος διεξαγωγής της έρευνας.....	89
2.7. Τρόπος διεξαγωγής της έρευνας.....	89

Κεφάλαιο 3

3.1. Συλλογή δεδομένων	90
3.2. Ανάλυση δεδομένων.....	90
3.3. Αποτελέσματα	91

Κεφάλαιο 4

4.1. Απαιτούμενες πληροφορίες.....	131
4.2. Εννοιολογικοί ορισμοί.....	131
4.3. Περιορισμοί της έρευνας	132
4.4. Φόρμα απαντήσεων.....	127
4.4. Συζήτηση.....	133
4.5 Συμπεράσματα.....	138
4.6. Προτάσεις προς τους Συμβουλευτικούς Σταθμούς Νέων για την καλύτερη αντιμετώπιση της συντροφικής βίας στις εφηβικές σχέσεις.....	140
Βιβλιογραφία.....	143
Παράρτημα I:	
● Ερωτηματολόγιο.....	150
Παράρτημα II:	
● Ενδεικτική νομοθεσία για την ισότητα.....	163
Παράρτημα III:	
● Νόμος 3500/3006.....	168

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Τίτλος Πίνακα	σελίδα
ΠΙΝΑΚΑΣ 1^{ος} : Η Ανθρωποκτονία ως μορφή κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί η έφηβη από το αγόρι της.	85
ΠΙΝΑΚΑΣ 2^{ος} : Η Σωματική βία, (κλωτσιές, χαστούκια τσιμπιές, σπρωξιές, κ.λ.π.) ως μορφή κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί η έφηβη από το αγόρι της.	85
ΠΙΝΑΚΑΣ 3^{ος} : Η Σεξουαλική βία, βιασμός, απόπειρα βιασμού ως μορφή κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί η έφηβη από το αγόρι της.	86
ΠΙΝΑΚΑΣ 4^{ος} : Η Σεξουαλική βία, βιασμός, απόπειρα βιασμού ως μορφή κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί η έφηβη από το αγόρι της.	86
ΠΙΝΑΚΑΣ 5^{ος} : Η Συναισθηματική/λεκτική κακοποίηση/ψυχολογική βία (βρίσιμο, απειλές κτλ) ως μορφή κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί η έφηβη από το αγόρι της.	87
ΠΙΝΑΚΑΣ 6^{ος} : Έκταση Σωματικής βίας στον εφηβικό γυναικείο πληθυσμό στην Ελλάδα	87
ΠΙΝΑΚΑΣ 7^{ος} : Έκταση Ψυχολογικής βίας στον εφηβικό γυναικείο πληθυσμό στην Ελλάδα	88
ΠΙΝΑΚΑΣ 8^{ος} : Έκταση Σεξουαλικής βίας στον εφηβικό γυναικείο πληθυσμό στην Ελλάδα	89
ΠΙΝΑΚΑΣ 9^{ος} : Διερεύνηση για ύπαρξη Σωματικής βία	89
ΠΙΝΑΚΑΣ 10^{ος} : Διερεύνηση για ύπαρξη Ψυχολογικής βία	90

ΠΙΝΑΚΑΣ 11^{ος} : Διερεύνηση για ύπαρξη Σεξουαλικής βία	90
ΠΙΝΑΚΑΣ 12^{ος} : Σωματικά τραύματα ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη	91
ΠΙΝΑΚΑΣ 13^{ος} : Κατάθλιψη ή υπερβολικό άγχος ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη	91
ΠΙΝΑΚΑΣ 14^{ος} : Αδικαιολόγητες απουσίες από το σχολείο ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη	92
ΠΙΝΑΚΑΣ 15^{ος} : Ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη	92
ΠΙΝΑΚΑΣ 16^{ος} : Κατάχρηση αλκοόλ ή ναρκωτικών ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη	93
ΠΙΝΑΚΑΣ 17^{ος} : Επιβλαβείς συμπεριφορές ελέγχους βάρους ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη	93
ΠΙΝΑΚΑΣ 18^{ος} : Αυτοκτονικός ιδεασμός ως συμπτώματα που έχουν εντοπιστεί σε έφηβες από τας στελέχη	94
ΠΙΝΑΚΑΣ 19^{ος} : Αίσθημα φόβου ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη	94
ΠΙΝΑΚΑΣ 20^{ος} : Σεξουαλικώς μεταδιδόμενα νοσήματα ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη	95
ΠΙΝΑΚΑΣ 21^{ος} : Σωματικά τραύματα ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας	95
ΠΙΝΑΚΑΣ 22^{ος} : Κατάθλιψη ή υπερβολικό άγχος ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας	96
ΠΙΝΑΚΑΣ 23^{ος} : Αδικαιολόγητες απουσίες από το σχολείο ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας	96
	97
ΠΙΝΑΚΑΣ 24^{ος} : Ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη ως σύμπτωμα που τα	

στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας	
ΠΙΝΑΚΑΣ 25^{ος} : Κατάχρηση αλκοόλ ή ναρκωτικών ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας	97
ΠΙΝΑΚΑΣ 26^{ος} : Επιβλαβείς συμπεριφορές ελέγχους βάρους ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας	98
ΠΙΝΑΚΑΣ 27^{ος} : Αυτοκτονικός ιδεασμός ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας	98
ΠΙΝΑΚΑΣ 28^{ος} : Αίσθημα φόβου ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας	99
ΠΙΝΑΚΑΣ 29^{ος} : Σεξουαλικώς μεταδιδόμενα νοσήματα ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας	99
ΠΙΝΑΚΑΣ 30^{ος} : Ποιος μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικότερα την κακοποιημένη έφηβη - Επαγγελματίες – στελέχη Σ.Σ.Ν.	100
ΠΙΝΑΚΑΣ 31^{ος} : Ποιος μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικότερα την κακοποιημένη έφηβη - Συγγενικό/ φιλικό περιβάλλον	100
ΠΙΝΑΚΑΣ 32^{ος} : Ποιος μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικότερα την κακοποιημένη έφηβη - Επαγγελματίες υγείας	101
ΠΙΝΑΚΑΣ 33^{ος} : Ποιος μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικότερα την κακοποιημένη έφηβη - Αστυνομία	101
ΠΙΝΑΚΑΣ 34^{ος} : Ποιος μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικότερα την κακοποιημένη έφηβη - Εκπαιδευτικό προσωπικό	102
ΠΙΝΑΚΑΣ 35^{ος} : Ποιος μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικότερα την κακοποιημένη έφηβη - Φίλοι/φίλες	102
ΠΙΝΑΚΑΣ 36^{ος} : Η Κατάχρηση αλκοόλ ή ναρκωτικών ουσιών από το αγόρι ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι	103
ΠΙΝΑΚΑΣ 37^{ος} : Η ανικανότητα του αγοριού να ελέγξει το θυμό του ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι	103

ΠΙΝΑΚΑΣ 38^{ος} : Η ψυχική διαταραχή του αγοριού που το εμποδίζει να ελέγξει το θυμό του ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι	104
ΠΙΝΑΚΑΣ 39^{ος} : Η έμφυτη επιθετικότητα του αγοριού ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι	104
ΠΙΝΑΚΑΣ 40^{ος} : Η χαμηλή αυτοεκτίμηση και παθητική συμπεριφορά της έφηβης ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι	105
ΠΙΝΑΚΑΣ 41^{ος} : Η Προκλητική συμπεριφορά της έφηβης απέναντι στο αγόρι της ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι	105
ΠΙΝΑΚΑΣ 42^{ος} : Η κοινωνική ανισότητα γυναικών ανδρών ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι	106
ΠΙΝΑΚΑΣ 43^{ος} : Η πατριαρχική δομή οικογένειας του αγοριού ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι	106
ΠΙΝΑΚΑΣ 44^{ος} : Η μεγάλη διαφορά ηλικίας: αγόρι μεγαλύτερο ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι	107
ΠΙΝΑΚΑΣ 45^{ος} : Το χαμηλό κοινωνικοοικονομικό στρώμα προέλευσης της έφηβης ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι	108
ΠΙΝΑΚΑΣ 46^{ος} : Το χαμηλό κοινωνικοοικονομικό στρώμα προέλευσης του αγοριού ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι	108
ΠΙΝΑΚΑΣ 47^{ος} : Η χαμηλή σχολική επίδοση του αγοριού ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι	109
ΠΙΝΑΚΑΣ 48^{ος} : Τα βιώματα βίας στην παιδική ηλικία του αγοριού ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι	110
ΠΙΝΑΚΑΣ 49^{ος} : Η επιρροή φιλικού περιβάλλοντος του αγοριού, μέλη του περιβάλλοντος ασκούν ή ενισχύουν τη βία στις συντροφικές σχέσεις ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι	110
ΠΙΝΑΚΑΣ 50^{ος} : Οι ιδιοκτησιακού τύπου αντιλήψεις του αγοριού απέναντι στην έφηβη ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι	111

ΠΙΝΑΚΑΣ 51^{ος} : Ο Σ.Σ.Ν. θα έπρεπε να ασχοληθεί περισσότερο για την αναγνώριση και αντιμετώπιση της συντροφικής βίας στις έφηβες	111
ΠΙΝΑΚΑΣ 52^{ος} : Παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων ‘για τη συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις’ στην εργασία των ερωτώμενων.	112
ΠΙΝΑΚΑΣ 53^{ος} : Ύπαρξη μαθήματος στο πρόγραμμα σπουδών των στελεχών το οποίο κάλυπτε το αντικείμενο της συντροφικής βίας	112
ΠΙΝΑΚΑΣ 54^{ος} : Η ενασχόληση με θέματα συντροφικής βίας δεν αφορά τον Σ.Σ.Ν.	113
ΠΙΝΑΚΑΣ 55^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - χρονικοί περιορισμοί	114
ΠΙΝΑΚΑΣ 56^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Η έλλειψη γνώσης και πρακτικών ικανοτήτων	114
ΠΙΝΑΚΑΣ 57^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Η έλλειψη κατάλληλων υποδομών	115
ΠΙΝΑΚΑΣ 58^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Η ελλιπής στελέχωση Σ.Σ.Ν.	115
ΠΙΝΑΚΑΣ 59^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Ο νόμος που δεν με υποχρεώνει να το κάνω	116
ΠΙΝΑΚΑΣ 60^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Ο υπερβολικός φόρτος εργασίας	116
ΠΙΝΑΚΑΣ 61^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Η δυσκολία συνεργασίας με τους γονείς της έφηβης	117
ΠΙΝΑΚΑΣ 62^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης	117

περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Τα συναισθήματα μειωμένης ελπίδας ότι θα αλλάξει κάτι στη ζωή της κακοποιημένης έφηβης	
ΠΙΝΑΚΑΣ 63 ^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Η απροθυμία της έφηβης να αλλάξει την κατάσταση της	118
ΠΙΝΑΚΑΣ 64 ^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Η απροθυμία της έφηβης να συνεργαστεί	118
ΠΙΝΑΚΑΣ 65 ^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Η μη ύπαρξη διεπιστημονικής συνεργασίας στο χώρο του Σ.Σ.Ν. για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας	119
ΠΙΝΑΚΑΣ 66 ^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Οι φόβοι των νομικών επιπτώσεων σε περίπτωση που δεν ενημερωθούν οι γονείς	119
ΠΙΝΑΚΑΣ 67 ^{ος} : Ενημέρωση των εφήβων για την συντροφική βία σε προληπτικό επίπεδο.	120
ΠΙΝΑΚΑΣ 68 ^{ος} : Πραγματοποίηση δράσεων στους νομούς που ανήκουν οι Σ.Σ.Ν. για την ενημέρωση των εφήβων πάνω σε θέματα συντροφικής βίας	120
ΠΙΝΑΚΑΣ 69 ^{ος} : Ισότιμη αντιμετώπιση άντρα-γυναίκας από την κοινωνία	121
ΠΙΝΑΚΑΣ 70 ^{ος} : Οι εφηβικές σχέσεις χαρακτηρίζονται από ισότητα	121
ΠΙΝΑΚΑΣ 71 ^{ος} : Η άσκηση της συντροφικής βίας είναι έγκλημα	122
ΠΙΝΑΚΑΣ 72 ^{ος} : Φύλο ερωτώμενων	122
ΠΙΝΑΚΑΣ 73 ^{ος} : Ειδικότητα ερωτώμενων	123
ΠΙΝΑΚΑΣ 74 ^{ος} : Χρονική διάρκεια εργασίας στον Σ.Σ.Ν. ερωτώμενων	123

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε θερμά την καθηγήτρια μας Δρ. Πενταράκη Μαρία για την πολύτιμη βοήθειά της στην πραγματοποίηση της πτυχιακής μας εργασίας, καθώς επίσης τις οικογένειες μας και τους φίλους μας για την αμέτρητη συμπαράσταση που δείξανε όλο αυτό το διάστημα και για τη βοήθεια τους που έπαιξε καταλυτικό ρόλο στην ολοκλήρωση αυτής της εργασίας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία αυτή αποτελεί την παρουσίαση μιας ερευνητικής μελέτης που μας έχει ανατεθεί στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας.

Σκοπός μας είναι να διερευνηθεί η στάση των στελεχών των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων (Σ.Σ.Ν.) απέναντι στη συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων. Όπου η στάση των στελεχών αφορά τα εξής τέσσερα μέρη: τις γνώσεις τους, τη συμπεριφορά τους τα συναισθήματα τους και τις αντιλήψεις τους πάνω σε θέματα συντροφικής βίας στις σχέσεις εφήβων.

Η συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων είναι ένα ζήτημα το οποίο έχει απασχολήσει ερευνητές στο εξωτερικό, ενώ όχι τόσο στην Ελλάδα όπου παρουσιάζεται περιορισμένη ερευνητική δράση και βιβλιογραφία. Σύμφωνα με τις έρευνες του εξωτερικού το φαινόμενο της συντροφικής βίας αποτελεί σημαντικό ζήτημα της δημόσιας υγείας. Η συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων ασκείται με σωματική, ψυχολογική και σεξουαλική βία και μπορεί να εμφανιστεί σε περιστασιακές αλλά και μακροχρόνιες σχέσεις. Η έκταση η οποία της αποδίδεται από έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στις Η.Π.Α. εκτιμούν πως πάνω από το ένα τρίτο (1/3) των εφήβων έχουν υπάρξει σε μια σχέση κακοποίησης. (Forcier, Patel, & Kahn, 2003).

Η μελέτη αποτελείται από ποσοτική έρευνα και πραγματοποιήθηκε με τη διαδικασία της ταχυδρομικής αποστολή των ερωτηματολογίων στους δεκαπέντε (15) Συμβουλευτικούς Σταθμούς Νέων της Ελλάδας.

Στην συνέχεια της εργασίας θα ακολουθήσουν δύο μέρη όπου το Α' μέρος θα αποτελείται από οκτώ κεφάλαια βιβλιογραφικής ανασκόπησης και το Β' μέρος που αναφέρεται εκτενέστερα στον σκοπό, το γενικό στόχο και τους επιμέρους στόχους της έρευνας, στην ακριβή μεθοδολογία της, στην συλλογή και στην ανάλυση των δεδομένων και τέλος στα αποτελέσματα στη συζήτηση και στα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έρευνα.

Το θέμα της έρευνας επιλέχτηκε αναγνωρίζοντας ότι η βία στις συντροφικές σχέσεις εφήβων αποτελεί ένα κοινωνικό πρόβλημα και θέλοντας να καταγράψουμε εάν η έκταση και το μέγεθος του προβλήματος έχει αναγνωριστεί σε επίπεδο θεσμών, όπως οι Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μελέτη έχει ως σκοπό τη διερεύνηση της στάσης των στελεχών των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων απέναντι στη συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων.

Στόχος μας είναι να διερευνηθούν οι γνώσεις, τα συναισθήματα, οι συμπεριφορές και οι αντιλήψεις των στελεχών πάνω σε θέματα συντροφικής βίας στις σχέσεις εφήβων. Όσον αφορά το πρώτο σκέλος, τις γνώσεις, τα θέματα στα οποία επικεντρωθήκαμε αφορούν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των εφηβικών – ερωτικών σχέσεων, την έκταση του φαινομένου, τους παράγοντες που συντελούν στην άσκηση βίας, και τις συνέπειες της άσκησης βίας. Ως προς το δεύτερο σκέλος, τα συναισθήματα, επικεντρωθήκαμε στα συναισθήματα των στελεχών απέναντι στη συντροφική βία, στη διερεύνηση της ύπαρξης της συντροφικής βίας και στην ενασχόληση τους με αυτό το φαινόμενο στα πλαίσια του επαγγελματικού τους ρόλου. Το τρίτο σκέλος, οι συμπεριφορές, αφορά τον τρόπο αντιμετώπισης τέτοιων περιστατικών από στελέχη των Σ.Σ.Ν., την διερεύνηση ύπαρξης συντροφικής βίας, την πραγματοποίηση δράσεων για την ενημέρωση των εφήβων πάνω σε θέματα συντροφικής βίας και την ενημέρωση των εφήβων σε προληπτικό επίπεδο. Και τέλος το πέμπτο σκέλος επικεντρώνεται πάνω στις αντιλήψεις των στελεχών σε θέματα ισότητας των δύο φύλων.

Στο πρώτο (Α΄) μέρος της εργασίας παρουσιάζεται η βιβλιογραφική ανασκόπηση η οποία επεκτείνεται σε οκτώ (8) κεφάλαια.

Αρχικά το πρώτο κεφάλαιο αφορά την οριοθέτηση του φαινομένου και περιέχει τον ορισμό της συντροφικής βίας στις εφηβικές σχέσεις, μια γενική περιγραφή για το ραντεβού και τη βία στην εφηβεία, την ηλικία έναρξης των ολοκληρωμένων ερωτικών σχέσεων των εφήβων στην Ελλάδα, ερμηνευτικές προσεγγίσεις για τη συντροφική βία και τέλος παρουσιάζεται η παράμετρος " φύλο " σε σχέση με την θυματοποίηση και την άσκηση βίας.

Στο κεφάλαιο δύο αναφέρεται η έκταση του φαινομένου με βάση μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα και διεθνώς.

Στο κεφάλαιο τρία αναλύονται οι αιτιολογικοί παράγοντες της συντροφικής βίας και χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, στους ατομικούς παράγοντες και στους κοινωνικοψυχολογικούς παράγοντες της βίας. Επίσης μέσα από την βιβλιογραφική ανασκόπηση στο κεφάλαιο τρία γίνεται αναφορά σε δύο θεωρητικές προσεγγίσεις της βίας στην θεωρία της κοινωνικής μάθησης και τη φεμινιστική θεωρία.

Στο κεφάλαιο τέσσερα καταγράφονται και αναλύονται οι συνέπειες της συντροφικής βίας στις έφηβες. Οι συνέπειες της συντροφικής βίας στις έφηβες χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη περιλαμβάνει τις σωματικές συνέπειες (τα σωματικά τραύματα, τα

σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και την ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη), η δεύτερη κατηγορία τις ψυχολογικές συνέπειες (την ικανοποίηση στη σχέση, την ψυχική υγεία και τον αυτοκτονικό ιδεασμό) και η τρίτη κατηγορία τις κοινωνικοοικονομικές συνέπειες (σχολική επίδοση).

Το κεφάλαιο πέντε αποτελεί μια απόπειρα καταγραφής των στάσεων και των αντιλήψεων που επικρατούν απέναντι στη εφηβική συντροφική βία. Αναφέρεται στη συσχέτιση της στάσης με τη συμπεριφορά, εάν και κατά πόσο η στάση επηρεάζει την άσκηση συντροφικής βίας από έφηβους, στις αντιλήψεις και στη στάση των εφήβων απέναντι στη συντροφική βία και στην επιθετικότητα. Επίσης γίνεται μια συσχέτιση ανάμεσα στη στάση και το φύλο και τη στάση και την πρόληψη κατά της συντροφικής βίας. Επίσης στο κεφάλαιο πέντε παρουσιάζεται μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε στις Η.Π.Α. και αφορά τη στάση ειδικευόμενων παιδιάτρων απέναντι στη συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων.

Στο κεφάλαιο έξι παρουσιάζεται το νομικό πλαίσιο το οποίο αφορά την άσκηση βίας και την ισότητα των δύο φύλων. Αφορά το νομικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο με συγκεκριμένες διατάξεις του Συντάγματος και το νόμο 2952 καθώς και τον νόμο 3500 (ΦΕΚ 232/24-10-2006) «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις».

Στο έβδομο κεφάλαιο γίνεται μια εισαγωγή στην πρόληψη του φαινομένου και αναφέρονται οι θεωρητικές προσεγγίσεις της πρόληψης (θεωρία κοινωνικής μάθησης, θεωρία προσκόλλησης, φεμινιστική θεωρία και οικολογική θεωρία). Επίσης γίνεται αναφορά στις κατηγοριοποιήσεις της πρόληψης, στην πρόληψη στο σχολείο, στην πρόληψη στην οικογένεια και στην πρόληψη στην κοινότητα. Το κεφάλαιο εφτά κλείνει με τα συμπεράσματα.

Τέλος στο κεφάλαιο οκτώ γίνεται η παρουσίαση των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων και περιγράφονται οι στόχοι τους, οι δυνατότητες τους και η αναγκαιότητα λειτουργίας τους. Επίσης στο κεφάλαιο οκτώ συμπεριλαμβάνονται και οι αντίστοιχοι Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο με έμφαση στις χώρες: Ιρλανδία, Σουηδία, Νορβηγία, Φιλανδία, Αγγλία, Ισπανία, Εσθονία και Βουλγαρία. Τέλος αναφέρεται η αναγκαιότητα περίθαλψης των θυμάτων συντροφικής βίας και αναζήτηση βοήθειας των θυμάτων από μη εξειδικευμένους φορείς όπως φίλοι, γονείς κ.α.

Στο δεύτερο μέρος (Β΄) καταγράφεται η ακριβής μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την πραγματοποίηση της έρευνας στους Συμβουλευτικούς Σταθμούς Νέων. Με εκτενή αναφορά στο σκοπό, το γενικό στόχο και τους ειδικούς στόχους της έρευνας. Καθώς και με την περιγραφή του ερευνητικού εργαλείου, του τρόπου διεξαγωγής της έρευνας, τους περιορισμούς της, τον πληθυσμό της, την ανάλυση των εννοιολογικών ορισμών και τη φόρμα απαντήσεων. Τέλος παρουσιάζονται τα αποτελέσματα - συμπεράσματα που προκύπτουν από

την έρευνα με χρήση του στατιστικού προγράμματος SPSS και οι προτάσεις προς τους Συμβουλευτικούς Σταθμούς Νέων για την καλύτερη λειτουργία τους.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

A. 1. Το ραντεβού στην εφηβεία

Το " ραντεβού " είναι ένας κοινωνικός και οικονομικός θεσμός, ο οποίος έχει εξελιχθεί με τα χρόνια και που σήμερα έχει επιβληθεί σ' αυτό ένα νοσταλγικό πνεύμα περί ρομαντισμού και γάμου (Coontz, 1992, 1997). Σε άλλες χρονικές περιόδους, το ραντεβού είχε πλαισιωθεί από κοινωνικές προσδοκίες για ασφάλεια, σεξουαλική προσαρμογή ή κοινωνικοποίηση. Αλλά πέρα από την μορφή, το νόημα του ή το κίνητρο, το ραντεβού αποτελούσε ανέκαθεν " την καθιέρωση της ετεροφυλοφιλίας" (Adams, 1997). Κατά αυτό τον τρόπο, το ραντεβού πλαισιώνει συγκεκριμένους τύπους συμπεριφοράς των φύλων στις στενές σχέσεις ως κοινωνικά αποδεκτές, ενώ εξαλείφει ή στιγματίζει και την απουσία ετεροφυλόφιλης σχέσης και την παρουσία ομοφυλόφιλης ή ετεροφυλόφιλης σχέσης. Οι αόρατες ή περιθωριακές παραπάνω σχέσεις μεταξύ νέων ανθρώπων ενισχύονται από μη βασισμένα στοιχεία (Dahir, 2002, Dudney, 2005). Επομένως, " το ραντεβού " αναφέρεται στη σεξουαλική σχέση ή ρομαντική κοινωνική σχέση μεταξύ αγοριών και κοριτσιών.

Όταν οι έφηβοι-ες πηγαίνουν στο γυμνάσιο έχουν την προσδοκία να αλληλεπιδράσουν με το άλλο φύλο σε μια σεξουαλική ή ρομαντική βάση, (Lahelma, 2002). Εναλλακτικά, αυτό ωθεί τα αγόρια και τα κορίτσια, που δεν έχουν κάποια τέτοια συμπεριφορά στο πλαίσιο του σχολείου (Thorne, 1993) και στιγματίζει τις ομόφυλες σχέσεις. Επίσης για πολλούς έφηβους-ες η ετεροφυλόφιλες σχέσεις είναι το πεδίο έκφρασης της σεξουαλικής ταυτότητας. Παρ' όλα αυτά, το ραντεβού στο σχολείο επηρεάζει όλους τους/τις εφήβους-ες, πέρα από το εάν συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα σ' αυτό (Adelman, Kil, 2007).

2. Βία και εφηβεία

Γενικά οι σχέσεις στην εφηβεία, περνούν από ένα μεταβατικό-αναπτυξιακό στάδιο στον οποίο συμβαίνει ένας μεγάλος αριθμός αποτελεσματικών αλλαγών. Κατά την εφηβεία, η βίαιη και η επιθετική συμπεριφορά μπορεί να γίνει ένας συνηθισμένος τρόπος έκφρασης σε σχέση με τους άλλους και να επηρεάζει τον τρόπο που οι προσωπικές και συναισθηματικές σχέσεις καθιερώνονται.

Η απόδειξη των βίαιων συμπεριφορών στις σχέσεις των νέων ανθρώπων, υπήρξε ένα από τα κύρια σημεία σε πολλές έρευνες, καθώς τέτοιες συμπεριφορές προμηνύουν μετέπειτα βία σε σταθερές σχέσεις. Πολλές μελέτες έδειξαν, ότι η βία ξεκινά στα νεότερα ζευγάρια, όπου η λεκτική και η σωματική βία είναι μέρος των διαπροσωπικών σχέσεων. Δυστυχώς σε πολλές περιπτώσεις, αυτές οι συμπεριφορές θεωρούνται φυσιολογικές σ' ένα ζευγάρι (Adelman, Kil, 2007).

3. Έναρξη της ερωτικής ζωής των εφήβων στην Ελλάδα

Σύμφωνα με έρευνα που εκπονήθηκε από τη Μονάδα Εφηβικής Υγείας του νοσοκομείου Αγλαΐα Κυριακού η μέση ηλικία έναρξης των ερωτικών επαφών για τα αγόρια είναι τα 13 χρόνια και μόλις ένα χρόνο αργότερα για τα κορίτσια, ενώ το 16% των εφήβων στην Ελλάδα έχει ολοκληρωμένη σεξουαλική σχέση έως τα 16. Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι το 30% των παιδιών που απευθύνθηκε στη Μονάδα δεν χρησιμοποιούσε καθόλου ή χρησιμοποιούσε μόνο περιστασιακά αντισύλληψη. Με αποτέλεσμα τα παιδιά αυτά εκτίθενται στον κίνδυνο των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και της ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης (Σβώλου, 2009).

B. Ορισμός συντροφικής βίας και σχέσης

Είναι γεγονός ότι παρατηρείται σε όλο το εύρος της βιβλιογραφίας πρόβλημα ορισμού της συντροφικής βίας. Σύμφωνα με τον R. Emery 1989 οι όροι βία και κακοποίηση είναι ασαφείς (Jackson, 1999). Το Κέντρο Πρόληψης και Ενημέρωσης για την Σεξουαλική Παραβίαση του Πανεπιστημίου Michigan ορίζει την βία στις συντροφικές σχέσεις ως τη σκόπιμη χρήση μεθόδων και στρατηγικών κακοποίησης και σωματικής βίας με στόχο την απόκτηση και διατήρηση της δύναμης και του ελέγχου εις βάρος του συντρόφου σε μια στενή σχέση. Υπάρχουν τρεις λέξεις καθοριστικής σημασίας σε αυτόν τον ορισμό: η χρήση της λέξης *σκόπιμη*, καθώς η βία είναι μία μαθημένη συμπεριφορά εφόσον κανείς δεν εξαναγκάζει τον θύτη να συμπεριφερθεί βίαια. Οι λέξεις *δύναμη* και *έλεγχος* αποτελούν επίσης λέξεις κλειδιά αφού ο θύτης χρησιμοποιεί τακτικές ελέγχου και εξαναγκασμού με στόχο την υποταγή του θύματος (Murray, 2002).

Παράλληλα η δυσκολία εννοιολογικής οριοθέτησης δεν περιορίζεται μόνο στον όρο της συντροφικής βίας αλλά παρατηρείται και στον ορισμό της συντροφικής σχέσης. Ωστόσο, έχουν γίνει προσπάθειες ορισμού της συντροφικής σχέσης από τους Muehlenhard και Linton (1987), σύμφωνα με τους οποίους πρόκειται για μια οργανωμένη, ετεροφυλική κοινωνική

δραστηριότητα. Επιπρόσθετα, η Carlson (1987) ορίζει την συντροφική σχέση ως έναν ρομαντικό δεσμό ανάμεσα σε ένα ανύπαντρο ζευγάρι. Επίσης, οι Sugarman και Hotaling (1991) υποστηρίζουν ότι η συντροφική σχέση περιλαμβάνει την δέσμευση, την μελλοντική αλληλεπίδραση, την συναισθηματική και την σεξουαλική επαφή (Jackson, 1999).

Γ. Ερμηνευτικές προσεγγίσεις για τη συντροφική βία

Γ. 1. Η εξουσία και ο μύθος της ισότητας μεταξύ των φύλων

Ο Φουκώ (αναφορά στο σύγγραμμα της Πενταράκη, 2003) στο κλασσικό έργο η *Ιστορία της σεξουαλικότητας* (1978 σελ:76) αναφέρει χαρακτηριστικά ότι: « Η εξουσία είναι ανεκτή μόνο όταν καταφέρνει να λειτουργεί χωρίς να φαίνεται. Η επιτυχία της αποτελεί συνάρτηση της ικανότητας της να υποκρύπτει καλά τους μηχανισμούς λειτουργίας της». Αν μεταφέρουμε αυτή την άποψη στο θέμα των σχέσεων, διαπιστώνουμε ότι ο βασικός τρόπος μέσω του οποίου η εξουσία συγκαλύπτεται, στο πλαίσιο των σχέσεων και του γάμου, είναι μέσω του μύθου της ισότητας των δύο φύλων (Πενταράκη, 2003).

Ο κυρίαρχος ρόλος, που είναι πλατιά διαδεδομένος, περί της σύναψης σχέσεων ή γάμου μεταξύ ίσων συγκαλύπτει την πραγματικότητα της αντρικής κυριαρχίας στις ετεροφυλόφιλες ερωτικές σχέσεις και επιτρέπει στα ζευγάρια να κατασκευάσουν μια επίφαση ισότητας που καλύπτει τις ανισότητες της σχέσης τους (Πενταράκη, 2003).

Ο λόγος περί της ισότητας λειτουργεί με πολλαπλούς τρόπους. Καταρχήν, ο μύθος της ισότητας των φύλων ως ιδεολογικό κατασκεύασμα μπορεί να υιοθετείται και να καλλιεργείται στο πλαίσιο μιας σχέσης αφενός για την αποφυγή αντιμετώπισης των διλλημάτων που προκύπτουν από την κοινωνικοποίηση του φύλου και τις θεσμικές ανισότητες – μια και η κοινωνικοποίηση του φύλου λειτουργεί υποσυνείδητα, τα ζευγάρια πολλές φορές δεν γνωρίζουν συνειδητά πως επηρεάζεται η συμπεριφορά τους και υπάρχουν συγκεκριμένα πρότυπα επίλυσης διαφορών και βασικές υποθέσεις\προσδοκίες εισόδου σε μια σχέση – και αφετέρου με την έμφαση που δίνει ο κυρίαρχος λόγος στις φυσικές διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα (Πενταράκη, 2003).

Αυτός είναι ο κυρίαρχος λόγος που επηρεάζει τις σχέσεις μεταξύ αντρών και γυναικών, αγοριών και κοριτσιών και βασικό σκοπό έχει να γίνουν αποδεκτές οι ιεραρχικές πατριαρχικές σχέσεις. Αναμφίβολα, οι σχέσεις συμβαίνουν σ' ένα πολιτισμικό περιβάλλον, του οποίου τα κυρίαρχα μηνύματα είναι: η ολοκλήρωση της γυναικάς ως άνθρωπος γίνεται μόνο μέσα από μια σχέση, ο άντρας είναι ιεραρχικά σε ανώτερη θέση μέσα στη σχέση

(Πενταράκη, 2003). Αυτά τα μηνύματα σαφώς επηρεάζουν τη διαμόρφωση συγκεκριμένων στάσεων και συγκροτούν την ταυτότητα των κοινωνικών ρόλων. Υπάρχει πλήθος ερευνητικών δεδομένων μέσα από το οποίο αναδεικνύεται η σχέση που υπάρχει ανάμεσα στους κοινωνικούς ρόλους και στην διαιώνιση του φαινομένου της βίας (Πενταράκη, 2003).

Το ιδεολογικό κατασκεύασμα περί ισότητας των δύο φύλων παρέχει ένα πολύ συγκεκριμένο πλαίσιο το οποίο δίνει νόημα στην ύπαρξη της σωματικής και σεξουαλικής επιθετικότητας. Η έμφαση που δίνεται στην αντρική κυριαρχία χρησιμοποιείται για να νομιμοποιηθεί η άσκηση της βίας, αφού μπορεί να ερμηνευθεί ως ένα φυσιολογικό επακόλουθο μιας ιεραρχικής δομημένης σχέσης. Ταυτόχρονα το ιδεολογικό κατασκεύασμα σχετικά με την γυναίκα εξάρτηση σε μια σχέση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι είναι προτιμότερο να είναι σε μια κακή σχέση παρά μόνη της, είναι προτιμότερος ο βίαιος άντρας από το να μην έχει καθόλου. Αυτού του είδους οι αντιλήψεις εσωτερικεύονται και αποτελούν έναν από τους μηχανισμούς διατήρησης μιας σχέσης βίας. Μια νέα γυναίκα, η οποία έχει εσωτερικεύσει τέτοιου είδους αντιλήψεις, είναι πιθανό να δείξει μια μεγαλύτερη ανοχή από την αναμενόμενη απέναντι σε μια βίαιη σχέση (Πενταράκη, 2003).

Ο μύθος της ισότητας είναι αυτός που ουσιαστικά κρύβει τις τεράστιες ανισότητες που βιώνουν οι έφηβες στις σχέσεις τους, με αποτέλεσμα ένα περιστατικό βίας να ερμηνεύουν όχι ως ένδειξη της ανισότητας που βιώνουν, αλλά ως ένα μεμονωμένο γεγονός. Αυτή η βία σε συνδυασμό με τις προσπάθειες των αγοριών να τις πείσουν να μην διακόψουν τις σχέσεις τους, αλλά να τους δώσουν μια ακόμη ευκαιρία ενισχύει την παρουσίαση της βίας ως μεμονωμένου γεγονότος. Ενώ η επιθετική συμπεριφορά απέναντι τους θα έπρεπε να ακυρώσει αμέσως και ανατρέψει τον μύθο της ισότητας και να οδηγήσει στην διακοπή της σχέσης, παρατηρούμε όμως από τα αποτελέσματα πολλών ερευνών ότι κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει. Τι είναι αυτό που θα οδηγήσει την διακοπή της σχέσης; Είναι σαφές ότι πρέπει να αλλάξουν και ηθικοί κώδικες, προκειμένου η παραμικρή άσκηση βίας να αποτελεί αιτία διακοπής μιας σχέσης και όχι να αντιμετωπίζεται ως ένα γεγονός στο οποίο πρέπει να υπάρξει κατανόηση (Πενταράκη, 2003).

Το ερώτημα όμως που τίθεται είναι ότι ενώ η κοινωνία μας στη σημερινή εποχή διέπεται φαινομενικά από τις αρχές της ισότητας και την ανάγκη να ανατραπεί το προηγούμενο μοντέλο, εξακολουθεί η βία σε βάρος των γυναικών και κατά επέκταση των εφήβων κοριτσιών. Θα έπρεπε με την ιδεολογία της προόδου και του εκμοντερνισμού να αντιστοιχεί η ιδεολογία της αγάπης και της ισοτιμίας. Θα έπρεπε η θεσμική ισότητα να μετατραπεί σε σχέση ισοτιμίας των δυο φύλων. Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι το ευρύτερο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον μπορεί να έχει θεσμοθετήσει την ισότητα ανάμεσα στα δυο φύλα, αλλά αυτή η θεσμοθετημένη ισότητα δεν έχει εφαρμοστεί όπως θα έπρεπε. Οι γυναίκες

εξακολουθούν να υφίστανται διακρίσεις σε κάθε τομέα της ζωής τους. Αυτές οι κοινωνικές διακρίσεις διαιωνίζουν αντιλήψεις περί κατωτερότητας του γυναικείου φύλου, οι οποίες βρίσκουν έκφραση και στο επίπεδο των διαπροσωπικών σχέσεων. Οι αντιλήψεις περί κατωτερότητας των γυναικών είναι που νομιμοποιούν την άσκηση βίας εναντίον τους (Πενταράκη, 2003).

2. Φύλο και βία

Μια σημαντική πλευρά της προσέγγισης της συντροφικής βίας είναι το κατά πόσο οι γυναίκες και οι άνδρες ασκούν στον ίδιο βαθμό σωματική βία. Πολλές μελέτες χρησιμοποιούν την κλίμακα μέτρησης CTS (Conflict Tactics Scale) για να μετρήσουν τη βία. Όλες αυτές οι μελέτες αναφέρουν πως τα κορίτσια είναι τουλάχιστον όσο βίαια και τα αγόρια, ίσως και περισσότερο κάποιες φορές στις συντροφικές σχέσεις (Bookwala, 1992, Burke, 1988, Riggs, O'Leary & Breslin, 1990, White & Koss, 1991).

Υπάρχουν βασικά προβλήματα όσον αφορά στο ότι τα αγόρια και τα κορίτσια είναι το ίδιο βίαια. Πρώτον, ένας αριθμός ερευνητών (Dobash, 1992, DeKeseredy & Shwartz, 1993), διαφωνούν με την κλίμακα μέτρησης CTS που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση της βίας διότι η CTS αποτυγχάνει στο να προσεγγίσει το περιεχόμενο και τις συνέπειες της επίθεσης κάτι που διαστρεβλώνει τα δεδομένα. Περαιτέρω διαστρέβλωση, προκύπτει ως αποτέλεσμα του περιορισμού της διερεύνησης στη σωματική βία, αγνοώντας τη σεξουαλική και ψυχολογική βία. Όταν εμπεριέχεται και η σεξουαλική βία εμφανίζονται σημαντικές διαφορές στο φύλο, με τα κορίτσια να αναφέρουν πιο πολλές εμπειρίες σεξουαλικής επίθεσης (Aizenman & Kelly, 1988, Burke, 1988, Makepeace, 1986, Muehlenhard & Linton, 1987, Singelman, 1984).

3. Φύλο και θύμα

Αρκετές μελέτες ισχυρίζονται πως οι γυναίκες είναι τις περισσότερες φορές τα θύματα της βίας από τους άνδρες. Μάλιστα ο Makepeace (1986) βρήκε πως οι γυναίκες ανέφεραν πως είναι θύματα βίας δύο φορές πιο πολύ από τους άνδρες. Συνεπώς και οι συνέπειες της σωματικής βίας στις γυναίκες είναι πιο σοβαρές. Ο Makepeace (1988), για παράδειγμα βρήκε πως οι γυναίκες υπέφεραν τρεις φορές πιο πολύ από ήπια τραύματα και δύο φορές πιο πολύ από σοβαρά τραύματα. Επιπρόσθετα οι γυναίκες ανέφεραν και συναισθηματικά τραύματα. Δυστυχώς, είναι λίγες οι μελέτες που αναφέρουν τις συναισθηματικές και σωματικές συνέπειες της βίας σε κάθε μορφή. Παρ' όλα αυτά, στη βάση της σωματικής βίας, οι συνέπειες της σεξουαλικής και συναισθηματικής βίας που προέρχονται από τη βία του άνδρα σε κάθε επίπεδο διαφέρουν σημαντικά με τις συνέπειες που προκαλούνται από τις γυναίκες που προβαίνουν σε ίδιες πράξεις (Jackson, 1999).

4. Φύλο και δράστης

Όπως προαναφέρθηκε, οι περισσότερες μελέτες οι οποίες χρησιμοποιούν για τη μέτρηση της βίας τη κλίμακα CTS (Conflict Tactics Scale), αναφέρουν τις βίαιες πράξεις των γυναικών σε ίδιο και ίσως και μεγαλύτερο επίπεδο με αυτές του άνδρα. Δυστυχώς είναι λίγες οι μελέτες οι οποίες διερευνούν το κίνητρο του κάθε φύλου για τη χρήση βίας. Όσον αφορά την συζυγική βία ο Dobash (1992) ισχυρίζεται πως οι γυναίκες ασκούν σωματική βία ως συνέπεια παλιότερων εμπειριών κακοποίησης τους από άντρα. Παρομοίως, ο Bograd (1990) επισημαίνει πως οι γυναίκες ασκούν φονική βία για να ξεφύγουν από χρόνια σωματική κακοποίηση από τον σύντροφο τους. Ο Makepeace (1986) αναφέρει σε μια από τις ελάχιστες μελέτες που εξετάστηκαν οι λόγοι της βίας, ότι το 69.9% των γυναικών σε αυτή την έρευνα ανέφεραν την αυτοάμυνα ως λόγο για την δική τους επιθετικότητα. Ο Foolingstad (1991) βρήκε πως και οι γυναίκες και οι άνδρες ανέφεραν την εκδίκηση ως λόγο για τη χρήση βίας, αλλά οι γυναίκες σε μεγαλύτερο βαθμό, σε σύγκριση με τους άντρες, προβαίνουν στη χρήση βίας ως απάντηση στη συναισθηματική βία και όχι τόσο ως εκδίκηση γιατί δέχτηκαν το πρώτο χτύπημα αυτές. Επιπρόσθετα σ' ότι αφορά το κίνητρο για τη χρήση βίας πέρα από την αυτοάμυνα και την εκδίκηση, μελέτες έχουν επίσης βρει και τη ζήλια ως σημαντικό παράγοντα για την άσκηση βίας από τις γυναίκες (Bookwala, 1992, Stets & Pirog-Good, 1989). Αν και η άσκηση βίας από τους άνδρες αποδίδεται τις πιο πολλές φορές στην εξουσία και τον έλεγχο (Bograd, 1990, Carlson, 1996 Β. ασκούν βία ως ένα τρόπο να ανακτήσουν τον

έλεγχο (Foolingstad, 1991). Δεν είναι σαφές εάν εννοείται ο έλεγχος της κατάστασης (να σταματήσει η κακοποίηση) ή ο έλεγχος του ατόμου που είναι ουσιαστικά διαφορετικό.

5. Κοινοί παράγοντες και για τα δύο φύλα

Πολλές έρευνες έχουν βρει σχέση ανάμεσα στη χαμηλή αυτοεκτίμηση και το να είναι κάποιος-α θύμα ή δράστης. Στην μελέτη του Burke (1988) η χαμηλή αυτοεκτίμηση είχε άμεση σχέση με την αποδοχή και τη διατήρηση της σεξουαλικής βίας, αλλά όχι της σωματικής, από τις γυναίκες. Στη μελέτη του Stets (1991) για την ψυχολογική βία, η χαμηλή αυτοεκτίμηση είναι σημαντικός παράγοντας για τις γυναίκες στο επίπεδο και της δικής τους επιθετικότητας αλλά και για την αποδοχή της κακοποίησης τους. Περαιτέρω ευρήματα έχουν προκύψει από έρευνες που μελέτησαν τη βία στις οικογένειες προέλευσης. Ο Breslin (1991) βρήκε πως για τους άνδρες σημαντικό ρόλο έπαιζε το να έχουν υπάρξει μάρτυρες βίας από άντρα σε γυναίκα, ενώ για τις γυναίκες οποιαδήποτε μορφή επίθεσης ανάμεσα στους γονείς, φάνηκε να έχει σημαντική επίδραση στη δική τους επιθετικότητα. Ο Singelman (1984) αναφέρει πως το να έχουν υπάρξει μάρτυρες κακοποίησης και να έχουν κακοποιηθεί ως παιδιά συσχετίζεται με τη συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις για τα κορίτσια αλλά όχι για τα αγόρια. Τα βιώματα κακοποίησης ή γονεϊκής βίας από το παιδί στην οικογένεια προέλευσης επιδρούν πιο πολύ στους άνδρες απ' ότι στις γυναίκες για την άσκηση συντροφικής βίας στις εφηβικές σχέσεις. Μπορεί παρ' όλα αυτά να υπάρχουν έμμεσες συνέπειες για τις γυναίκες, όπως είναι η πεποίθηση πως πρέπει να μένουν σε μία σχέση κακοποίησης.

Δ. Ομοιότητες και διαφορές στις εφηβικές σχέσεις και στις σχέσεις ενηλίκων

Ένα βασικό ερώτημα που αξίζει να ερευνηθεί είναι οι τυχόν ομοιότητες ή διαφορές στη βία που υφίστανται οι έφηβες-οι στις σχέσεις τους με το άλλο φύλο, με τη βία που υφίστανται οι ενήλικοι στις σχέσεις τους με το άλλο φύλο (είτε βρίσκονται σε σχέση γάμου είτε σε σχέση εκτός γάμου). Είναι η βία που υφίστανται οι έφηβες-οι στις σχέσεις τους με το άλλο φύλο ανάλογη με την βία που υφίστανται οι ενήλικοι;

Αρκετές ερευνήτριες και ερευνητές υποστηρίζουν ότι η βία που υφίσταται στις συντροφικές σχέσεις εφήβων παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες με την βία που υφίστανται σε σχέσεις ενηλίκων με το άλλο φύλο. Πιο συγκεκριμένα, υποστηρίζουν ότι η βία που υφίσταται στις σχέσεις ενηλίκων έχουν τα ίδια αίτια. Παράλληλα, με τα κοινά αίτια υποστηρίζεται ότι υπάρχουν και κοινά χαρακτηριστικά, αν και υπάρχουν ερευνητές/τριες που επισημαίνουν και κάποιες διαφορές (Sousal, 1998 · Πενταράκη, 2003).

Ομοιότητες:

Σε γενικές γραμμές, η βία που υφίστανται οι έφηβες-οι έχει αρκετά κοινά σημεία με τη βία που υφίστανται οι ενήλικες-οι. Συγκεκριμένα παρουσιάζει τις εξής ομοιότητες (Sousal 1998): 1. Δεν αποτελεί γνώρισμα κάποιας συγκεκριμένης τάξης, εθνικότητας ή γεωγραφικής προέλευσης 2. Υπάρχει κλιμάκωση της βίας στις σχέσεις βίας 3. Η σοβαρότητα της βίας αυξάνεται όσο μεγαλώνει και η διάρκεια της σχέσης 4. Η βία που υφίστανται οι έφηβες-οι και οι ενήλικες-οι συνοδεύεται από τις υποσχέσεις του/της συντρόφου ότι θα αλλάξει 5. Υπάρχει αυξανόμενος κίνδυνος προς το θύμα όταν προσπαθεί να διακόψει τη σχέση βίας 6. Υπάρχει βία στις ετεροφυλόφιλες και στις ομοφυλόφιλες σχέσεις.

Μια ακόμα ομοιότητα είναι αφορά το κοινό πολιτισμικό περιβάλλον(αναφορά στο σύγγραμμα της Πενταράκη, 2003), το οποίο στηρίζει την άσκηση βίας στις συντροφικές σχέσεις. Η βία που ασκείται στις προγαμιαίες σχέσεις και η βία που υφίστανται στον γάμο ενισχύεται από πολιτισμικές αξίες που συνηγορούν υπέρ της αναγκαιότητας δόμησης σχέσεων σε ιεραρχικές δομές. (Gamachel 1998, Worcester 1993, Mercer 1998)

Επίσης η δυναμική των σχέσεων βίας των εφήβων και των ενηλίκων παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες. Οι βασικές ομοιότητες έγκεινται στην χαμηλή αυτοεκτίμηση των θυμάτων που υφίστανται τη βία καθώς και στην τάση των δραστών που ασκούν τη βία να επιδιώκουν τον απόλυτο έλεγχο και την κυριαρχία της σχέσης. Η αποδοχή ότι ο/η σύντροφος θα έχει τον έλεγχο της σχέσης σχετίζεται με την αυστηρή ερμηνεία και εφαρμογή του κοινωνικού ρόλου που κατά πολλούς/ες αποτελεί τη θεωρητική βάση άσκηση βίας: η συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις συχνά ξεκινά όταν η σχέση παίρνει μια πιο μόνιμη

μορφή. Οι αντιλήψεις που έχουν εκφράσει οι έφηβοι σχετικά με το δικαίωμα τους να κακοποιούν είναι παραπλήσιες με αυτές των ενηλίκων αντρών σχετικά με την επιθυμία τους να διατηρούν τον απόλυτο έλεγχο της σχέσης (Gamache 1998, Sousel 1998 κ.α.). Αυτό το συμπέρασμα συνάδει με τα πορίσματα της έρευνας που διεξήχθη από την ερευνητική ομάδα των Vangie Foshee, Fletcher Linder, James MacDougal και Shrikant Bangdiwala (2001), η οποία διερεύνησε τους παράγοντες υψηλού κινδύνου που οδηγούν στην άσκηση βίας στις εφηβικές σχέσεις και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι αντιλήψεις εκ μέρους των νέων αντρών που αποδέχονται την βία στις σχέσεις είναι παρόμοιες με αυτές που μπορούν να προγνώσουν βίαιη συμπεριφορά εκ μέρους των νέων αντρών.

Άλλες ομοιότητες είναι οι ομοιότητες ανάμεσα στο προφίλ των ανηλίκων που κακοποιούν και στο προφίλ των ενηλίκων αντρών που κακοποιούν στο πλαίσιο του γάμου τους, όπως η λεκτική βία και οι απειλές. Επίσης παρατηρείται ομοιότητα στις τακτικές που χρησιμοποιούν οι έφηβοι και οι ενήλικοι άντρες που ακούν βία (Πενταράκη, 2003).

Διαφορές:

Παρά τις ομοιότητες υπάρχουν και αρκετές διαφορές. 1. Στις συζυγικές σχέσεις συνήθως υπάρχουν παιδιά, ενώ στις προγαμιαίες σχέσεις συνήθως δεν υπάρχουν παιδιά 2. Στις συζυγικές σχέσεις υπάρχει πολύ μεγαλύτερη αλληλεξάρτηση απ' ό,τι στις προγαμιαίες, με τη σύζυγο συνήθως να βρίσκεται σε σχέση οικονομικής εξάρτησης, ενώ οι έφηβες δεν βρίσκονται σε σχέση οικονομικής εξάρτησης από τα άτομα που τις κακοποιούν, όπως και δεν διαβιούν κάτω από την ίδια στέγη. Άλλες διαφορές είναι η πίεση της ομότιμης παρέας, οι έφηβες αντεπιτίθενται συχνότερα στη σχέση που της κακοποιεί απ' ό,τι οι ενήλικες γυναίκες, η παρέα ομότιμων ανταποκρίνεται συχνότερα.

Βασική διαφορά στους δύο τύπους βίας έχει να κάνει με την καθαυτή αναγνώριση του φαινομένου. Η συζυγική κακοποίηση ως ένα κοινωνικό φαινόμενο έχει αναγνωριστεί τις τελευταίες δεκαετίες, ενώ η βία στις εφηβικές σχέσεις είναι ένα σχετικά καινούργιο φαινόμενο. Στις τελευταίες δεκαετίες, όσο περισσότερο δημιουργούνται ερωτικές σχέσεις στους εφήβους τόσο αυξάνονται τα περιστατικά της εκδήλωσης βίας (Πενταράκη, 2003).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

A. Εισαγωγή

Στην Ελλάδα η βία στις εφηβικές και συζυγικές σχέσεις έχει αναγνωριστεί μόλις την τελευταία δεκαετία ως κοινωνικό πρόβλημα με σοβαρές διαστάσεις, ενώ αντίθετα, σε άλλες χώρες της Ευρώπης και στην ΗΠΑ το θέμα αυτό υπάρχει ήδη από την δεκαετία του '80. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, είναι αναμενόμενο η κοινωνική αναγνώριση του φαινομένου της βίας των εφήβων να μην έχει ωριμάσει ακόμα, με συνέπεια η συντροφική βία στους εφήβους να μην έχει αποτελέσει ένα αυτόνομο αντικείμενο μελέτης και να μην έχει οδηγήσει την πολιτεία σε άμεσες θεσμικές παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση τους. Λαμβάνοντας αυτό υπόψη μας, είναι απόλυτα κατανοητό γιατί η βιβλιογραφία για το συγκεκριμένο φαινόμενο προέρχεται κυρίως από τις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Αυστραλία και την Νέα Ζηλανδία. Ακόμα και η βιβλιογραφία στην Ελλάδα, που αφορά τις διαφορετικές όψεις της θυματοποίησης των γυναικών γενικά περιορίζεται σε μεμονωμένες έρευνες και μελέτες, χωρίς να υπάρχει μια συστηματική επιστημονική καταγραφή του φαινομένου (Πενταράκη, 2003)

Γενικότερα γνωρίζουμε λίγα για την συντροφική βία ακόμα και σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, παρόλο που η έκταση της βίας στις συντροφικές σχέσεις είναι υψηλή. Για παράδειγμα στο Μεξικό μια στις 5 έφηβες γυναίκες έχει κακοποιηθεί από τον σύντροφό της (Envim, 2004).

B. Έκταση

Οι περισσότερες μελέτες που εμφανίζονται, είναι από αμερικανικά δείγματα και γενικά δείχνουν ότι η ψυχολογική βία (π.χ. λεκτικές επιθέσεις) στις σχέσεις εφήβων εμφανίζεται πολύ συχνά. Συγκεκριμένα, το 90% των ανδρών και των γυναικών έχουν χρησιμοποιήσει ψυχολογική βία ενάντια στους συντρόφους τους.

Σύμφωνα με μελέτη που πραγματοποιήθηκε σε 20 δημόσια και ιδιωτικά σχολεία της Μαδρίτης για την επικράτηση της βίας στις σχέσεις ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος εφήβων (τελικό δείγμα 2416 έφηβοι), έδειξε ότι η λεκτική επίθεση είναι η επικρατούσα μορφή βίας ενώ η σωματική βία αναφέρεται λιγότερα συχνά. Συγκεκριμένα το 90% των εφήβων και των δυο φύλων παραδέχτηκαν ότι έχουν χρησιμοποιήσει την λεκτική και ψυχολογική επίθεση σε διαπροσωπικές διαμάχες με τους συντρόφους τους, το 18% των

εφήβων δήλωσε ότι έχουν κλωστήσει, αρπάξει και χτυπήσει τους συντρόφους τους σε πρόσφατες ή παλιότερες σχέσεις, ενώ ένα 2% έδειξε ότι έχει διαπράξει πολύ σοβαρή σωματική επίθεση με σοβαρούς τραυματισμούς (Munoz, Grana, O' Leary, Gonzalez, 2007).

Είναι γεγονός πως τα τελευταία χρόνια, τόσο ο αριθμός των εφηβικών ερωτικών σχέσεων που χαρακτηρίζονται από κακοποίηση, όσο και η ένταση των φαινομένων βίας έχουν αυξηθεί σε ανησυχητικά επίπεδα. Οι έρευνες δείχνουν ότι ένα στα τρία κορίτσια, μέχρι τα δεκαοχτώ της, θα έχει τουλάχιστον μια εμπειρία βίαιης συμπεριφοράς σε μια ερωτική της σχέση, ενώ το πιο ανησυχητικό απ' όλα είναι ότι οι συμπεριφορές των αγοριών που αποτελούν σημάδια μιας ενδεχόμενης κακοποίησης θεωρούνται από τις νέες κοπέλες φυσιολογικές και κάποιες φορές κολακευτικές (Murray, 2002).

Σύμφωνα με τους (Cano 1998, Henton 1983, O'Keefe 1997, Roscoe & Callahan 1985), οι έρευνες ανάμεσα σε μαθητές λυκείου δείχνουν ότι το 9-57% των εφήβων είχε τουλάχιστον μια εμπειρία σωματικής βίας στη σχέση. Υπάρχει απόδειξη ότι, παρόλο που και οι άντρες και οι γυναίκες αναφέρουν κακοποίηση στις σχέσεις, η κακοποίηση έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο στις γυναίκες παρά στους άντρες. Σε μια μελέτη μαθητών κολεγίων, ο Makepeace (1986) βρήκε ότι το 50% των γυναικών θυμάτων σωματικής βίας υπέφερε από τραύματα και το 30% ανέφερε συναισθηματικά τραύματα. Αντίθετα, μόνο το 19% των σωματικά κακοποιημένων ανδρών υπέφερε από τραύματα και μόνο το 15% ανέφερε ότι η βία ήταν συναισθηματικά τραυματική. Επομένως, η βία στις σχέσεις παρόλο που σε πολλές περιπτώσεις μπορεί να είναι διπλής κατεύθυνσης, δεν είναι απαραίτητη συμμετρική.

Είναι γεγονός ότι η βία στις εφηβικές σχέσεις μπορεί να συνεχιστεί και σε μελλοντικές σχέσεις, όπως στο γάμο. Οι Deal και Wampler (1986) βρήκαν ότι η βία σε προηγούμενη σχέση προέβλεψε την πιθανότητα βίας να συμβεί σε μια τωρινή σχέση. Με τις μακροχρόνιες σχέσεις, τα μοτίβα της βίας διατηρούνται για χρόνια. Αυτές οι συμπεριφορές δεν σταματούν με την μετάβαση στο γάμο. Χρησιμοποιώντας σωματική βία στη σχέση, ο O' Leary (1989) βρήκε ότι σχεδόν τα μισά ζευγάρια συνεχίζουν να έχουν εμπειρία επιθετικών επεισοδίων μετά το γάμο. Η σχέση ανάμεσα στην προ και μετά γάμου βία επιβεβαιώνεται από αναφορές κακοποιημένων παντρεμένων γυναικών, που υποδεικνύουν ότι η συζυγική τους κακοποίηση ήταν συνέχεια της κακοποίησης στη σχέση (Clevelant, Herrera, Stuewing, 2003).

Οι ερευνητές συμφωνούν ότι η συντροφική βία κατά τη διάρκεια της εφηβείας είναι ένα σημαντικό θέμα που απαιτεί έρευνα σε διάφορους πληθυσμούς καθώς και προσπάθειες πρόληψης (Foshee 1998, Avery-Leaf 1997, Jaffe 1992, Macgowan 1997). Οι έρευνες δείχνουν ότι το 10% με 38% των νέων έχουν υποστεί σωματική βία (Henton 1983, Makepeace 1981) και ότι το 15% με 40% έχει διαπράξει βία εναντίον των συντρόφων του (Foshee 1996,

Avery –Leaf 1997, Jaffe 1992, Macgwan 1997). Οι περισσότερες έρευνες για την συντροφική βία στην εφηβεία, διαθέτουν μικρό αντιπροσωπευτικό δείγμα και αποτυγχάνουν στην παραγωγή ενδεικτικών αποτελεσμάτων, ενώ είναι σημαντικό να εξετάζονται και ο γυναικείος και ο αντρικός πληθυσμός (Riveraz, Allet-Leigh, Rodriguez-Ortega, Chavez-Ayala, Lazcano-Ponce 2007).

Όπως προαναφέραμε στην Ελλάδα έχουμε έλλειψη ερευνητικών δεδομένων. Από τις λίγες έρευνες που έχουν διεξαχθεί με πληθυσμό τον εφηβικό πληθυσμό, μαθήτριες λυκείου, είναι η διδακτορική διατριβή της Μ. Πενταράκη (2003). Τα πορίσματα της εν λόγω έρευνας έδειξαν τη μεγάλη έκταση της βίας που υφίστανται οι έφηβες στις συντροφικές τους σχέσεις. Η έρευνα διεξήχθη σε δεκαπέντε λύκεια της ευρύτερης περιοχής της πρωτεύουσας. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, σχεδόν η μία στις δύο έφηβες μαθήτριες δήλωσε ότι υφίσταται στη συντροφική της σχέση κάποιας μορφής συντροφική βία (σωματική βία ή σεξουαλική βία ή ψυχολογική βία). Ειδικότερα, βρέθηκε ότι η πιο διαδεδομένη μορφή βίας (μία στις δύο έφηβες) είναι η ψυχολογική βία. Ακολουθεί η σεξουαλική βία (μία στις δύο έφηβες), που εκδηλώνεται συνήθως με τη σεξουαλική επιθετική συμπεριφορά, και τέλος η σωματική βία όπου μία στις τρεις έφηβες δηλώνει ότι την έχει υποστεί. Επιπλέον, από τις έφηβες που έχουν υποστεί σωματική βία βρέθηκε ότι η μία στις τρεις έχει υποστεί κάποιο είδος τραυματισμού. Επίσης, άλλη διδακτορική διατριβή αφορά την έρευνα του Τσιγκρή (1996) για τον βιασμό που διεξήχθη σε φοιτήτριες, και πιστοποιεί ότι η σεξουαλική βία που ασκείται εναντίον τους ασκείται κυρίως από γνωστούς προς αυτές άντρες, οι περισσότερες έρευνες έχουν διεξαχθεί στις ΗΠΑ και πιστοποιούν την ανάλογη έκταση του φαινομένου. Πιο συγκεκριμένα, ο James Makepeace (1981), καθηγητής κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο St. John της Μινεσότα, διεξήγαγε μια έρευνα, το 1979, σε δείγμα 202 φοιτητών και φοιτητριών. Σύμφωνα με τα πορίσματα της έρευνας, το 21% είχε υποστεί ή είχε ασκήσει βία στο πλαίσιο των προγαμιαίων σχέσεων. Η πλειονότητα των θυμάτων ήταν νέες γυναίκες. Σε παρόμοια πορίσματα κατέληξε η έρευνα που διεξήχθη από τον Rodney M. Cate και τους συνεργάτες του (1982) στο Πανεπιστήμιο της πολιτείας Όρεγκτον σε δείγμα 355 φοιτητών/φοιτητριών. Σύμφωνα με την έρευνα αυτή, ένα ποσοστό της τάξης του 25% είχε ασκήσει ή υποστεί βία στις προγαμιαίες του σχέσεις. Επίσης βρέθηκε ότι οι περισσότερες από τις μισές περιπτώσεις σχέσεων στις οποίες είχε ασκηθεί βία διατηρήθηκαν. Ακόμα βρέθηκε ότι το 21% των γυναικών που ρωτήθηκαν θεώρησε την βία ως ένδειξη αγάπης. Αυτά τα πορίσματα έχουν αρκετό ενδιαφέρον και μπορούν να αποτελέσουν πολύτιμο οδηγό για τη διεξαγωγή ανάλογων ερευνών στην Ελλάδα, με στόχο την καταγραφή της έκτασης του φαινομένου της βίας στον εφηβικό πληθυσμό της χώρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΒΙΑΣ ΣΤΙΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

A. 1. Ατομικοί παράγοντες

Η πρόοδος στους κλάδους της Κοινωνικής Ψυχολογίας και της Εγκληματολογίας συντελεί στην κατανόηση του λόγου που ορισμένα ατομικά χαρακτηριστικά και τρόποι ζωής οδηγούν – «ενθαρρύνουν» ορισμένους-ες έφηβους-ες να γίνουν θύματα συντροφικής βίας. Επομένως, οι ατομικοί παράγοντες είναι σημαντικές ενδείξεις του επικίνδυνου τρόπου ζωής (Gover, 2004). Σύμφωνα με τους Schreck, Wright & Miller (2002) τα ατομικά χαρακτηριστικά που συνδέονται με τον αυτοέλεγχο αποτελούν ένδειξη του επικίνδυνου τρόπου ζωής, τα οποία σε μερικές περιπτώσεις αυξάνουν την θυματοποίηση. Οι παράγοντες που συνδέονται με την συντροφική βία αναλύονται παρακάτω:

2. Χρήση ουσιών (π.χ. αλκοόλ, ναρκωτικά κτλ.)

Έχει βρεθεί από πολλές έρευνες ότι η συντροφική βία από τους άντρες έφηβους συνδέεται στενά με την κατανάλωση αλκοόλ (Peacock & Rothman, 2001). Συγκεκριμένα το αλκοόλ και η κατάχρηση ουσιών οδηγεί σε σοβαρή συντροφική βία αλλά και θυματοποίηση. (Chase, 2002 Vogel & Himelein, 1995). Οι Vogel & Himelein (1995) βρήκαν ότι η συχνή κατανάλωση αλκοόλ ή ναρκωτικών συνδέεται με τη σεξουαλική θυματοποίηση. Παράλληλα, το αλκοόλ και οι ουσίες αποτελούν κύρια αιτία ανεπιθύμητης σεξουαλικής δραστηριότητας με θύματα άντρες ή γυναίκες. Επιπλέον, η έρευνα του Malik (1997) υποδηλώνει ότι η χρήση αλκοόλ είναι σημαντικά συνδεδεμένη με την θυματοποίηση των γυναικών στην συντροφική βία. Η χρήση τέτοιων ουσιών μπορεί να οδηγήσει τα άτομα αυτά σε μεγαλύτερο κίνδυνο λόγω της ανικανότητας τους να αντισταθούν στις επιθέσεις ή επειδή οδηγούνται σε μέρη όπου υπάρχει έλλειψη παρατήρησης (Gover, 2004).

3. Χαμηλή αυτοεκτίμηση

Έρευνες υποδεικνύουν ότι η θυματοποίηση στην συντροφική βία συνδέεται με τα χαμηλά επίπεδα αυτοεκτίμησης. (Jackson, 1999; Burke, 1998). Παρόμοια με όσα ισχύουν για την κακοποίηση στις συζυγικές σχέσεις, η χαμηλή αυτοεκτίμηση αντανακλά πτυχές της «μαθημένης αβοηθησίας του θύματος», η οποία εμποδίζει την έφηβη να αποφύγει τις βίαιες σχέσεις ή να χωρίσει όταν έχει συμβεί έστω και ένα περιστατικό βίας (Rusbult & Martz, 1995).

Ο κίνδυνος της θυματοποίησης στις συντροφικές σχέσεις ρυθμίζεται από την συναισθηματική κατάσταση του ατόμου (Coker, 2000). Άτομα ανικανοποίητα από την ζωή

τους είναι πιθανό να στραφούν σε επικίνδυνες συμπεριφορές ως ένας μηχανισμός άμυνας για να αντιμετωπίσουν την χαμηλή αίσθηση αυτοαξίας (Agnew, 1992). Γι' αυτόν τον λόγο πολλοί έφηβοι υιοθετούν ακραίες συμπεριφορές σε περιπτώσεις μη ικανοποίησης από την ζωή τους (Gover, 2004).

4. Αποδοχή της βίας

Ο όρος *αποδοχή της βίας* αντιστοιχεί στη στάση, τη δικαιολόγηση και την ανοχή που κάθε άτομο έχει απέναντι στη βία. Ο Roscoe (1985) υποστηρίζει πως η αποδοχή της βίας αντικατοπτρίζει το κατά πόσο η κοινωνία θεωρεί κατάλληλη ή μη κατάλληλη τη βία. Για παράδειγμα σε κάποιες περιπτώσεις που περιέχουν βία όπως η αυτοάμυνα ή ο πόλεμος η κοινωνικές νόρμες δικαιολογούν τη βία ενώ άλλες περιπτώσεις βίας στις οποίες εμπλέκονται η οικογένειες ή σύντροφοι εφηβικής ηλικίας, η βία είναι πιθανό να είναι λιγότερο αποδεκτή και δικαιολογημένη. Ωστόσο λίγοι είναι οι ερευνητές που έχουν μελετήσει την αποδοχή της βίας στις συντροφικές σχέσεις. Ο Jackson (2000) βρήκε έναν αρνητικό συσχετισμό ανάμεσα στο βαθμό αποδοχής της βίας και το βαθμό προβλημάτων στη ψυχική υγεία του θύματος από την κακοποίηση. Δηλαδή, εάν ένα άτομο που κακοποιείται αποδέχεται την κακοποίηση του είναι πιθανό να υποφέρει από λιγότερα συμπτώματα κακής ψυχικής υγείας σε σύγκριση με κάποιο άλλο άτομο που αποδέχεται σε μικρότερο βαθμό την κακοποίηση του (Kaurg, Lohman, 2007).

B. Κοινωνικοψυχολογικοί παράγοντες της βίας

Οι παράγοντες κινδύνου για την συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις μπορούν να οριστούν ως: “ιδιότητες ή χαρακτηριστικά που συνδέονται με μία αυξημένη πιθανότητα υποδοχής τους ή έκφρασης τους” (Hotaling & Sugarman, 1990). Αν και οι παράγοντες κινδύνου θεωρείται πως διαφοροποιούν τα άτομα που εμπλέκονται σε σχέσεις συντροφικής βίας από τα άτομα δεν εμπλέκονται σε τέτοιες σχέσεις, είναι σημαντικό να σημειωθεί πως είναι συσχετισμοί με την συντροφική βία και όχι απαραίτητα αιτίες.

1. Εμπειρίες βίας: βία από το γονέα στο παιδί / έκθεση στη συζυγική βία

Μία σημαντική παράμετρος στη μελέτη της συντροφικής και συζυγικής βίας είναι η έκθεση του παιδιού σε επιθετικά πρότυπα στενών σχέσεων.

Βία από το γονέα στο παιδί: Η παιδική κακοποίηση είναι μια σημαντική παράμετρος για τη βία (λεκτική, σωματική, σεξουαλική) συμπεριφορά των αγοριών (Wekerle & Wolfe, 1998, McCloskey, 1995, Viemerog, 1996). Αυτά τα στοιχεία δεν οδηγούν όμως στο συμπέρασμα

πως όσα παιδιά έχουν κακοποιηθεί από τους γονείς τους θα αναπτύξουν παραβατική συμπεριφορά στην νεανική ή ενήλικη ζωή τους. Μία μεγάλη μερίδα των παιδιών που προέρχονται από βίαιες οικογένειες δεν είναι βίαια προς τους συντρόφους τους (Widom, 1989). Αγόρια στην εφηβεία που παραπέμπονται σε προγράμματα για οικογενειακή βία θα έπρεπε να εξετάζονται και για το αν τα ίδια έχουν κακοποιηθεί από τους γονείς και να τους χορηγούνται οι κατάλληλες υπηρεσίες (Peacock & Rothman, 2001).

Έκθεση στη συζυγική βία: Κάποιες έρευνες υποστηρίζουν πως οι έφηβοι, κυρίως τα αγόρια, που βιώνουν στο σπίτι τη συζυγική βία βρίσκονται σε υψηλότερο κίνδυνο να χρησιμοποιήσουν τη βία στη σχέση τους (DeMaris, 1990, Foo & Margolin, 1995, O' Keefe, 1997). Η έκθεση του παιδιού στη συζυγική βία, σε σχέση με τη συντροφική βία, φαίνεται να είναι λιγότερο σημαντική ως παράγοντας κινδύνου στο να καταστεί ένα άτομο θύμα και αυτό ισχύει και για τα δύο φύλα (O' Keefe, 2005). Η παρακολούθηση βίαιων περιστατικών ανάμεσα στους γονείς, στην παιδική ηλικία είναι πιθανό να συμβάλλει στην ανάπτυξη της αξίας που υποστηρίζει τη βία κατά των γυναικών (Silverman & Williamson, 1997, Stith & Farley, 1993). Οι ειδικοί παρουσιάζουν ενδιασμούς στο να προσεγγίζουν όλα τα αγόρια που έχουν εκτεθεί σε συζυγική βία ως πιθανούς δράστες. Παρομοίως η βιβλιογραφία δεν υποστηρίζει την υπόθεση πως όσοι άνδρες κακοποιούν τις συζύγους τους έχουν βιώσει την κακοποίηση των δικών τους γονέων. Γι' αυτό όσα αγόρια που παρακολουθούν βίαια περιστατικά ανάμεσα στους γονείς θα πρέπει να αντιμετωπιστούν από υποστηρικτικές δομές (O' Keefe, 2005).

2. Οικογενειακή κατάσταση γονέων - Διαζύγιο

Οι οικογενειακοί παράγοντες έχουν επίσης θεωρηθεί σχετικοί με την συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις. Το διαζύγιο των γονέων είναι ένα συχνό φαινόμενο ανάμεσα στους εφήβους (Glick, 1984, Kreider & Fields, 2002), και αν και οι συνέπειες του δεν είναι αποκλειστικά αρνητικές, το διαζύγιο ανάμεσα στους γονείς έχει συνδεθεί με ένα πλήθος αντικοινωνικών συμπεριφορών, (Capaldi & Patterson, 1991, Carr & VanDeusen, 2002, Hetherington, Cox & Cox, 1982, Neighbors, Forehand & Bau, 1997). Παρ' όλα αυτά αρκετές θεωρίες υποστηρίζουν πως το διαζύγιο αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην ανάπτυξη βίαιης συμπεριφοράς από την/ τον έφηβο-ο (Capaldi & Patterson, 1991, McLanahan & Booth, 1989, Simons & Whitbeck, 1994 Stets & Straus, 1989). Η υποστήριξη από τους γονείς έχει επίσης εξετασθεί ως παράγοντας που αποτελεί κίνδυνο όταν αυτή εκλείπει ή από την άλλη προστατευτικό πλέγμα όταν υφίσταται. Για παράδειγμα, η κακή σχέση ανάμεσα στους γονείς και η σκληρή συμπεριφορά από τους γονείς προς τα παιδιά / ανατροφή, έχουν συνδεθεί με

την παραβατική συμπεριφορά των εφήβων σε γενικότερο πλαίσιο και με την συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις πιο ειδικά (Lavoie, 2002, Magdol, Moffit, Caspi & Silva, 1998, Sampson & Laub, 1993, Simons, Lin & Gordon, 1998, Simons, Wu, Conger & Lorenz, 1994). Από την άλλη, η θετική εμπλοκή των γονέων και η στοργή έχουν συνδεθεί με μειωμένη επιθετικότητα και παραβατικότητα (Banyard, Cross, Modecki, 2006).

3. Δομή οικογένειας

Η δομή της οικογένεια φαίνεται επίσης να παίζει σημαντικό ρόλο στο κατά πόσο κάποιος / κάποια θα βιώσει μια σχέση κακοποίησης. Ανάμεσα σε ένα δείγμα εφήβων που είχαν παρατήσει το σχολείο, το 71% των κοριτσιών που ανέφεραν εμπλοκή σε σχέση συντροφικής βίας είχαν μεγαλώσει με ανύπαντρη μητέρα, (Chase, 2002). Παρομοίως άλλες έρευνες (Makepeace, 1987, Malik, 1997) υποστηρίζουν πως το μέγεθος σε μονογονεϊκή οικογένεια σχετίζεται σε σημαντικό βαθμό με την εμπλοκή σε μια βίαιη σχέση (Gover, 2004).

4. Βία στην κοινότητα

Η έκθεση στη βία που υφίσταται στην κοινότητα έχει επίσης συνδεθεί με τη συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις και για τα δύο φύλα (Malik, 1997), συγκεκριμένα όμως όσον αφορά τα κορίτσια στο να δέχονται την κακοποίηση (O' Keefe & Treister, 1998). Η έκθεση στην βία στην κοινότητα μπορεί να επιφέρει την αύξηση της χρήσης της βίας κατά του/ της συντρόφου με το να συμβάλλει στην αύξηση της αποδοχής της βίας από το άλλο μέλος. Επίσης όσο περισσότερη βία υπάρχει στην κοινότητα τόσο πιο πιθανό είναι τα κορίτσια να καταστούν θύματα συντροφικής βίας (O' Keefe, 2005).

5. Βαθμός Σοβαρότητας της σχέσης

Έρευνες υποδεικνύουν πως η βία στις συντροφικές σχέσεις τείνει να εμφανίζεται κατά τη πιο σοβαρή φάση της σχέσης (Cate, 1982, Henton, 1983, Singelman, 1984). Η "σοβαρότητα" πιθανός να σχετίζεται με την κακοποίηση διότι όσο η σχέση γίνεται πιο σοβαρή και τα δύο μέλη επενδύουν πιο πολλά στη σχέση, τα συναισθήματα είναι πιο έντονα και οι αφορμές για διαξιφισμούς μπορεί να αυξάνονται. Η Ο' Keefe (1997) εξετάζοντας την επιρροή της σοβαρότητας της σχέσης μεταξύ έφηβων μαθητών, ζητώντας τους να εκτιμήσουν τη σοβαρότητα της σχέσης τους με δείκτες από το 1 (*απλά βγαίνουμε*) έως το 7 (*κάποιος/κάποια που θέλω να παντρευτώ*), βρήκε πως η σοβαρότητα της σχέσης αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τα κορίτσια αλλά όχι για τα αγόρια. Η Ο' Keefe, θεώρησε πως τα αγόρια είτε είναι λιγότερο συναισθηματικά δεμένα με τις συντρόφους τους είτε εκτιμούν τις σχέσεις τους ως λιγότερο σοβαρές (Cleveland, Herrera & Stuewig, 2003).

6. Σεξιστικές στάσεις

Πολλές μελέτες έχουν βρει πως νεαρά αγόρια που προβάλλουν την πεποίθηση πως η βία κατά των γυναικών / συντρόφων δικαιολογείται, είναι πιο πιθανό να κακοποιήσουν τις συντρόφους τους (DeKeserdy & Kelly, 1993, Riggs & O' Leary, 1996, Silverman & Williamson, 1997, Smith, 1990, Stithe & Farley, 1993). Και αυτός είναι ένας ακόμα σημαντικός λόγος ώστε να δημιουργηθούν προγράμματα πρόληψης (βλ. κεφ. 7) τα οποία καταρρίπτουν τα στερεότυπα για τους ρόλους των φύλων (Peacock & Rothman, 2001). Έρευνες σχετικές με τις παραδοσιακές πεποιθήσεις για το ρόλο των φύλων είχαν ανάμεικτα ευρήματα. Θεωρητικά, τα πατριαρχικά πιστεύω και η διαδικασία της κοινωνικοποίησης των φύλων πιστεύεται πως προετοιμάζουν τα κορίτσια ως θύματα και τα αγόρια ως δράστες στις μεταξύ τους σχέσεις. Κάποιες μελέτες (Currie, 1983, Singelman, 1984) υποστηρίζουν τη θέση πως τα κορίτσια που διατηρούν παραδοσιακές πεποιθήσεις όσον αφορά τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία, είναι πιο πιθανό να γίνουν θύματα, ενώ τα αγόρια που υιοθετούν παραδοσιακές πεποιθήσεις για τον ρόλο του άνδρα είναι πιο πιθανό να ασκήσουν βία κατά των συντρόφων τους (O' Keefe, 2005).

7. Σχολική επίδοση

Η φτωχή απόδοση στο σχολείο και άλλες αρνητικές σχολικές εμπειρίες όπως η αποβολή ή το να έχει μείνει πίσω το άτομο στα μαθήματα, αυξάνουν τον κίνδυνο για να δεχτεί βία είτε το κορίτσι είτε το αγόρι (Bergman, 1992, Reutman & Burcky, 1989). Ανάμεσα σ' αυτά τα κορίτσια που η έκθεση τους στη συζυγικά βία (ανάμεσα στους γονείς) τις κατατάσσει σε ευάλωτη θέση να δεχτούν και οι ίδιες βία από τα αγόρια τους, οι καλοί βαθμοί φαίνεται πως μειώνουν αυτόν τον κίνδυνο όσον αφορά το να δεχτούν βία και το να γίνουν και οι ίδιες επιθετικές απέναντι στον σύντροφο τους (O' Keefe, 1998). Είναι πιθανό η επιτυχία στο σχολείο, μαζί με άλλους παράγοντες όπως η καλή σχέση με τους γονείς, να μειώνει τον κίνδυνο κακοποίησης με το να βοηθούν τα κορίτσια να αναπτύξουν αυτοπεποίθηση και ικανότητα να ελέγξουν το τι τις συμβαίνει, μειώνοντας την πιθανότητα να εμπλακούν ή και να μείνουν σε μία σχέση κακοποίησης. Σύμφωνα μ' αυτή την προοπτική, η κατάθλιψη, (Migeot & Lester, 1996), η χαμηλή αυτοεκτίμηση, (Garmezy, 1987, Wyman, 1991), όπως επίσης και οι εμπειρίες βίας στην παιδική ηλικία, μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στο να εισέλθει κάποιος / κάποια σε μια βίαη σχέση και να παραμείνει μέσα σ' αυτή (Cleveland, Herrera & Stuewig, 2003).

8. Το φιλικό περιβάλλον

Οι Arriaga και Foshee (2004) στα πλαίσια της μελέτης της στάσης που αποδέχεται τη βία ερεύνησαν το κατά πόσο οι έφηβοι ακολουθούν τα βήματα των φίλων τους. Τα ευρήματα δείχνουν πως το να έχουν φίλους που είναι σε μια σχέση κακοποίησης σχετίζεται με την προσωπική εμπειρία της / του έφηβης-ου είτε ως θύμα είτε ως δράστη. Μάλιστα, αυτές οι μεταβλητές είχαν μεγαλύτερη επίδραση ακόμα και από την έκθεση της / του έφηβης-ου σε βία μεταξύ των γονέων. Στην ανάλυση τους η χρήση της βίας από τους φίλους προέβλεψε στατιστικά την εμπλοκή τους σε βίαη σχέση στο μέλλον, και για τα αγόρια και για τα κορίτσια, αλλά η χρήση της βίας από τους φίλους στατιστικά προέβλεψε για τη θέση του θύματος στη βίαη σχέση μόνο τα κορίτσια. (O' Keefe, 2005)

Τουλάχιστον τρεις μελέτες (DeKeseredy & Kelly, 1993, DeKeseredy & Shwartz, 1993, Silverman & Williamson, 1997) έχουν βρει πως το να στηρίζει το φιλικό περιβάλλον του / της έφηβης –ου τη χρήση της βίας κατά των γυναικών προμηνύει και την δική της/του εμπλοκή σε σχέση κακοποίησης (Peacock & Rothman, 2001).

9. Διαφορετική κουλτούρα

Η διαφορετική κουλτούρα αφορά εφήβους από μεταναστευτικές οικογένειες που διατηρούν διαφορετική κουλτούρα, αξίες και πεποιθήσεις απ' αυτές του συνόλου της κοινωνίας στην οποία κατοικούν και το βαθμό ενσωμάτωσης τους σ' αυτή. Έρευνες που χρησιμοποίησαν τον τόπο γέννησης των γονέων ως δείκτη μέτρησης της ενσωμάτωσης των εφήβων (Caetano, Cunradi, 2000, Sorenson, Telles, 1991, Jasinski, 1998) βρήκαν πως η αυξημένη ενσωμάτωση τους στη διαφορετική κουλτούρα σχετίζεται με τη αυξημένη πιθανότητα εμπλοκής τους σε σχέσεις συντροφικής βίας. Ο Finch (2000) σε έρευνα του όπου το δείγμα αποτελούσαν έφηβοι Μεξικανικής καταγωγής βρήκε πως έφηβοι/ες πού ήταν ενσωματωμένοι αντιμετώπιζαν σε μεγαλύτερο βαθμό τη διάκριση σε σύγκριση με λιγότερο ενσωματωμένους ομοεθνείς τους. Το αίσθημα της διάκρισης λόγω της εθνικότητας μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα για έναν έφηβο/η ώστε να νιώσει ευάλωτος, ένα συναίσθημα πιο διαδεδομένο στα κορίτσια απ' ότι στα αγόρια. Η ενσωμάτωση και η διάκριση φαίνεται, σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε Λατινοαμερικανούς έφηβους στις ΗΠΑ, πως παίζουν σημαντικό ρόλο στο να γίνουν θύματα συντροφικής βίας, κυρίως τα κορίτσια. Ο Sorenson (1996) υποθέτει πως μετανάστες έφηβοι που είναι πιο ενσωματωμένοι ενδέχεται να είναι και πιο βίαιοι απέναντι στις συντρόφους τους και αυτό εξαιτίας των απαιτήσεων της δικής τους κουλτούρας και οικογένειας και λόγω της παραδοσιακής τους ανατροφής και κοινωνικοποίησης που προστάζει τον άντρα να είναι δυνατός και να παρέχει στην οικογένεια τα απαραίτητα και τη γυναίκα να φροντίζει τα μέλη της οικογένειας και να συμφωνεί με τον άντρα. Το αυξημένο στρες λόγω της ενσωμάτωσης σε μια άλλη κουλτούρα, η ανεργία, η χαμηλή εκπαίδευση, οι μειωμένες ευκαιρίες εκπαίδευσης, ο ρατσισμός μπορούν επίσης να οφείλονται για υψηλότερους δείκτες βίας στη σχέση (Moyerman, Forman, 1994, Marin, 1991). Η σε μικρό βαθμό ενσωμάτωση των εφήβων μπορεί να μειώσει τον κίνδυνο να βιώσουν βίαιη σχέση των οποίων η κουλτούρα δίνει στην οικογένεια κεντρικό και σημαντικό ρόλο. Για νέους και νέες που διατηρούν ισχυρούς δεσμούς με τις οικογένειες τους με συναισθηματική στήριξη από αυτήν ο κίνδυνος μειώνεται ειδικά όσον αφορά τους δράστες. Αν και η ενσωμάτωση στη νέα κουλτούρα, ο εκσυγχρονισμός και η οικονομία έχουν επιδράσει στην αλλαγή των πεποιθήσεων για το ρόλο των φύλων, η πατριαρχική δομή της οικογένειας συνεχίζει να επηρεάζει τους εφήβους-ες. Για παράδειγμα οι γονείς εφήβων που έχουν γεννηθεί στο Μεξικό αλλά κατοικούν στις ΗΠΑ είναι πιο αυστηροί και δεν επιτρέπουν στα παιδιά τους να βγαίνουν ραντεβού ωστόσο η οικογένεια γνωρίζει και εγκρίνει τον/την ενδεχόμενο-η σύντροφο του/της. Αυτή η κίνηση μπορεί να μειώσει τον κίνδυνο με το να υπονοήσει πως το παιδί είναι πολύτιμο για την οικογένεια και θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με

σεβασμό. Έτσι, οι πιο ενσωματωμένοι έφηβοι μπορεί να διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο λόγω της έλλειψης οικογενειακής υποστήριξης και του αισθήματος της απομόνωσης που μπορεί να οδηγήσει στην απώλεια ελέγχου και επομένως στην αδυναμία έλεγχου της βίας (Sanderson, Coker, Roberts, Tortolero, Reininger, 2004).

Γ. Θεωρητικές προσεγγίσεις της βίας

Οι κοινωνικοψυχολογικές θεωρίες χρησιμοποιούνται για την εξήγηση της βίας και υποθέτουν πως η βίαη συμπεριφορά μαθαίνεται κοινωνικά μέσω των εμπειριών και της έκθεσης στη βία, στο σπίτι και στο περιβάλλον του ατόμου. Για παράδειγμα, η θεωρία της διαγεννεακής μεταβίβασης της βίας θεωρεί πως παιδιά τα οποία βλέπουν και βιώνουν τη βία μαθαίνουν να τη χρησιμοποιούν ως ενήλικες (Straus, 1991, Widom, 1989). Μελέτες έχουν βρει πως άτομα τα οποία έχουν βιώσει σωματική βία στην παιδική ηλικία στην ενήλικη ζωή τους είναι βίαια προς την/τον σύζυγο και τα παιδιά τους (Hotaling, Sugarman, 1986, Kalumss, 1984, Straus, 1983, Straus, Gelles, Steinmetz, 1980). Η Ο' Keefe (1998) βρήκε πως οι εμπειρίες βίας στην παιδική ηλικία σχετίζονται με την συντροφική βία στις συντροφικές σχέσεις (βλ. κεφ. 3 Γ'). Το μοντέλο κοινωνικής μάθησης για την συντροφική βία του Ο' Leary (1988) υποστηρίζει πως υπάρχουν πέντε παράγοντες που συντελούν στην άσκηση σωματικής βίας μεταξύ των συντρόφων: βία στην οικογένεια προέλευσης, επιθετική προσωπικότητα, στρες, χρήση αλκοόλ και κακοποίηση και απογοήτευση από τη σχέση – γάμο (Prospero, 2006).

1. Θεωρία κοινωνικής μάθησης

Οι παραπάνω θεωρίες βασίζονται στη θεωρία της κοινωνική μάθησης (Bandura, 1986). Σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής μάθησης, η συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις εμφανίζεται μέσω της μάθησης ανάρμοστων πρακτικών στα ραντεβού από το να παρακολουθούν τη βίαη συμπεριφορά στα ραντεβού αυτών των ατόμων που βρίσκονται στο περιβάλλον τους. αυτή η έμμεση εμπειρία επηρεάζει την αντίληψη των εφήβων για το τι είναι τελικά αποδεκτό στα ραντεβού. Εάν οι έφηβοι συμπεριφέρονται σύμφωνα με το τι βλέπουν και δέχονται επιβράβευση γι' αυτό, το πιο πιθανό είναι να συνεχίσουν να έχουν αυτή τη συγκεκριμένη συμπεριφορά. Επειδή, οι έφηβοι δεν έχουν μεγάλη εμπειρία όσον αφορά τα ραντεβού, μπορεί να μάθουν πως να συμπεριφέρονται σ' αυτά κυρίως από άτομα που βρίσκονται κοντά τους, όπως οι γονείς τους και οι φίλοι τους. Δράστες και θύματα είναι πιθανό να συμμετέχουν στη διαδικασία μάθησης της συντροφικής βίας. Αν οι έφηβοι-ες

μάθουν να συμπεριφέρονται βίαια ως δράστες ή να αποδέχονται να είναι θύματα βίας στα ραντεβού και παράλληλα να ενισχύονται θετικά από τους φίλους τους ή/και μέλη της οικογένειάς τους, αυτοί-ες οι έφηβοι-ες μπορεί να αναπτύξουν συμπεριφορά θύματος – δράστη που θα τους ακολουθήσει και στην ενήλικη ζωή τους που πολύ πιθανόν να καταλήξει σε ενδοοικογενειακή βία (Prospero, 2006).

Η έρευνα έχει ενισχύσει την θεωρία της κοινωνικής μάθησης (Bandura, 1986) ως βάση για την ανάπτυξη συντροφικής βίας στις εφηβικές σχέσεις. Για παράδειγμα οι Arriaga και Foshee (2004) βρήκαν πως οι έφηβοι-ες, (βλ. κεφ. 3 *φιλικές σχέσεις*), ήταν πιο πιθανό να ασκήσουν βία κατά του/της συντρόφου τους εάν οι φίλοι τους βιώνουν συντροφική βία. Ο Swart (2002) βρήκε κάποια συσχέτιση μεταξύ στον να παρακολουθούν την άσκηση σωματικής βίας από τους φίλους τους προς στους/στις συντρόφους τους και τη συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις. Επιπρόσθετα οι DeKeseredy και Kelly (1995) βρήκαν πως η αρνητική συμπεριφορά των φίλων αποτελεί πιο πιθανό παράγοντα για την άσκηση σεξουαλικής βίας από τη συμπεριφορά των γονέων. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί με βάση το ότι οι έφηβοι-ες περνούν περισσότερο χρόνο με τους φίλους τους απ' ό,τι με τους γονείς τους και το ότι η ανάπτυξη της προσωπικής τους ταυτότητας γίνεται με βάση τους φίλους και όχι τους γονείς (Prospero, 2006).

2. Φεμινιστική θεωρία

Η φεμινιστική προσέγγιση της βίας ισχυρίζεται πως όλοι οι τύποι κακοποίησης αφορούν τον έλεγχο και την εξουσία που είναι εδραιωμένες στο πατριαρχικό σύστημα αξιών. Ο Lloyd (1991) παρατηρεί το συνδυασμό των πατριαρχικών αξιών (οι άνδρες να έχουν τον έλεγχο, οι γυναίκες να είναι εξαρτώμενες από τους άνδρες) και του ρομαντισμού ως παράγοντες της άσκησης βίας και της διατήρησης της συντροφικής βίας. Σε συνέπεια μ' αυτή τη θεωρία η βιβλιογραφική ανασκόπηση του Carlson (1987) υποδεικνύει τον έλεγχο και την εξάρτηση ως παράγοντες που συμβάλλουν στη χρήση βίας στις συντροφικές σχέσεις.

Η χρήση της βίας ως μέσο επιβολής στη σχέση είχε ερευνηθεί από τους Mason και Blankenship (1987). Τα ευρήματα έδειξαν πως οι άνδρες με ανάγκη για μεγαλύτερη δύναμη ασκούσαν σε μεγαλύτερο βαθμό σωματική βία στις σχέσεις. Οι Muehlenhard και Lindon όρισαν τη δύναμη ως προς τι ποιός παίρνει τις πρωτοβουλίες στη σχέση, για τα ραντεβού, ποιος πληρώνει, ποιος παρέχει το μέσο μεταφοράς και τη διαφορά ηλικίας. Υπήρχε άμεση σχέση ανάμεσα στους τρεις πρώτους παράγοντες και την σεξουαλική επίθεση από την πλευρά των ανδρών στα ραντεβού/ σχέση. Οι Stickel και Ellis (1993) στην έρευνα τους βρήκαν πως οι άνδρες ήταν σε μεγαλύτερο βαθμό βίαιοι.

Διάφορες έρευνες έχουν βρει πως ο έλεγχος είναι ένας σημαντικός παράγοντας στη χρήση βίας, και για τα δύο φύλα. Ο Foolingstad (1991) βρήκε πως οι γυναίκες θύματα συντροφικής βίας θεωρούσαν τη δύναμη και τον έλεγχο ως κίνητρα των δραστών, ενώ άνδρες σε μεγάλο βαθμό δεν αποδέχτηκαν αυτούς τους λόγους. Στην ίδια μελέτη, οι γυναίκες απέδιδαν τη δική τους βίαιη συμπεριφορά στην προσπάθεια να ανακτήσουν τον έλεγχο. Η Laner (1989) μέσα από τα ευρήματά της ισχυρίζεται πως η χρήση βίας από τις γυναίκες απορρέει από τις προσπάθειες των συντρόφων τους να ελέγξουν τις ίδιες ή και τη σχέση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Οι συνέπειες της συντροφικής βίας μπορεί να εμφανιστούν άμεσα ή μπορεί και να διατηρηθούν μέσα στο χρόνο. Η συντροφική βία μπορεί να προκαλέσει σοβαρές συνέπειες στους εφήβους, στην σωματική τους υγεία, την ψυχική τους υγεία, στην συμπεριφορά τους και στο μέλλον τους. Υπάρχουν έρευνες που δείχνουν πως έφηβοι/ες που έχουν κακοποιηθεί εμφανίζουν μεγαλύτερη γκάμα συμπτωμάτων σε σύγκριση με άτομα που έχουν κακοποιηθεί στην παιδική ηλικία ή στην ενήλικη ζωή (MacMillan, 2000, Murphy, 1988). Κατά συνέπεια η βία στην εφηβική ηλικία μπορεί να είναι πιο επιβλαβής από άλλες χρονικές στιγμές στο κύκλο ζωής (Wordes, Nunez, 2002).

A. Σωματικές συνέπειες

1. Σωματικά τραύματα

Οι συνέπειες της βίας στη σωματική υγεία των θυμάτων μπορεί να έχουν τις ακόλουθες μορφές: κοψίματα ή γδαρσίματα από νύχια ή αιχμηρά αντικείμενα, εγκαύματα από καψίματα τσιγάρων, μελανιές στο πρόσωπο (μαυρισμένα μάτια) και στο σώμα, σπασμένες μύτες, κατάγματα στο σώμα. Επίσης και ανάγκη φαρμακευτική αγωγής ή ακόμα και η νοσηλεία. Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε με σκοπό τη διερεύνηση της έκτασης της βίας και των συνεπειών της σε δείγμα εφήβων ηλικίας 16 ως 20 στη Μαδρίτη, βρέθηκε πως τα σωματικά τραύματα ως συνέπειες σε εφήβους-ες λόγω συντροφικής βίας κυμαίνονταν από 3% στην ηλικία των 16 και ανέβαιναν στο 10.8% σε άτομα ηλικίας των 20. Η ίδια έρευνα έδειξε πως τα κορίτσια υπέφεραν σε μεγαλύτερο ποσοστό από σωματικά τραύματα από τα αγόρια, 17% του δείγματος απάντησε πως είχαν στο παρελθόν κοψίματα ή γδαρσίματα από τα αγόρια τους, ενώ 3% απάντησε πως κάποια στιγμή στο παρελθόν είχε σπασμένη μύτη, μαυρισμένο μάτι ή κατάγματα στο σώμα (Munoz, Rivas, 2007).

2. Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα

Σε έρευνα που εκπονήθηκε στις ΗΠΑ, μία στις πέντε έφηβες ανέφερε πως είχε κακοποιηθεί σωματικά ή/και σεξουαλικά από το αγόρι της (Silverman, Raj, Mucci, 2001). Η σεξουαλική βία κατά των κοριτσιών/γυναικών έχει συχνά ως συνέπεια μεταξύ άλλων και τη σεξουαλική επαφή χωρίς προφύλαξη, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε ανεπιθύμητη

εγκυμοσύνη και σε σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (Thompson, Wonderlich, Crosby, 2001). Τα νοσήματα που βρίσκονται στη ζώνη επικινδυνότητας για τις ηλικίες 15-19 είναι η χλαμύδια (CT), η γονόρροια (GC) και η σύφιλης. Επίσης οι έφηβες είναι σε υψηλότερο κίνδυνο για λοίμωξη από τον ιό των κονδυλωμάτων (HPV), των ιό των γεννητικών οργάνων (HSV) και την πυελική εμπρηστική ασθένεια (PID) (Conard, 2003).

Τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα μπορεί να έχουν άμεσες και έμμεσες συνέπειες στη ζωή της έφηβης. Μεταξύ άλλων την απουσία από το σχολείο λόγω της πάθησης, τη λήψη φαρμακευτική αγωγή, τον πόνο, τη σωματική και ψυχική ταλαιπωρία, και το στιγματισμό που συνήθως συνοδεύει τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα. Για τις γυναίκες κάποιες από τις σοβαρές επιπλοκές που μπορεί να προέλθουν από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, είναι ο χρόνιος πυελικός πόνος, η στειρότητα, ακόμα και ο καρκίνος του τραχήλου της μήτρας. Η πρόωρη εγκυμοσύνη έχει επίσης συνδεθεί με τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (Conard, 2003).

3. *Ανεπιθύμητη Εγκυμοσύνη*

Αλλά και η ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη είναι μια από τις συνέπειες τις σεξουαλικής επίθεσης / βιασμού. Όπως προαναφέρθηκε, κατά την σεξουαλική επίθεση ή τον εξαναγκασμό του θύματος να έρθει σε επαφή με το δράστη, χωρίς τη συναίνεση της, σπανίως παίρνονται προφυλάξεις με πιθανή συνέπεια την εγκυμοσύνη. Οι εγκυμονούσες έφηβες μπορεί να έχουν πρόωρο τοκετό, πρόωρη ρήξη του πλακούντα ή/και μητρικές μολύνσεις (Conard, 2003).

B. *Ψυχολογικές συνέπειες της βίας*

Δύο από τις πιο κοινές αναφερόμενες συνέπειες της συντροφικής βίας είναι η επιρροή της στην ικανοποίηση του θύματος από τη σχέση του και η επιρροή της στην ψυχική του υγεία. Την τελευταία δεκαετία, η συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων έχει αναγνωριστεί ως μεγάλο κοινωνικό πρόβλημα. Πρόσφατες έρευνες δείχνουν πως η συντροφικά βία μπορεί να είναι και πιο βίαιη από την συζυγική βία (Straus 2004).

1. *Ικανοποίηση στη σχέση*

Μια σημαντική συνέπεια της συντροφικής βίας στις σχέσεις εφήβων είναι η επίδραση της στην ικανοποίηση που αντλεί το θύμα από τη σχέση του με τον δράστη. Η ικανοποίηση

στη σχέση τυπικά αναφέρεται στα θετικά συναισθήματα που έχει το άτομο για τη σχέση του ή το σύντροφο του (Rusbult 1998) και είχε αρχικά εστιασθεί σε μελέτες που αφορούσαν την συζυγική βία. Ωστόσο ευρήματα ερευνών για τη συζυγική βία και την επιρροή της στην ικανοποίηση στη σχέση είναι όμοια με αυτά για την συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων. Με τα θύματα συντροφικής βίας επίσης να αναφέρουν χαμηλά επίπεδα ικανοποίησης στη σχέση τους (Cramer 2003, Dye & Eckhart 2000, Weigel & Ballard-Reisch 2002). Ερευνητικά ευρήματα δείχνουν ότι η βίαση σχέση συνδέεται σημαντικά με χαμηλά επίπεδα ικανοποίησης του θύματος από τη σχέση του με τον δράστη (Capaldi & Crosby 1997, Cramer 2003, Testa & Leonard 2001). Τα ευρήματα αυτά βασίζονται στις θεωρίες αλληλεξάρτησης και κοινωνικής αλλαγής. Με βάση αυτό το πλαίσιο η βία μεταξύ συντρόφων βιώνεται ως σημαντικό κόστος το να είναι σε μια σχέση και επιδρά αρνητικά στην ικανοποίηση που έχει το θύμα από τη σχέση βίας (Kaura, Lohman, 2007).

2. Συνέπειες στη ψυχική υγεία του θύματος

Μια άλλη σημαντική συνέπεια της συντροφικής βίας στις σχέσεις εφήβων είναι η επίδραση που έχει στην ψυχική υγεία του θύματος. Ενώ η ψυχική υγεία καλύπτει ένα ευρύ φάσμα συμπτωμάτων και τύπων, η επίδραση της βίας στην ψυχική υγεία εστιάζει περισσότερο στην κατάθλιψη, το άγχος, και τις ψυχοσωματικές συνέπειες (Coker 2002, Golding 1999, Whitson & El-Sheikh 2003). Έρευνες δείχνουν πως τα θύματα συντροφικής βίας αναφέρουν περισσότερα προβλήματα που σχετίζονται με την ψυχική υγεία από μη θύματα (Carlson 2003, Dye & Eckhart 2000, Goodkind 2003). Ο συσχετισμός ανάμεσα στη συντροφική βία και τη ψυχική υγεία προέρχεται από τη θεωρία της κοινωνικής πίεσης με βάση την οποία οι σχέσεις κακοποίησης μπορούν να βλάψουν την ευημερία του ατόμου (Whitson & El-Sheikh 2003).

Κατάθλιψη

Το πιο συχνά αναφερόμενο σύμπτωμα είναι η κατάθλιψη οι Goodkind 2003, Riger 2002, και Carlson 2003 αναφέρουν ότι τα θύματα βίας έχουν τέσσερις φορές μεγαλύτερες πιθανότητες να παρουσιάσουν κατάθλιψη. Άλλες έρευνες έχουν δείξει ότι τα θύματα βίας αναφέρουν ψηλότερους δείκτες κατάθλιψης, που κυμαίνονται από 39% (Beach 1985) ως 83% (Campbell 1995). Επίσης ανάλυση 18 μελετών για τα θύματα βίας έδειξε 48% των θυμάτων έχουν αναφέρει πως πάσχουν από κατάθλιψη, κάτι που δείχνει την μεγάλη επιρροή που έχει η συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων στο θύμα (Golding 1999).

Άγχος

Ένα δεύτερο πρόβλημα που αφορά την ψυχική υγεία είναι το άγχος. Έρευνα έχει δείξει πως θύματα συντροφικής βίας στις σχέσεις εφήβων αναφέρουν ψηλότερους δείκτες άγχους από μη θύματα. Ο Cascardi (1995) που εξέτασε φοιτήτριες-ες που ήταν σε μια σχέση βίας βρήκε πως 10% αυτών είχαν αναφέρει έντονο άγχος. Ο Carlson (2002) βρήκε πως πάνω από το ένα τέταρτο των θυμάτων είχαν βιώσει έντονο άγχος. Ο Callahan (2003) βρήκε παρόμοια αποτελέσματα στη μελέτη του έφηβους μαθητές με σημαντικούς δείκτες άγχους για τα θύματα συντροφικής βίας.

Ψυχοσωματικά Συμπτώματα

Το τρίτο πρόβλημα ψυχικής υγείας που συνδέεται με τη συντροφική βία είναι τα ψυχοσωματικά συμπτώματα. Τέτοια συμπτώματα τυπικά αφορούν μεταβολές στο βάρος, στομαχικές διαταραχές, πονοκεφάλους νευρικότητα και ίλιγγο (Coker, 2002). Οι Lown και Vega (2001) βρήκαν πως τα θύματα συντροφικής βίας ήταν σε σημαντικό βαθμό πιο πιθανό να παρουσιάσουν ψυχοσωματικά συμπτώματα. Παρόμοια αποτελέσματα λήφθηκαν από τον Sutherland (2001), ο οποίος βρήκε πως 1 στα 4 θύματα είχε αναφέρει τουλάχιστον ένα από τα συμπτώματα. Τα ψυχοσωματικά συμπτώματα τείνουν να επικαλύπτονται από συμπτώματα της κατάθλιψης και του άγχους, με τα θύματα της συντροφικής βίας που αναφέρουν πως έχουν και συμπτώματα κατάθλιψης και άγχους, να αναφέρουν περισσότερα ψυχοσωματικά συμπτώματα. Οι Kimberling και Calhoun (1994) υποστηρίζουν πως ο ψυχολογικός κίνδυνος και οι σωματικές ενοχλήσεις επικαλύπτονταν από τα συμπτώματα κατάθλιψης και άγχους θυμάτων βιασμού. Ο Straight (2003) βρήκε παρόμοια ευρήματα σε γυναίκες θύματα, ψυχολογικής κακοποίησης. (Kaura, Lohman, 2007)

Παράλληλα έφηβες συντροφικής βίας παρουσιάζουν και συμπτώματα μετατραυματικού στρες, διαταραχές της προσωπικότητας, και τάσεις αυτοκτονίας. Επίσης έρευνες δείχνουν ότι έφηβες με ιστορικό συντροφικής βίας είναι τρεις φορές πιο πιθανό να εκπορνευτούν (Simmons & Whitbeck, 1991), να αποκτήσουν παιδιά σε νεότερη ηλικία, και σύμφωνα με την Horowitz (1995) να κακοποιήσουν αυτά τα παιδιά (Wordes, 2002).

Φόβος

Μία άλλη συνέπεια της συντροφική βία είναι ο φόβος. Συνήθως ο φόβος που κυριεύει το θύμα προέρχεται από τη σωματική επίθεση που έχει δεχτεί ή που απειλείται ότι θα δεχτεί. Οι Larkin και Popaleni, (1994) θεωρούν πως η γνώση του θύματος για το τι μπορεί να προκληθεί από την επίθεση του άντρα, επιτρέπει στο δράστη να καταφέρει ο, τι έχει βάλει στο μυαλό του. Οι Kelly και Dekeseredy, (1994) βρήκαν πως νέες γυναίκες που είχαν βιώσει σεξουαλική και ψυχολογική επιθετική συμπεριφορά από τα αγόρια τους ένιωθαν πιο φοβισμένες ακόμα και στο σπίτι τους, σε σύγκριση με νέα γυναίκες που δεν είχαν κάποια εμπειρία κακοποίησης. και σε μια από τις λίγες έρευνες για τις συναισθηματικές συνέπειες (Folligstad, 1991) αναφέρει πως οι γυναίκες θύματα ένιωθαν σε μεγαλύτερο βαθμό φόβο από τους άντρες. Αυτές οι έρευνες ισχυρίζονται ότι οι νέες γυναίκες νιώθουν φόβο σε απάντηση της σωματικής βίας που τις ασκούν τα αγόρια τους (Jackson, 1999).

3. Αυτοκτονικός ιδεασμός

Για τους εφήβους ηλικίας 15-19 η αυτοκτονία παραμένει η τρίτη αιτία θανάτου (Wordes, Nunez, 2002).

Γ. Κοινωνικοοικονομικές συνέπειες της βίας

1. Σχολική επίδοση

Οι έφηβες-οι που βρίσκονται σε μια σχέση κακοποίησης τείνουν να έχουν μειωμένη σχολική επίδοση (Fagan 1997, Boney-McCoy & Frinkelhor 1995). Άλλες μελέτες δείχνουν πως πραγματοποιούν περισσότερες "κοπάνες" και έχουν χειρότερη σχέση με τους καθηγητές τους (Rigby 2000). Αποτελέσματα ανάλυσης των ευρημάτων από έρευνα για την υγεία των εφήβων που πραγματοποιήθηκε από το Εθνικό Κέντρο για Θύματα Εγκλημάτων (National Center for Victims of Crime) δείχνει πως έφηβες-οι θύματα συντροφικής βίας ήταν πιο πιθανό να αποφεύγουν το σχολείο. Ο MacMillan (2000) ανέφερε πως η εμπειρίες βίας στην εφηβική ηλικία φαίνεται να επηρεάζουν τα μετέπειτα οφέλη με το να εμποδίζουν την εκπαίδευση τους και τις προοπτικές για επαγγελματική καριέρα και οικονομική αποκατάσταση στο μέλλον (Cleveland, Herrera & Stuewig, 2003).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΤΑΣΕΙΣ – ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ

Ένας από τους πιο ισχυρούς παράγοντες που σχετίζονται με την άσκηση βίας κατά της/του συντρόφου είναι η αποδοχή της βίας (Malik 1997, O’Keefe 1997, Tontodonato & Crew 1992). Σε κάποιες μελέτες έχει βρεθεί πως ο συσχετισμός αυτός είναι πιο ισχυρός για τα αγόρια (Cate, Henton, Koval, Christopher, & Lloyd 1982). Επίσης αγόρια που ασκούν βία κατά των συντρόφων τους ήταν πιο πιθανό να περιμένουν θετικές συνέπειες από τη χρήση βίας ενώ μη βίαια αγόρια ήταν πιο πιθανό να θεωρούν πως η βία θα τερμάτιζε τη σχέση τους. Βιώματα ενδοοικογενειακής βίας ανάμεσα στους γονείς συνδέονται με την αποδοχή της επιθετικότητας στη σχέση, αυτό όμως ισχύει μόνο για τα αγόρια. Με άλλα λόγια, για τα αγόρια το να έχουν βιώσει ενδοοικογενειακή βία σχετίζεται με τη άσκηση βίας από τους ίδιους, μέσω της αποδοχής της (O’Keefe, 1997).

A. Ο συσχετισμός ανάμεσα στη στάση και τη συμπεριφορά

Η συσχέτιση ανάμεσα στη στάση και τη συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων είναι από τα πιο σημαντικά ευρήματα που αφορούν τη συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων. Έφηβοι που επιδοκιμάζουν ή συναινούν μ’ αυτή τη συμπεριφορά είναι πιο πιθανό να προβούν σε επιθετική συμπεριφορά κατά του/της συντρόφου τους, σε αντίθεση μ’ αυτούς που αποδοκιμάζουν και δεν συναινούν με την άσκηση βίας. Η σχέση ανάμεσα στη στάση και την συμπεριφορά αφορά και τα αγόρια και τα κορίτσια (αν και σπανιότερα τα κορίτσια) (Bookwala, 1992, Cano, 1998, Foo & Margolin, 1996, Price & Byers, 1999, Riggs & O’ Leary, 1996, Slep, Cascardi, Avery – Leaf & O’ Leary ,2001). Η σχέση ανάμεσα στη στάση και τη συμπεριφορά σίγουρα δεν αφορά μόνο τη συντροφική βία. Μια παρόμοια συσχέτιση υφίσταται ανάμεσα στη θετική στάση προς το βιασμό και την άσκηση πίεσης για σεξουαλική συνένευση από άντρες φοιτητές (Byers & Eno, 1991), και ανάμεσα στη στάση για τη συζυγική βία και την σωματική επίθεση από τους συζύγους (Sugarman & Frankel, 1996). Στην ευρύτερη βιβλιογραφία της κοινωνικής ψυχολογίας περιγράφονται όλοι οι τύποι συσχέτισης συμπεριφοράς και στάσης (Eagly & Chaiken, 1993).

Άτομα που αναφέρουν πως εμπλέκονται σε επιθετική συμπεριφορά αναφέρουν επίσης πως η βία δεν είναι αποδεκτή υπό οποιαδήποτε συνθήκη. Παρομοίως ένας αριθμός ατόμων οι οποίοι θεωρούν δικαιολογημένη την άσκηση βίας υπό κάποιες συνθήκες μπορεί να μην

προβούν στην άσκηση βίας κατά της/του συντρόφου τους υπό οποιαδήποτε συνθήκη. Η ελλιπής σχέση ανάμεσα στη στάση προς τη συντροφική βία και την επιθετική συμπεριφορά αντανακλάται επίσης στα διαφορετικά ευρήματα που αφορούν τις παρεμβάσεις που έχουν σχεδιαστεί για να αλλάξουν τη συμπεριφορά μέσω της αλλαγής της στάσης.

Το θεωρητικό υπόβαθρο που υποστηρίζει το συσχετισμό στάσης και συμπεριφοράς δεν έχει ακόμα δεχτεί εκτενή προσοχή. Στο μεγαλύτερο μέρος της βιβλιογραφίας η υπόθεση είναι πως η συμπεριφορά – συντροφική βία και η στάση – επιδοκιμασία της βίας είναι δύο παράγοντες που “ πάνε μαζί ” ή όπως προαναφέρθηκε ότι η αλλαγή της στάσης προκαλεί παράλληλα αλλαγή της συμπεριφοράς. Ωστόσο είναι επίσης πιθανό πως η στάση και η συμπεριφορά συνδέονται μεταξύ τους με έναν πιο πολύπλοκο τρόπο απ’ αυτόν που έχει ήδη διερευνηθεί (Slep, 2004)

B. Η στάση των εφήβων απέναντι στην επιθετικότητα και τη συντροφική βία

1. Προσωπικές αντιλήψεις

Η κατανόηση των αντιλήψεων των εφήβων για τη βία και η ανάπτυξη αυτών είναι απαραίτητη γιατί μπορεί να οδηγήσει σε αντικοινωνική και επιθετική συμπεριφορά. Η βιβλιογραφία για τις προσωπικές αντιλήψεις έχει αποκαλύψει πως η συμπεριφορά ενός ατόμου προς άλλους κατευθύνεται από την αντίληψη που το άτομο έχει για τον εαυτό του και όχι από το ποιος πραγματικά είναι. Ο στόχος του ατόμου σε μια συγκεκριμένη κατάσταση ορίζει το πλήθος και το είδος των πληροφοριών που συλλέγονται για τους άλλους. Το άτομο κρίνει τους άλλους εν μέρη από το πώς ο άλλος περιμένει το άτομο να αντιδράσει εκείνη τη δεδομένη στιγμή (Fiske, 1993, Fiske & Neuberg, 1990, Hilton & Darley, 1991, Jones, 1990, Milgram, 1992, Swann, 1984). Έρευνες έχουν δείξει πως οι αντιλήψεις ενός ατόμου μπορούν να επηρεάσουν τη συμπεριφορά του (Prospero, 2006).

Οι έφηβοι εισέρχονται σε μια φάση ανάπτυξης που αποτελεί το δρόμο προς την αυτονομία και την ενηλικίωση. Αυτά που μαθαίνουν σ’ αυτή την αναπτυξιακή φάση μπορεί να αποτελέσουν τη βάση για μια μελλοντική και μεγάλης διάρκειας συμπεριφορά.

2. Στάση απέναντι στη συντροφική βία

Μεταξύ των ενηλίκων, οι ασκήση σεξουαλικής βίας σχετίζεται με την εχθρική στάση απέναντι στις γυναίκες, αρνητική στάση απέναντι στα θύματα συγκεκριμένα, και αποδοχή ή δικαιολόγηση της βίας και του σεξουαλικού εξαναγκασμού (Bernat, Wilson, & Calhoun, 1999, Byers & Eno, 1991, DeKeserdy & Shwartz, 1998, Gentemann, 1984, Greenbalt, 1985, Hanson, Cadsky, Harris & Lalonde, 1997, Hastings, 2000, Koss & Gains, 1993, Malamuth, 1998, Morry & Wrinkler, 2001, O' Keefe, 1997, Riggs & O' Leary, 1996). Ανταγωνιστικές στάσεις έχουν μεγάλη συσχέτιση μεταξύ τους και συνδέονται με τις παραδοσιακές αντιλήψεις για το ρόλο των φύλων και για του διαφορετικούς ρόλους του άντρα και της γυναίκας στην οικογένεια, στη δουλειά, και στην συμπεριφορά (Bookwala, Frieze, Smith, & Ryan, 1992, Marciniak, 1998, Walker, Rowe & Quinsey, 1993). Ο συσχετισμός των ρόλων των φύλων και των αντιλήψεων για την σεξουαλική επιθετικότητα δεν έχει διερευνηθεί στις εφηβικές ηλικίες. Υπάρχουν κάποια στοιχεία που δείχνουν πως έφηβοι, ειδικά δράστες σεξουαλικής επίθεσης, είναι πιο πιθανό να αποδέχονται μύθους για το βιασμό και να κατηγορούν τα θύματα για τις σεξουαλικές επιθέσεις σε αντίθεση με τους φοιτητές (Blumberg & Lester, 1991, Marciniak, 1998). Σε δείγματα έφηβων μαθητών, τα αγόρια δικαιολογούσαν τους βιασμούς σε ραντεβού σε μεγαλύτερο βαθμό από τα κορίτσια (Davis, 1993, Hilton, Harris, Rice, Smith Krans & Lavigne, 1998, Jaffe, Sudermann, Reitzel & Killip, 1992, Goodchild, Zellman, Johnsson & Giarusso, 1988). Τέτοιες διαφορές όσον αφορά το φύλο δεν βρέθηκαν ανάμεσα σε δείγματα φοιτητών οι οποίοι αναφέρουν σχεδόν καμία αποδοχή στη σεξουαλική επίθεση (Cook, 1995, Morry & Winkler, 2001).

Ενώ υπάρχουν άφθονες έρευνες για ενήλικους που δείχνουν τη σχέση αναμέσα στη στάση και στην πράξη βίας, υπάρχει λίγη εμπειρική δραστηριότητα πάνω στη στάση των θυμάτων σεξουαλικής επίθεσης ή συγκρίσεις που αφορούν το φύλο και τη στάση απέναντι στη συντροφική βία. Υπάρχουν πειστικά στοιχεία που δείχνουν πως γυναίκες και κορίτσια θεωρούν πιο σοβαρή τη σεξουαλική επίθεση από τους άντρες και τα αγόρια (Burke, Stets & Pirog-Good, 1989, Falchikov, 1996, Gentemann, 1984, Hilton, 1993, Jaffe, 1992, Beyer, Leonard, Mays & Rosen, 2000). Έρευνες πάνω στη βία δείχνουν πως περιστατικά που έχουν γυναίκες θύματα και άντρες δράστες θεωρούνται πιο σοβαρά από διαφορετικές συνθήκες (Bethke & Dejoy, 1993, Beyers, 2000, Harris, 1991). Ο Beyers (2000) επίσης επισημάνει πως η άσκηση ψυχολογικής και σεξουαλικής βίας από τα αγόρια στα κορίτσια θεωρείται χειρότερη από την άσκηση βίας από κορίτσια σε αγόρια.

Γ. Έρευνα για τη στάση ειδικευόμενων παιδιάτρων απέναντι στη συντροφική βία¹

Από ιατρικής απόψεως η συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις είναι ανησυχητική λόγω της συχνότητας της και της συσχέτισης της με σημαντικά σωματικά τραύματα, χαμηλή ποιότητα ζωής και άλλων παραγόντων κινδύνου όπως η χρήση ουσιών και η μη ασφαλής ερωτική συνεύρεση.

Η έρευνα για τη γνώση των ιατρών επί του φαινομένου είναι περιορισμένη. Παιδιάτροι και οικογενειακοί ιατροί βρίσκονται σε εξαιρετική θέση, για να εντοπίσουν εφήβους που βρίσκονται σε κίνδυνο να εμπλακούν σε μια βίαιη σχέση ή που ήδη βιώνουν μια, λόγω της τακτικής τους επαφής με τους νέους για τις ετήσιες εξετάσεις τους. Επιπρόσθετα, πολλοί έφηβοι περιμένουν από τον ιατρό τους να τους ρωτήσει για προσωπικά προβλήματα ή για συμπεριφορές που εμπεριέχουν κίνδυνο, ακόμα και αν τους απωθεί το να προβάλλουν το θέμα μόνοι τους. Είναι ασαφές το πώς το πρόγραμμα ειδικευόμενων πια προετοιμάζει τους ειδικευόμενους να χειριστούν αυτό το φαινόμενο που βρίσκεται σε αρκετά μεγάλη έκταση. Έλλειψη εκπαίδευση, άγνοια για το που να παραπεφθούν και αίσθημα αμηχανίας αναφέρθηκαν ως φραγμοί, όπως και η έλλειψη χρόνου αλλά και ο φόβος μήπως φέρουν το άτομο σε άβολη θέση.

Αυτή η έρευνα παρέχει καινούρια δεδομένα για τη γνώση των ειδικευόμενων, τη στάση, τη διαδικασία εξέτασης, και της στρατηγικές αντιμετώπισης όσων αφορά τη συντροφική βία. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι ειδικευόμενοι δεν υποτιμούν την επικινδυνότητα του φαινομένου παρ' όλα αυτά οι γνώσεις τους δεν φάνηκε να είναι αρκετές για την αντιμετώπιση του. Τα δεδομένα δείχνουν πως οι ειδικευόμενοι έδωσαν μεγαλύτερη βάση στη σωματική κακοποίηση και όχι στην συναισθηματική ή λεκτική. Η κλινική εμπειρία με εφήβους και προσωπικά βιώματα βίας φάνηκαν να συσχετίζονται θετικά με την ενδελεχή εξέταση. Άλλες έρευνες έχουν δείξει πως οι προσωπικές πεποιθήσεις, αρχές και βιώματα στην εφηβική ηλικία μπορούν να επηρεάσουν την εξέταση (Michelle Forcier, Rita Patel, & Jessica A. Kahn, 2003).

¹ Μέσω της βιβλιογραφικής μας αναζήτησης δεν μπορέσαμε να εντοπίσουμε έρευνες που να αφορούν την στάση άλλων επαγγελματιών απέναντι στη συντροφική βία εφήβων γι' αυτό περιοριζόμαστε στην αναφορά των παιδιάτρων και γιατρών.

Δ. Στάση και φύλο

Αν και είναι δύσκολο εμπειρικά να διαπιστωθεί μια άμεση επίδραση της στάσης προς την αποδοχή ή την άσκηση βίας ωστόσο έρευνες πάνω στη στάση είναι πολύ σημαντικές για τη σύσταση αποτελεσματικών προγραμμάτων πρόληψης. Σε μια μελέτη που εξέταζε τη σχέση ανάμεσα στις στάσεις των ρόλων των φύλων, την αποδοχή της βίας και την άσκηση βίας ο Bookwala (1992) βρήκε κάποια συσχέτιση ανάμεσα στη στάση των ρόλων των φύλων και στην αποδοχή της βίας. Για τους άντρες τα διαφορετικά σεξουαλικά πιστεύω και η λιγότερο παραδοσιακή σεξουαλική στάση των φύλων (χαμηλός ανδρισμός) αποτελούν πιθανούς παράγοντες για την άσκηση συντροφική βίας. Οι άντρες είχαν επίσης πιο παραδοσιακή στάση απέναντι στις γυναίκες και μεγαλύτερη αποδοχή της βίας απ' ότι οι γυναίκες. Στο επίπεδο των εφήβων επίσης υπάρχουν κάποια στοιχεία που δείχνουν πως τα αγόρια έχουν μεγαλύτερη πρόθεση να αποδεχτούν τη βία και να τη δικαιολογήσουν (Jaffe, Sudermann, Reitzel & Killip, 1992, Lavoie, Vezina, Piche & Boivin, 1995).

Οι Muehlenhard και Linton (1987) βρήκαν πως άντρες που ασκούσαν σεξουαλική βία είχαν παραδοσιακές πεποιθήσεις, μεγαλύτερη αποδοχή της βίας κατά των γυναικών και σε μεγαλύτερο βαθμό αποδοχή των μύθων για τους βιασμούς. Αυτά τα ευρήματα υποστηρίζονται από τον Margolin (1989) οποίος βρήκε πως η αποδοχή των μύθων για τους βιασμούς είχε μεγάλη συσχέτιση με την αποδοχή της παραβίασης της συναίνεσης. Οι άντρες υποστήριζαν σε μεγαλύτερο βαθμό την παραβίαση από τις γυναίκες και ήταν πιο πιθανό να κατηγορήσουν το θύμα και να βρουν δικαιολογίες για τον δράστη (Jackson, 1999).

Ε. Στάση και πρόληψη

Παρεμβάσεις για την πρόληψη της βίας που λαμβάνουν χώρα στις Η.Π.Α. από πανεπιστήμια που χρησιμοποιούν την προσέγγιση των κοινωνικών κανόνων Berkowitz, 2003, Cornelius & Resseguie, 2007), μια προσέγγιση που έχει ευρέως χρησιμοποιηθεί στα προγράμματα πρόληψης αλκοόλ και ουσιών. Βασική αρχή αυτής της προσέγγισης είναι πως οι κανόνες που αντικατοπτρίζονται στις στάσεις και τις συμπεριφορές ρυθμίζουν τις δράσεις των ατόμων στη διαίωσιση των συλλογικών κανόνων. Ως εκ τούτου οι παρεμβάσεις πρόληψης περιέχουν τυπικά τις εκτιμώμενες στάσεις και/ή συμπεριφορές της κοινότητας και μετά παρέχοντας ακριβής πληροφορίες καταπολεμούν τις λανθασμένες αυτές στάσεις και συμπεριφορές της κοινότητας. Όπως ανέφεραν και οι Graffunder, Noonan, Cox, και Wheaton (2004) αυτές οι λανθασμένες αντιλήψεις είναι χρήσιμες για δύο λόγους. Πρώτον: διότι η πίεση για προσαρμογή σε όμοιες με τι δικές τους αντιλήψεις μπορεί να αποθαρρύνει τους έφηβους να προβούν σε βίαιες πράξεις. Δεύτερον: οι λανθασμένες αντιλήψεις μπορεί επίσης να

χρησιμοποιηθούν για να πιάσουν τους εφήβους να ακολουθήσουν ένα λανθασμένο κανόνα. Η θετική στάση απέναντι στη βία εμφανίζεται στη βιβλιογραφία να παίζει σημαντικό ρόλο στην πιθανή βίαιη συμπεριφορά γι' αυτό και υπάρχουν προγράμματα πρόληψης έχουν στόχο αυτές τις αντιλήψεις (Fincham, Cui, Braithwaite, Pasley, 2008).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

A. Ισχύον νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα

Αν και υπάρχει ένα πλήθος νομικών εργαλείων που προστατεύουν την ισότητα των δύο φύλων (βλέπε ενδεικτικά παράρτημα II), όσον αφορά την προστασία από την βία στα πλαίσια συντροφικών σχέσεων η νομοθεσία είναι περιορισμένη στην Ελλάδα.

Ο νόμος 3500/2006 (*Νόμος 3500/ 2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις*) είναι ο μόνος νόμος για την ενδοοικογενειακή βία. Αν και για πολλά χρόνια διάφοροι φορείς όπως οι γυναικείες οργανώσεις διεκδικούσαν την ψήφιση νόμου για την ενδοοικογενειακή βία, υπήρξαν αμφιλεγόμενες κριτικές που αφορούν τις διατάξεις αλλά και τις ελλείψεις του. Αν και ο συγκεκριμένος νόμος αναγνωρίζει την ύπαρξη βίας σε άλλες σχέσεις εκτός γάμου, ουδεμία αναφορά δε γίνεται για τις σχέσεις που δεν υπάρχει σχέση συμβίωσης γεγονός που δρα περιοριστικά για την πρόληψη, τη νομική προστασία και τη διαφύλαξη των ατομικών δικαιωμάτων των θυμάτων όπως είναι οι έφηβοι-ες (ενδεικτικά άρθρα του νόμου 3500/2006 θα τα βρείτε στο παράρτημα III της πτυχιακής) (ΦΕΚ Α'23/23.10.2006).

B. Προτάσεις

«Είναι πλέον ερευνητικά τεκμηριωμένο ότι η βία δεν αποτελεί αποκλειστικό φαινόμενο των συζυγικών σχέσεων, αλλά και των συντροφικών σχέσεων οποιασδήποτε ηλικίας. Ως εκ τούτου, καθίσταται αναγκαία η δημιουργία του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου που να προβλέπει την καταδίκη όλων των μορφών της συντροφικής βίας. Ενώ αρκετοί νόμοι ενδοοικογενειακής βίας στις ΗΠΑ βρίσκουν εφαρμογή όχι μόνο στους συζύγους, αλλά και στους συντρόφους που συζούν καθώς και στα άτομα που έχουν ένα παιδί μαζί, συχνά ξεχνούν να παραλείψουν άτομα που έχουν σχέση χωρίς να συζούν, να είναι παντρεμένοι ή να έχουν ένα παιδί μαζί. Εικοσιενέα πολιτείες συμπεριλαμβάνουν τις συντροφικές σχέσεις, χωρίς όμως απαραίτητως να συμπεριλάβουν τις εφηβικές συντροφικές σχέσεις ή και τις σχέσεις ομοφυλόφιλων ζευγαριών. Σύμφωνα με το Εθνικό Κέντρο για Θύματα Βίας των ΗΠΑ (National Center for Violence Victims)¹, οι νομοθέτες κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων αρχίζουν να παίρνουν υπόψη τους το θέμα της συντροφικής βίας. Το πρώτο θέμα που απασχολεί τους/τις νομοθέτες είναι ο ορισμός της συντροφικής βίας. Μία νομοθετική προσέγγιση είναι η εξακρίβωση προϋποθέσεων που μπορούν να προσδιορίσουν εάν μία σχέση άπτεται της προστασίας του νόμου. Για παράδειγμα, ο νόμος στην πολιτεία του Βερμόντ² χρησιμοποιεί τον εξής ορισμό: «Συντροφική σχέση σημαίνει μία κοινωνική σχέση ρομαντικού χαρακτήρα. Το δικαστήριο για να προσδιορίσει εάν μία συντροφική σχέση υφίστατο μπορεί να χρησιμοποιήσει τους παρακάτω παράγοντες:

- Τη φύση της σχέσης
- Τη χρονική διάρκεια της σχέσης
- Τη συχνότητα των επαφών/αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στα μέλη της σχέσης και
- Τη χρονική περίοδο από τότε που έληξε η σχέση» (αναφορά στο σύγγραμμα της Πενταράκη, 2003, σελ.102).

«Άλλες πάλι πολιτείες χρησιμοποιούν έναν πιο γενικό ορισμό, όπως αυτόν της πολιτείας της Νεβάδα,² ο οποίος δηλώνει ότι: «Συντροφική σχέση σημαίνει συχνές και οικείες επαφές, οι οποίες χαρακτηρίζονται πρώτιστα από προσδοκίες στοργικής ή σεξουαλικής φύσης. Ο όρος αυτός δεν συμπεριλαμβάνει μία περιστασιακή σχέση ή μία συνηθισμένη/συχνή γνωριμία μεταξύ ατόμων σε εργασιακό ή σε κοινωνικό πλαίσιο». Επίσης, σε αρκετές πολιτείες

¹Βλέπε: http://www.ncvc.org/law/issues/dating_violence/minor's%20protective%20orders.htm

² Nev. Rev. Stat. § 33.018 (2).

περιλαμβάνουν τον όρο συντροφική σχέση, χωρίς να δίνεται κάποιος συγκεκριμένος ορισμός» (Αναφορά στο Πενταράκη, 2003, σελ.103).

«Όσον αφορά τις εφηβικές σχέσεις, κάποια ζητήματα μένουν ακόμα να απαντηθούν, όπως σε περιπτώσεις που μία έφηβη, ανήλικη που υφίσταται βία θέλει να υποβάλει μήνυση ενάντια στο αγόρι της που την κακοποιεί χωρίς να το μάθουν οι γονείς της. Το ερώτημα είναι πώς θα μπορέσει να το κάνει αυτό; Πολλοί θα πουν ότι χρειάζεται η συγκατάθεση των γονέων της ή των κηδεμόνων της και ότι τη μήνυση θα πρέπει να την υποβάλλουν οι δικοί της, αφού είναι ανήλικη. Το ζήτημα όμως είναι ότι η αποκάλυψη της βίας στους γονείς δεν επιφέρει πάντοτε την αμέριστη συμπαράσταση τους προς την κόρη θύμα, αλλά πολλές φορές μπορεί να οδηγήσει στην περαιτέρω θυματοποίηση της κόρης. Η γνωστοποίηση της βίας και κατά συνέπεια της σχέσης μπορεί να οδηγήσει σε τραυματογενετικές διαδικασίες παρέμβασης της οικογένειας, όπως ενοχοποίηση για τη βία που έχει υποστεί και αρκετές φορές την άσκηση σωματικής ή ψυχολογικής βίας εναντίον της από την οικογένειά της. Τα ένδικα μέσα για να μπορούν να είναι αποτελεσματικά στις περιπτώσεις των εφήβων κοριτσιών θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους πιθανές ποικίλες αντιδράσεις από τις οικογένειες. Δυστυχώς, δεν μπορούμε να υποθέσουμε ότι η οικογένεια θα δείξει αμέριστη συμπαράσταση και αποδοχή απέναντι στην κόρη της. Την πιθανότητα πολυποικίλων αντιδράσεων την έχει λάβει υπόψη του ο/η νομοθέτης σε οκτώ πολιτείες των ΗΠΑ (Καλιφόρνια, Όρεγκον, Άινταχο³, Αλάσκα, Ιλλινόις, Νιου Τζέρσεϋ, Μασσαχουσέτη), όπου οι έφηβες/οι μπορούν να κάνουν αίτηση για ασφαλιστικά μέτρα από μόνες/οι τους. Σε δύο επιπλέον πολιτείες των ΗΠΑ, την Οκλαχόμα και την Ουάσιγκτον, οι έφηβες/οι που είναι τουλάχιστον δεκαέξι χρονών μπορούν να κάνουν αίτηση για ασφαλιστικά μέτρα μόνες τους⁴.

Άλλα μέτρα που χρειάζεται να υλοποιηθούν για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου της συντροφικής βίας στις εφηβικές σχέσεις αναφέρονται στα παρακάτω:⁵

- Την επιμόρφωση των δικαστικών λειτουργών σε θέματα συντροφικής βίας στις σχέσεις εφήβων. Έχει παρατηρηθεί ότι πολλές φορές όταν εκδικάζονται περιπτώσεις συντροφικής βίας εφήβων, οι δικαστές δεν τις αντιμετωπίζουν με

³ Αξίζει να σημειωθεί ότι ο νόμος στην πολιτεία του Άινταχο που επιτρέπει στις/στους έφηβες/ους ή και στους γονείς τους να κάνουν αίτηση για ασφαλιστικά μέτρα ήρθε σε ισχύ το 2000, και είναι γνωστός ως “Cassie’s Law”, ο οποίος πήρε το όνομά του από το όνομα μίας έφηβης η οποία δολοφονήθηκε από το αγόρι της. Η μητέρα της έφηβης είχε προσπαθήσει, χωρίς αποτέλεσμα, να κάνει αίτηση για ασφαλιστικά μέτρα για να προστατέψει την κόρη της, αλλά είχε συναντήσει την άρνηση του δικαστή, ο οποίος της είπε ότι δεν υπάρχει το θεσμικό πλαίσιο που να επιτρέπει την έκδοση ασφαλιστικών μέτρων. Ο εν λόγω νόμος διευκρινίζει ότι μία/ένας έφηβη/ος μπορεί να κάνει αίτηση για έκδοση ασφαλιστικών μέτρων όπως και οι γονείς του εκ μέρους της/του.

⁴ Βλ. http://www.ncvc.org/law/issues/dating_violence/minor's%20protective%20orders.htm

⁵ Η αναγκαιότητα των εν λόγω μέτρων υποστηρίζεται από την Αμερικανίδα νομικό Sheila James Kuehl (1998), Legal remedies for teen dating violence. In Levy, B. (Ed), Dating Violence: Young Women in Danger (209-222). Seattle.: Seal Press. σελ. 214-215. Σ’ αυτή την παράγραφο, παρουσιάζουμε αυτά που θεωρούμε ότι είναι εφικτό να εφαρμοστούν και στην Ελλάδα.

τη δέουσα βαρύτητα, θεωρώντας ότι είναι ασήμαντα προβλήματα ρομαντικού χαρακτήρα, χωρίς να κατανοούν ότι οι συνέπειες άσκησης βίας στις σχέσεις εφήβων είναι ίδιες με τις συνέπειες της βίας σε σχέσεις ενηλίκων. Εκτός από την επιμόρφωση των δικαστικών λειτουργών, απαιτείται και η αντίστοιχη επιμόρφωση της αστυνομίας, για να μπορεί να ανταποκριθεί κατάλληλα σε περιπτώσεις συντροφικής βίας.

- Τη θέσπιση μέτρων ώστε να μην είναι απαραίτητη η αυτοπρόσωπη κατάθεση της έφηβης για την καταδίκη δραστών σωματικής βίας. Αρκετές φορές έχει παρατηρηθεί ότι οι έφηβες αποσύρουν την αρχική τους μήνυση ύστερα από πίεση που δέχονται από τη σχέση τους ή την οικογένειά τους είτε ύστερα από τη δική τους απροθυμία να υποβληθούν σε εξέταση μαρτύρων σε μία ανοικτή ακροαματική διαδικασία, με συνέπεια οι εισαγγελείς να μην θέλουν να προχωρήσουν στην καταδίκη των δραστών χωρίς την κατάθεση της έφηβης. Οι εισαγγελείς πρέπει να κατανοήσουν ότι η έφηβη μπορεί να δέχεται απειλές από τον δράστη της βίας για να εξαναγκαστεί να αποσύρει τη μήνυσή της και ως εκ τούτου πρέπει να δημιουργηθεί το κατάλληλο πλαίσιο ώστε να είναι δυνατή η αυτεπάγγελτη δίωξη του δράστη με τη χρήση στοιχείων ιατρικής ή αστυνομικής φύσης ή η να καταστεί δυνατή η δίωξη του δράστη μέσω της κατάθεσης τρίτου που θα αφορά τη γνωμάτευση ψυχολόγου είτε αστυνομικού είτε ιατρού.
- Τη θέσπιση εναλλακτικών ποινών για τους έφηβους δράστες όπως την υποχρεωτική παρακολούθηση προγραμμάτων αναδιάρθρωσης-αποκατάστασης αντρών⁶.
- Σημαντικά ζητήματα μένουν ακόμα να απαντηθούν όπως: Ποια είναι η ευθύνη της πολιτείας απέναντι στη φαινόμενο της βίας που εξακολουθούν να υφίστανται; Είναι υπόλογη η πολιτεία για τη βία, θεωρώντας ότι απέτυχε να προστατεύσει τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών; Κατά πόσο η βία που υφίστανται οι έφηβες στις συντροφικές τους σχέσεις μπορεί να θεωρηθεί ότι απορρέει από την παράλειψη άσκησης κατάλληλης κυβερνητικής πολιτικής

⁶ Τέτοιου είδους προγράμματα που έχουν ως στόχο την διακοπή της άσκησης της βίας καθώς και της άσκησης ελέγχου και εξουσίας από του δράστες απέναντι στις συντρόφους τους έχουν θεσπιστεί σε αρκετές πολιτείες των ΗΠΑ, καθώς και σε κάποιες χώρες της ΕΕ όπως η Βρετανία και η Αυστρία και οι δράστες άσκησης βίας υποχρεώνονται να τα παρακολουθούν σε αντάλλαγμα της ποινικής παραπομπής τους. Η ολοκλήρωση της παρακολούθησης αυτών των προγραμμάτων είναι υποχρεωτική και σε περίπτωση μη ολοκλήρωσης ξεκινάει αυτόματα η ποινική διαδικασία εκδίκαση της υπόθεσης.

για την αποφυγή ανάπτυξης αυτού του είδους του φαινομένου;» (Αναφορά στο Πενταράκη Μαρία, 2003, σελ.103-104).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΠΡΟΛΗΨΗ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια η συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων έχει ανακύψει ως ένα σημαντικό κοινωνικό πρόβλημα. Παρ' όλα αυτά οι έρευνες που αφορούν βίαιες σχέσεις εστιάζουν πάνω στα ενήλικα ζευγάρια και μόνο πρόσφατα έχει δοθεί προσοχή και στη βία ανάμεσα σε συντρόφους εφηβικής ηλικίας (Foshee, 1996, James, West, Deters & Armijo, 2000). Η συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων είναι ένα σημαντικό θέμα όχι μόνο για την ανησυχητική του έκταση αλλά και για τις σωματικές και ψυχολογικές συνέπειες (Callahan, Tolman & Saunders, 2003, Coker, Smith, McKeown & King, 2000), αλλά επίσης επειδή εμφανίζεται σε ένα στάδιο ζωής όπου ξεκινούν οι ρομαντικές σχέσεις και τα πρότυπα συναλλαγής που μαθαίνονται μπορεί να διαρκέσουν και στην ενήλικη ζωή (Werkele & Wolfe, 1999).

A. Θεωρητικές προσεγγίσεις της πρόληψης

1. Θεωρία της κοινωνικής μάθησης.

Η θεωρία της κοινωνικής μάθησης (Bandura, 1973, 1977) αναγνωρίζει τη μάθηση από την παρατήρηση ως ένα μέσο απόκτησης αλληλεπιδρόντων ικανοτήτων, αυτή η συμπεριφορά μίμησης ενός ενήλικου προτύπου θα συνεχίσει να αναπτύσσεται στο παιδί. Είναι μια υπερισχύουσα θεωρία στην έρευνα για τη συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων γιατί περιέχει τη διαγεννητική υπόθεση η οποία λέει πως η εξαναγκαστικά και επιθετική συμπεριφορά μαθαίνετε από προηγούμενες εμπειρίες από την οικογένεια (O' Leary, 1988). Η μαρτυρία ή η άμεση εμπειρία βίας σε παιδική ηλικία θέτει το παιδί σε κίνδυνο μιας τέτοιας συμπεριφοράς εξ' αιτίας των μηνυμάτων που λαμβάνει για τη λειτουργία της βίας και αυτή είναι η επίλυση προβλημάτων, η έκφραση του εαυτού, ο έλεγχος και η άσκηση εξουσίας στους άλλους.

Κακοποιημένα παιδιά έχουν αυξημένο κίνδυνο να εμπλακούν σε μια βίαιη σχέση διότι η βάσεις για την άσκηση βίας τείθονται στην παιδική ηλικία αλλά εκτελούνται στην εφηβεία (Earls, Cairns, & Mercy, 1993). Η εφηβεία είναι χρονικά πιο κοντά στις εμπειρίες κακοποίησης τους απ' ότι είναι η ενήλικη ζω, και είναι επίσης η χρονική περίοδος κατά την

οποία η κακοποίηση αυξάνεται (Sedlack & Broadhurst, 1996). Η μαρτυρία κακοποίησης από τον πατέρα στη μητέρα προβλέπει βία στην εφηβική σχέση για το αγόρι αλλά όχι για το κορίτσι όπως έδειξε μια έρευνα σ' ένα δείγμα παντρεμένων ζευγαριών μιας κοινότητας (O' Leary 1994) αλλά επίσης σε ανύπαντρων ζευγάρια (O' Keefe 1997). Ως τόσο κορίτσια και γυναίκες που βιώνουν τη βία στη παιδική ηλικία είναι λιγότερο πιθανό να αναζητήσουν βοήθεια για να ξεφύγουν από μια σχέση κακοποίησης (Jaffe, Lemon, Sandler, Wolfe, 1996). Τέλος η θεωρία της κοινωνικής μάθησης αναγνωρίζει πως τα Μ.Μ.Ε και η κουλτούρα είναι ισχυρά στοιχεία επιρρασμού στο πως ο άτομο θα αντιληφθεί και κατανοήσει τη βία (Miedzian, 1995). Οι Barongan και Hall (1995) υποστηρίζουν πως τα Μέσω των Μ.Μ.Ε προβάλλουν στους εφήβους δειναμικά σεξιστικά και εξαναγκαστικά πρότυπα σχέσεων (Wekerle, 1999).

2. Θεωρία της Προσκόλλησης

Η θεωρία της προσκόλλησης (Bowlby, 1969/1982, 1972, 1980) ισχυρίζεται πως τα παιδιά αναπτύσσουν μια εσωτερική εικόνα για τις σχέσεις βασισμένη στην εμπειρία τους με τους "σημαντικούς άλλους" που τους παρέχουν φροντίδα. Αυτή η κατανόηση όλων των στοιχείων της σχέσης (τη σχέση, του εαυτού και των άλλων) πιστεύεται πως λειτουργεί ως πρότυπο για τις μελλοντικές τους σχέσεις. Οι Hazan και Shaver (1987,1994) αντιλαμβάνονται την ρομαντική αγάπη ως μια διαδικασία προσκόλλησης βασισμένη στις αντιλήψεις για την ανταπόκριση των μορφών προσκόλλησης και η οποία καθοδηγείται από τις εμπειρίες της παιδικής ηλικίας. Υγιής σχέσεις προήλθαν από ασφαλή πρότυπα προσκόλλησης και ως απόρροια συνεπούς και ασφαλούς ανατροφής. Ενώ δυσλειτουργικές σχέσεις προήλθαν από ανασφαλή πρότυπα ασυνεπούς, ανεύθυνης και εχθρικής ανατροφής. Σε μια μελέτη ενηλίκων οι Hazan και Shaver (1987) βρήκαν πως τα μη ανασφαλή άτομα περιέγραφαν τις σημαντικές ερωτικές τους σχέσεις ως ευτυχισμένες, φιλικές και εμπιστευτικές, ανέφεραν μεγαλύτερη διάρκεια της σχέσης και είχαν μια πιο "ρεαλιστική" εικόνα για τη σχέση. Ανασφαλή άτομα χαρακτήριζαν τις πιο σημαντικές ερωτικές τους σχέσεις ως ζηλόφθονες, αμφιθυμικές, με έντονο άγχος, συναισθηματικά ασταθή και μεταξύ άλλων και φόβο για οικειότητα.

Ένας ανασφαλής τρόπος προσκόλλησης φαίνεται να εμπεριέχει αυξημένο κίνδυνο για την εμπλοκή σε μια βίαιη σχέση τόσο για το θύμα όσο και για τον δράστη στην εφηβική ηλικία, ειδικά για αγόρια στην εφηβεία με ιστορικό παιδικής κακοποίησης (Wekerle, Wolfe, 1998). Εμπειρίες σωματικών, συναισθηματικών και σεξουαλικών τραυμάτων αφήνουν το παιδί εκτεθειμένο στο πλαίσιο των σημαντικών και στενών σχέσεων. Τέτοια πρότυπα προσκόλλησης είναι συνεπή στο χρόνο, με αποτέλεσμα οι έφηβοι να τείνουν να διαλέγουν

συντρόφους και συνθήκες που είναι συνεπής με αυτό που οι ίδιοι κατανοούν ως σχέση, ποίοι είναι μέσα στη σχέση, και το τι απαιτήσεις έχουν από τον/την σύντροφο τους (Ainsworth, Blehar, Waters & Wall, 1978, Waters, 1993). Επομένως η θεωρία της προσκόλλησης θεωρεί πως τα αγόρια και τα κορίτσια με ιστορικό κακοποίησης βρίσκονται εξίσου σε κίνδυνο να εμπλακούν σε βίαιες σχέσεις (Wolfe, Werkerle, 2003).

3. Φεμινιστική Θεωρία

Η φεμινιστική θεωρία (Dobash & Dobash, 1992, Walker, 1989) αντιλαμβάνεται τη βία στις συντροφικές σχέσεις ως θέμα φύλου, με τα αγόρια ως δράστες και τα κορίτσια ως θύματα, εκτός από τις ομόφυλες σχέσεις. Η φεμινιστική θεωρία πιστεύει πως η γυναίκες βία υφίσταται δίνοντας έμφαση στο ότι τέτοιες συμπεριφορές εμφανίζονται σε καταστάσεις αυτοάμυνας. Επίσης τέτοιες συμπεριφορές από τις γυναίκες διαφέρουν γιατί δεν προκαλούν το φόβο ούτε και σωματικά τραύματα. Οι βίαιες επιθέσεις από τους άντρες συντρόφους αντιλαμβάνεται πράξη με σκοπό την κατοχή. Ο Herman (1992) τονίζει πως *"ο σκοπός του δράστη είναι να εγκαθιδρύσει όχι μόνο το φόβο του θανάτου αλλά και την ευγνωμοσύνη που της επιτρέπει να ζήσει"* (p. 77). Η φεμινιστική θεωρία προειδοποιεί πως είναι αναφορές βίας από τα θύματα δεν θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ως αμοιβαία βία, αφήνοντας τις προοπτικές να κατηγορηθεί το θύμα. Για τη φεμινιστική θεωρία η συντροφική βία τίθεται στη βάση της διαφορετική κοινωνικοποίησης των φύλων. Για παράδειγμα τα αγόρια κοινωνικοποιούνται ώστε να είναι επιθετικά, δεσποτικά, ανταγωνιστικά, να δέχονται φροντίδα, με μειωμένη ικανότητα άμεσης έκφρασης συναισθημάτων όπως το φόβο, άγχος και ενδιαφέρον για τον άλλον. Σε αντίθεση τα κορίτσια ενθαρρύνονται να είναι παθητικά, υποχωρητικά, συνεργάσιμα, να δίνουν φροντίδα, και λιγότερο ικανά να εκφράζουν θυμό. Οι διαφορετικές στάσεις βασισμένες στο φύλο για τους ρόλους στη σχέση μπορεί να αποδοθούν με την ιδέα πως το κορίτσι είναι υπεύθυνο για τη σχέση αποδεχόμενη τη στάση του αγοριού (Wolfe, Werkerle, 2003).

Οι θεωρητικές αυτές προσεγγίσεις προτείνουν διαφορετικές οδηγίες πρόληψης. Προγράμματα πρόληψης βασισμένα στη θεωρία της κοινωνικής μάθησης μπορεί να παρέχουν ευκαιρίες για *"διορθωτικές"* εμπειρίες μάθησης μέσω της παροχής εμπειριών με τα κατάλληλα πρότυπα. Η φεμινιστική θεωρία θα μπορούσε να αποσκοπεί στην πατριαρχική δομή της κοινωνίας ως εκπαιδευτικό περιεχόμενο για την πρόληψη της βίας και ως ένα τέτοιο να αναφέρεται και σε αγόρια και σε κορίτσια. Αν και η ομάδα υψηλού κινδύνου θα αποτελούνταν από αγόρια δράστες. Η πρόληψη με βάση τη θεωρία της προσκόλλησης θα

μπορούσε να εστιάσει στην αλλαγή από την προοπτική του ατόμου, σε μια προσπάθεια να δημιουργηθούν πιο υγιή και ισορροπημένα πρότυπα σχέσεων (Ederle, Wolfe, 2003).

4. Οικολογική θεωρία

Ορισμένα προγράμματα πρόληψης και παρέμβασης στο εξωτερικό έχουν επιχειρήσει να ενσωματώσουν αρχές της οικολογικής θεωρίας στα προγράμματα τους. Οι αρχές αυτές διέπονται από την αναγνώριση πως κάθε συμμετέχοντας αντιμετωπίζεται ως ένα σημαντικό κομμάτι πρόσβασης στην οικογένεια, στα μέλη της κοινότητας, συμπεριλαμβανομένου και των φίλων και ιδρύματα όπως τα σχολεία, οι κοινοτικές υπηρεσίες, τα επιμελητήρια ανηλίκων και οι υπηρεσίες για νέους. Αυτή η προσβασιμότητα κάνει εφικτό το να συμπεριληφθούν μέλη της οικογένειας και της κοινότητας και υπηρεσίες στη προσπάθεια πρόληψης κρατώντας τους θύτες υπόλογους και τα θύματα ασφαλή. Σε κάποιες περιπτώσεις όμως, όπως έχει διαπιστωθεί η εμπλοκή της οικογένειας δεν είναι πάντα βοηθητική, η ασφάλεια των ανήλικων θυτών μπορεί να διακινδυνευτεί αν βίαιοι γονείς εμπλακούν στην διαδικασία προσέγγισης. Η οικολογική προσέγγιση δίνει έμφαση στη δυναμική του ατόμου και της κοινότητας και βασίζεται πάνω στην κατανόηση της ατομικής ελαστικότητας και στα εφόδια της κοινότητας (Peacock & Rothman, 2001).

B. Πρόληψη στην οικογένεια

Η παροχή ασφαλούς περιβάλλοντος για τους εφήβους είναι το κλειδί στη πρόληψη της συντροφικής βίας. Ασφάλεια θα πρέπει να παρέχεται πρωτίστως στην οικογένεια. Η δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος στην οικογένεια για τους έφηβους θα έπρεπε να αποτελεί τη βάση στην προσπάθεια πρόληψης. Δυστυχώς η βιβλιογραφία παρέχει περιορισμένες πληροφορίες στην πρόληψη της κακοποίησης. Παρ' όλα αυτά η κακοποίηση των εφήβων συνήθως ξεκινά στην παιδική ηλικία, (Words, Nunez, 2002). Αυτό περιλαμβάνει τόσο την κακοποίηση του ίδιου όσο και τις εικόνες κακοποίησης της μητέρας ή της αδελφής του/της από τον πατέρα του/της. Ανάλογα, με μια από τις ισχυρότερες ενδείξεις για το αν ένα κορίτσι θα γίνει αποδέκτης μιας συμπεριφοράς κακοποίησης, είναι η ιστορία κακοποίησης μέσα στην ίδια την οικογένεια. Όταν μια κοπέλα παρατηρεί τη μητέρα της να κακοποιείται λεκτικά, συναισθηματικά, ή και σωματικά από έναν άντρα η μόνη υπόθεση που μπορεί να κάνει είναι ότι έτσι λειτουργούν οι σχέσεις αντρών / γυναικών (Murray, 2002)

Γ. Πρόληψη στο σχολείο

Αν και το σχολείο αποτελεί έναν ασφαλή χώρο για τους εφήβους είναι σημαντικό να επιτευχθεί η μέγιστη ασφάλεια. Η πρωτογενής πρόληψη στα σχολεία κυμαίνεται από την παροχή ενός πλαισίου φροντίδας ως και την παροχή συγκεκριμένων κατευθύνσεων προληπτικού χαρακτήρα για τη βία (Words, Nunez, 2002).

Αν και η πρόληψη με δράστες εφηβικής αλλά και συζυγικής βίας είναι ουσιαστική, είναι εξίσου σημαντικό κοινωνικές νόρμες που υποστηρίζουν τη βία να αλλάξουν. Οι εκπαιδευτικοί έχουν μια τεράστια προοπτική να επηρεάσουν τους μαθητές στις τάξεις τους αλλά και στην ευρύτερη κοινότητα του σχολείου. Το προσωπικό του σχολείου (ειδικά αυτοί σε διοικητικές θέσεις) έχουν τη δυνατότητα να σχεδιάσουν, να προωθήσουν και να εφαρμόσουν πολιτικές και διδακτικές μεθόδους που θα επηρεάσουν αποτελεσματικά τη στάση και τη συμπεριφορά των μαθητών. Η Rosenbluth (2000) τονίζει πως είναι εξαιρετικά σημαντικό το προσωπικό του σχολείου να εκπαιδευτεί πάνω στο θέμα βία με βάση το φύλο και να λαμβάνουν υποστήριξη όταν συνδέουν την υπάρχουσα διδακτική ύλη με κοινωνικές νόρμες αναφορικά με το φύλο και τη βία (Peacock & Rothman, 2001).

Επικίνδυνες διαστάσεις έχει πάρει και η σεξουαλική βία στις εφηβικές σχέσεις που πλέον αφορά και μαθητές γυμνασίου και λυκείου, (Jackson, 2000, 2002). Επιθέσεις που πολλές φορές λαμβάνουν χώρα στο χώρο του σχολείου (Molidor & Tolman, 1998). Η ερευνητική ομάδα Mandelblatt, (1999) και Ackard & Neumark-Sztainer (2001) γι' αυτό το λόγο τονίζει πως προγράμματα σεξουαλικής αγωγής θα έπρεπε να συμπεριλαμβάνονται στα προγράμματα πρόληψης, ώστε τα παιδιά να ενημερώνονται για τη σεξουαλική βία σε μια ηλικία όπου οι προσδοκίες από τα ραντεβού, οι συμπεριφορές και οι προτιμήσεις δεν έχουν πλήρως κατασταλάξει (Fay, Medway, 2006).

Στη συνέχεια παρουσιάζουμε κάποιες ενδεικτικές δράσεις που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν σε επίπεδο σχολικής μονάδας ανά επίπεδο πρόληψης (Πενταράκη, 2003).

Αντιμετωπίζοντας τη βία που υφίστανται οι έφηβες στις σχέσεις τους με το άλλο φύλο. ⁷	Προσδιορισμός πριν από τη δράση	Πρωτογενής πρόληψη	Δευτερογενής πρόληψη	Τριτογενής πρόληψη
Μαθητές/τριες	<ul style="list-style-type: none"> • Προσδιορισμός των σεξιστικών στάσεων και συμπεριφορών και ειδικότερα των στάσεων και αντιλήψεων αποδοχής της βίας κατά των έφηβων κοριτσιών 	<ul style="list-style-type: none"> • Πληροφόρηση για την βία κατά των έφηβων κοριτσιών. Ανάπτυξη καμπάνιας ευαισθητοποίησης • Καμπάνια ανατροπής στερεοτύπων φύλου 	<ul style="list-style-type: none"> • Μέθοδοι αυτοπροστασίας υποψήφιων θυμάτων. • Ενδυνάμωση κοριτσιών • Διαμεσολάβηση μεταξύ συνομηλίκων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ψυχολογική, θεραπευτική, κοινωνική και ιατρική αντιμετώπιση. • Πρόσβαση σε κέντρο αντιμετώπισης κρίσεων και παροχής άμεσης βοήθειας. • Ενεργή και ουσιαστική παρακολούθηση μετά το περιστατικό.
Εκπαιδευτικό και λοιπό	<ul style="list-style-type: none"> • Διαπίστωση 	<ul style="list-style-type: none"> • Διαφυλική αγωγή • Πληροφόρηση για την 	<ul style="list-style-type: none"> • Άμεση ανταπόκριση σε αίτημα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ενεργοποίηση της οικογένειας ως προς την υποστήριξη της

⁷ Ο πίνακας αυτός βρίσκεται στο σύγγραμμα της Πενταράκη, (2003) και σχεδιάστηκε με βάση αντίστοιχο πίνακα που υπάρχει στο βιβλίο της Βάσως Αρτινοπούλου 2001. *Βία στο Σχολείο. Έρευνες και Πολιτικές στην Ευρώπη*. Αθήνα: Μεταίχμιο, σελ. 155-158, καθώς και σε συνδυασμό με προγράμματα πρόληψης της βίας σε επίπεδο σχολείου. Βλ.: Weisz, A. N., Black, B. M. 2001. Evaluating a sexual assault and dating violence prevention program for urban youths, *Social Work Research* 25 (2): 89-100· Foshee, . A., Bauman, K. E., Arriaga, X. B., Helms, R. W., Koch, G. G. & Linder, G. F. 1998. An evaluation of Safe Dates, an adolescent dating violence prevention program, *American Journal of Public Health* 88 (1): 45-50· Jaffe, P., Sudermann, M., Reitzel, D., Killip, S. 1992. An evaluation of a secondary school primary prevention program on violence in intimate relationships, *Violence and Victims*, 7 (2): 129-147· Levy, B. 1998. Support groups: Empowerment or young women abused in dating relationships, στο Levy, B. (επιμ.), *Dating Violence: Young Women in Danger* (203-208). Seattle: Seal Press.

Αντιμετωπίζοντας τη βία που υφίστανται οι έφηβες στις σχέσεις τους με το άλλο φύλο. ⁷	Προσδιορισμός πριν από τη δράση	Πρωτογενής πρόληψη	Δευτερογενής πρόληψη	Τριτογενής πρόληψη
<p>εξειδικευμένο προσωπικό (η Ελλάδα είναι μία από τις λίγες χώρες όπου δεν υπάρχουν κοινωνικοί λειτουργοί που να αναλάβουν τα περιστατικά της βίας και έως εκ τούτου αναγκάζεται το εκπαιδευτικό προσωπικό να καλύψει αυτόν τον ρόλο)</p>	<p>αναγκών επιμόρφωσης σε θέματα βίας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι όψεις του προβλήματος της βίας εναντίον των έφηβων γυναικών 	<p>έκταση και τις μορφές της συντροφικής βίας ενάντια στις έφηβες γυναίκες.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πληροφόρηση για τις τεχνικές ελέγχου και κυριαρχίας. • Πληροφόρηση και εκμάθηση των συνεπειών της βίας. • Προώθηση της διαφυλικής αγωγής. 	<ul style="list-style-type: none"> • Συμβουλευτική 	<p>έφηβης που υφίσταται βία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ψυχολογική, κοινωνική και ιατρική αντιμετώπιση. • Πρόσβαση σε κέντρο άμεσης βοήθειας για την αντιμετώπιση της κρίσης. • Ουσιαστική παρακολούθηση • Ενδυνάμωση κοριτσιών που υφίστανται βία

Αντιμετωπίζοντας τη βία που υφίστανται οι έφηβες στις σχέσεις τους με το άλλο φύλο. ⁷	Προσδιορισμός πριν από τη δράση	Πρωτογενής πρόληψη	Δευτερογενής πρόληψη	Τριτογενής πρόληψη
--	---------------------------------	--------------------	----------------------	--------------------

Σχολική τάξη

Σχολείο

• Βαθμός ετοιμότητας του σχολείου να επισημαίνει και να αντιμετωπίζει τη βία. Να καθορίζει μία πολιτική κατά του σεξισμού και της ανισότητας. • Προσδιορισμός διοικητικής υποστήριξης: προσωπικό και χρόνος διαθέσιμος. • Ανάλυση σχετικών πολιτικών για τη μη βίαη επικοινωνία.	• Ευρεία πολιτική του σχολείου για την ισότητα των δύο φύλων. • Μη στιγματιστική πολιτική για τα θύματα και τους θύτες. • Γενική πολιτική για τη διαφυλική αγωγή. • Ανάπτυξη της δημοκρατίας στη δομή του σχολείου και της τάξης. • Μέρα κατά της βίας κατά των γυναικών. • Μέρα κατά των διακρίσεων. • Μέρα Ανθρωπίνων	• Συναντήσεις ολόκληρου του σχολείου • Συζήτηση και ανταλλαγή εμπειριών

Αντιμετωπίζοντας τη βία που υφίστανται οι έφηβες στις σχέσεις τους με το άλλο φύλο. ⁷	Προσδιορισμός πριν από τη δράση	Πρωτογενής πρόληψη	Δευτερογενής πρόληψη	Τριτογενής πρόληψη
Οικογένεια	<ul style="list-style-type: none"> • Διάθεση μελετών και βιβλιογραφικών πηγών για διαφυλικά θέματα και ιδιαίτερα για θέματα αντιμετώπισης της βίας. • Συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογενειών των μαθητριών. • Βούληση για συνεργασία και εμπλοκή των Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων σε προγράμματα πρόληψης της βίας. 	<p>δικαιωμάτων.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σεβασμός στην εμπειρία των γονέων, θετική συνεργασία και ανταλλαγή εμπειριών δασκάλων με τους γονείς. • Εκπαίδευση των γονέων για να χρησιμοποιούν διαφυλικές τεχνικές διαπαιδαγώγησης παιδιών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανοικτή συζήτηση με όλες τις οικογένειες των μαθητών.τριών, υποστήριξη συζητήσεων μεταξύ των οικογενειών μαθητών, με ή/και χωρίς την παρουσία εκπαιδευτικών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ψυχολογική, θεραπευτική, κοινωνική και ιατρική αντιμετώπιση. • Πρόσβαση σε κέντρο αντιμετώπισης κρίσεων και παροχής άμεσης βοήθειας. • Ενεργή και ουσιαστική παρακολούθηση μετά το περιστατικό.

Αντιμετωπίζοντας τη βία που υφίστανται οι έφηβες στις σχέσεις τους με το άλλο φύλο. ⁷	Προσδιορισμός πριν από τη δράση	Πρωτογενής πρόληψη	Δευτερογενής πρόληψη	Τριτογενής πρόληψη
Κοινότητα	<ul style="list-style-type: none"> • Βούληση της κοινότητας να ενεργοποιήσει το θεσμό του ΤΟΣΠΕ⁸ προς την κατεύθυνση της πρόληψης της βίας κατά των έφηβων γυναικών. • Συνεργασία με φορείς υγείας, εκπαίδευσης, δικαιοσύνης, αστυνομίας, υπηρεσίες για ψυχοκοινωνική 	<ul style="list-style-type: none"> • Πρωτόκολλα συνεργασίας σε προγράμματα και κοινές δραστηριότητες σχολείου και κοινότητας. • Επιμερισμένη ευθύνη. • Πληροφόρηση στα ΜΜΕ και τις τοπικές υπηρεσίες για την πολιτική πρόληψης της βίας κατά των έφηβων γυναικών. 		<ul style="list-style-type: none"> • Τοπικά σχεδιασμένα προγράμματα. • Πρόσβαση στις τοπικές υπηρεσίες για έγκαιρη διάγνωση και αντιμετώπιση.

⁸ Πρόκειται για τα Τοπικά Σύμφωνα Πρόληψης Εγκληματικότητας.

Αντιμετωπίζοντας τη βία που υφίστανται οι έφηβες στις σχέσεις τους με το άλλο φύλο. ⁷	Προσδιορισμός πριν από τη δράση	Πρωτογενής πρόληψη	Δευτερογενής πρόληψη	Τριτογενής πρόληψη
--	---------------------------------	--------------------	----------------------	--------------------

στήριξη των νέων

κ.α.

- Άλλες διαθέσιμες πηγές που θα μπορούσε το πρόγραμμα να χρησιμοποιήσει στο μέλλον.

«Ο πίνακας αυτός περιλαμβάνει δράσεις και πρακτικές που εφαρμόζονται ήδη σε αρκετά προγράμματα πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Βόρειας Αμερικής. Είναι προφανές όμως ότι μια τέτοια προσέγγιση δεν επαρκεί από μόνη της για την αντιμετώπιση ενός κοινωνικού φαινομένου (Αρτινοπούλου, 2001)⁹, όπως είναι η βία κατά των γυναικών, αλλά πρέπει να αποτελέσει μέρος μιας ευρύτερης πολιτικής για την ισότητα των δύο φύλων.

Σε επίπεδο σχολείου είναι ξεκάθαρο ότι η άσκηση πολιτικής που θα επιδιώκει την προώθηση των ίσων ευκαιριών των δύο φύλων θα επιφέρει τις αλλαγές που επιδιώκουμε. Σαφώς, η προώθηση της αρχής της ισότητας περιλαμβάνεται στους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στους στόχους της εθνικής πολιτικής για την παιδεία, έτσι όπως έχουν εξαγγελθεί και εφαρμόζονται ή πρόκειται να εφαρμοστούν σε όλα τα σχολεία της χώρας. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης περιλαμβάνονται:

- η υλοποίηση προγραμμάτων σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης από ειδικά επιμορφωμένους/ες εκπαιδευτικούς, έτσι ώστε το σχολείο να ανταποκριθεί στο αίτημα των ίσων ευκαιριών στη μόρφωση
- η εισαγωγή της οπτικής των ίσων ευκαιριών στο αναλυτικό πρόγραμμα
- η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα ίσων ευκαιριών
- η υλοποίηση προγραμμάτων αγωγής υγείας με σαφή αναφορά στις ίσες ευκαιρίες
- η υλοποίηση παρεμβατικών προγραμμάτων ίσων ευκαιριών στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- την ανάγκη διεύρυνσης των αντικειμένων που διδάσκονται στο σχολείο, έτσι ώστε να συμπεριληφθούν αξίες και ιδεολογίες που συνδέονται και με τα δύο φύλα» (Πενταράκη, 2003).

⁹ Αρτινοπούλου, Β.2001. *Βία στο σχολείο. Έρευνες και πολιτικές στην Ευρώπη*. Αθήνα: Μεταίχμιο, σελ.158.

1. Πλεονεκτήματα προγράμματος πρόληψης στα σχολεία

Τα πλεονεκτήματα της εγκαθίδρυσης προγράμματος πρόληψης στο σχολείο εμπεριέχουν πρακτικά οφέλη όπως ο χώρος, η προσβασιμότητα, χρήση στοιχείων των σχολικών αρχείων, όπως επίσης και υποστήριξη στελέχωσης και επίσημης (μόνιμο προσωπικό) και ανεπίσημης (συνεργατών όπως σύμβουλοι για το χειρισμό δύσκολων περιστατικών, προσωπικό για εκπονήσεις ερευνών αλλά και προσωπικό για την επικοινωνία με τους γονείς). Επίσης η πρόληψη μπορεί να προωθηθεί και ευρύτερα στην σχολική κοινότητα και μπορεί να προσεγγίσει και ενηλίκους όπως για παράδειγμα δασκάλους. Κατά συνέπεια η πρόληψη μπορεί να προκύψει σε "φυσικό" πλαίσιο δηλαδή στο μάθημα το οποίο είναι και υποχρεωτικό εξασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο τη συμμετοχή και των κοριτσιών και των αγοριών (Wekerle, Wolfe, 1999).

Μπορεί να προκύψουν όμως και κάποια εμπόδια στην πρόληψη στο σχολείο. Εφόσον τα προληπτικά προγράμματα απαιτούν την εμπλοκή των μαθητών, οι έφηβοι που έχουν παρατήσει το σχολείο ή χάνουν μαθήματα λόγω "κοπάνας" δεν είναι δυνατό να προσεγγιστούν (Hammond, Yung & Kadis, 1990). Παράλληλα, το λεπτό και ευαίσθητο περιεχόμενο του υλικού ενδέχεται να προκαλέσει αμηχανία, απάθεια ή γελιοποίηση μεταξύ κάποιων μαθητών, ειδικά αν πραγματοποιείται σε μεγάλη αίθουσα που δεν εγγυείται εχεμύθεια ή τις ευκαιρίες να ειπωθούν προσωπικές απόψεις ή στάσεις, (Peacock & Rothman, 2001). Όσον αφορά τα προγράμματα σεξουαλικής αγωγής για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας, η δυσκολία έγκειται στις επιφυλάξεις που μπορεί να υπάρξουν αναφορικά με: με την ευαίσθητη υφή του θέματος και το λεπτό χειρισμό του και δεύτερον με το ποια είναι η κατάλληλη ηλικία για την εισαγωγή αυτής της θεματολογίας στην τάξη. Επίσης εμπόδια αποτελούν (Weiss, 2002), και οι περιορισμένες μετρήσεις για την αξιολόγηση της υπάρχουσας γνώσης των μαθητών, η ελάχιστη έως ανύπαρκτη ένταξη θεματολογίας αυτού του τύπου στην ήδη υπάρχουσα διδακτική ύλη, και τέλος η ελλιπής συμμετοχή του εκπαιδευτικού προσωπικού, (Fay & Medway, 2006). Ένα επιπρόσθετο εμπόδιο στη χώρα μας πιθανόν να αποτελούσε και η χρονοβόρα ή και αμφίβολη έγκριση, ενός τέτοιου εγχειρήματος, από το Πρωτοβάθμια Διεύθυνση εκπαίδευσης και το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων.

Δ. Πρόληψη στην κοινότητα

Η κοινότητα θα μπορούσε επίσης να δημιουργήσει προγράμματα πρόληψης τα οποία να επηρεάσουν τους/τις εφήβους-ες κατά της βίας. Η θεωρία της κοινωνικής αποδιοργάνωσης θα υποστήριζε πως η έλλειψη κοινοτικού ελέγχου σε κάποιες γειτονιές τις αφήνει εκτεθειμένες στο κίνδυνο. (Bursik & Grasmick, 1993, Cohen & Felson, 1979). Θεωρίες συλλογικής δράσης επιπρόσθετα είναι της θέσης πως η υποστήριξη από την κοινότητα μπορεί να οδηγήσει στην πρόληψη της βίας (Browning, 2002). Είναι αμφίβολο όμως, το κατά πόσο έφηβοι που επιδεικνύουν κάποια αίσθηση κοινωνικής ευθύνης δεν θα ασκήσουν βία κατά της συντρόφου τους εφόσον τέτοιες αξίες έχουν συνδεθεί με συμπεριφορές μικρότερου κινδύνου (Fishbein & Perez, 2000, Ludwig & Pittman, 1999). Η μοναδική έρευνα που είχε στόχο να ερευνήσει τη σχέση ανάμεσα στη συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις και στα “πιστεύω” της κοινωνίας, (Bauman, Foshee, Linder, 1999) απέτυχε στο να εντοπίσει κάποιο συσχετισμό (Banyard, Cross, Modecki, 2006).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Καμπάνιες πρόληψης για την ενδοοικογενειακή βία έχουν προωθηθεί και είναι πολλά υποσχόμενες όσον αφορά την αλλαγή της στάσης προς τη χρήση της βίας (Edleson, 2000). Αυτές οι καμπάνιες όμως περιορίζονται στις σχέσεις γάμου. Σημαντικά παραδείγματα μπορούν να αποτελέσουν άλλοι τομείς πρόληψης που έχουν καταφέρει να επηρεάσουν την αλλαγή της στάσης και της συμπεριφοράς των εφήβων, όπως είναι οι εγκυμοσύνη στην εφηβεία, χρήση ουσιών, κ.α (Daro & Cohn Donnelly, 2000). Οι προσπάθειες πρόληψης μπορούν να ενισχυθούν μέσω της συνεργασίας με συγγενικούς τομείς όπως είναι οργανώσεις για την παιδική προστασία ή υπηρεσίες για εφήβους όπως οι Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και του Υπουργείου Παιδείας. Αυτές οι συνεργασίες θα μπορούσαν να εμπεριέχουν εκπαιδευτικά προγράμματα, διαδικτυακές ιστοσελίδες εκπαίδευσης προσωπικού, τέχνη, προγράμματα αναψυχής και βασική εκπαίδευση (Peacock & Rothman, 2001).

Από τη στιγμή που η ανεργία και η υποαπασχόληση αναγνωρίζονται ως παράγοντες κινδύνου για την συντροφική βία, αποτελεσματικά προληπτικά προγράμματα θα πρέπει να αναφέρονται σε καθένα από αυτά (Edleson, 2000, Kaufman Kantor & Jasinski, 1998). Η πρόληψη σύμφωνα με τη Heise (1998) θα πρέπει επίσης να αναφέρεται στη στάση και τη

συμπεριφορά της ομάδας των φίλων εφόσον φαίνεται πως αυτή επηρεάζει τα αγόρια στο κατά πόσο θα χρησιμοποιήσουν τη βία (Peacock & Rothman, 2001).

Τέλος, οι ομολογήσεις των μαθητών για γονική, συντροφική ή άλλων μορφών βίας μπορεί να αυξηθούν λόγω της εκπαίδευσης στα πλαίσια της πρόληψης, γι' αυτό το λόγο είναι αναγκαίο να δημιουργηθεί μια προληπτική πολιτική και διαδικασία όπως επίσης και εκπαίδευση / κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού (Peacock & Rothman, 2001)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΝΕΩΝ

Ως φορέας ενσωματωμένος στην εκπαιδευτική κοινότητα και απευθυνόμενος σε έφηβες / έφηβους οι Σ.Σ.Ν. είναι το πιο προσιτό πλαίσιο στο οποίο μπορούν να απευθυνθούν έφηβοι/ες στα πλαίσια αναζήτησης βοήθειας για την αντιμετώπιση της συντροφικής βίας.

A. 1. Παρουσίαση Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων

Οι Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων είναι υπηρεσίες του ΥΠ.Ε.Π.Θ. με αρμοδιότητα στα σχολεία της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της ευρύτερης περιφέρειας των νομών και στοχεύουν στην υποστήριξη της σχολικής κοινότητας. Η ίδρυση των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων (Σ.Σ.Ν.) έγινε το 1990 με υπουργό Παιδείας τον Γεώργιο Σουφλιά (Νόμος 1894/ΦΕΚ 110 τ.Α’/27-8-90, άρθρο 2). Με την υπουργική απόφαση για ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων (εφημερίδα της κυβερνήσεως, Φεβρουάριος 1993) προβλέπεται μεταξύ άλλων η ψυχοκοινωνική κάλυψη των αναγκών των σχολικών μονάδων των Νομών. Οι Σ.Σ.Ν. έχουν δυνατότητα εντοπισμού, διάγνωσης, βραχείας ψυχολογικής παρέμβασης και παραπομπής των περιπτώσεων μαθητών που χρήζουν ιδιαίτερης ψυχολογικής αντιμετώπισης. Στα πλαίσια αυτά παρέχουν και Συμβουλευτική Γονέων. Παράλληλα ασκούν προληπτική παρέμβαση στα πλαίσια στήριξης της οικογένειας και κινητοποίησης των λοιπών κοινωνικών φορέων μέσω το σχολείου (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, τεύχος 2ο Αρ.Φύλλου134, 5 Μαρτίου 1993). Το 2001 με υπουργική απόφαση τοποθετούνται σε 15 διευθύνσεις της χώρας οι Υπεύθυνοι των Σ.Σ.Ν. και το επόμενο σχολικό έτος τοποθετούνται τα στελέχη. Έκτοτε υπάρχουν μόνο 15 Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων σε πρωτεύουσες νομών και παραμένουν υποβαθμισμένοι αφού δεν στελεχώνονται σωστά και με επάρκεια. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι ενώ προβλέπεται από το νόμο για τη λειτουργία τους στελέχωση από πέντε άτομα εξειδικευμένο προσωπικό (1 παιδοψυχίατρος, 2 ψυχολόγοι και 2 κοινωνικοί λειτουργοί) υπάρχουν περιπτώσεις Σταθμών που λειτουργούν με ένα μόνο άτομο και πρέπει να ανταποκριθούν στις ανάγκες ενός ολόκληρου νομού. Έχουν ιδρυθεί 16 Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων (Σ.Σ.Ν.) και έχουν τοποθετηθεί υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί σε 15 Συμβουλευτικούς Σταθμούς Νέων. Οι Σ.Σ.Ν. βρίσκονται στις Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Α’ Αθήνας, Β’ Αθήνας, Γ’ Αθήνας, Δ’ Αθήνας,

Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής, Πειραιά, Ανατολικής και Δυτικής Θεσσαλονίκης, Λάρισας, Ιωαννίνων, Αχαΐας, Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Σάμου (Καραγιάννη Λ, 2007).

2. Στόχοι Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων

Οι Σ.Σ.Ν. με βάση την απόφαση ίδρυσής του στοχεύουν:

- Να υποστηρίξουν ατομικά ή ομαδικά την προσαρμογή των μαθητών ή μαθητριών στο σχολικό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον και να τους βοηθήσουν στην αντιμετώπιση διαφόρων προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν από την είσοδό τους στην εφηβεία. Στα πλαίσια των παραπάνω αφ' ενός μεν οργανώνουν δραστηριότητες με ομάδες μαθητών, αφ' ετέρου δε υπάρχει δυνατότητα για προσωπική επικοινωνία σε συνεργασία με ομάδες ειδικών.
- Να έχουν διαμεσολαβητικό ρόλο στην επαφή των σχολείων με τα κρατικά κέντρα παροχής υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας για την παραπομπή σε αυτά μαθητών ή μαθητριών που χρήζουν ιδιαίτερης ψυχολογικής αντιμετώπισης, μετά από προηγούμενη συνεννόηση με τους γονείς ή κηδεμόνες τους.
- Να παρέχουν Συμβουλευτική γονέων, ατομικά ή ομαδικά μέσα από την οργάνωση ομάδων Γονέων σε συνεργασία με τους συλλόγους Γονέων και Κηδεμόνων, συλλόγους καθηγητών και κοινωνικούς φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Να συμμετέχουν σε παιδαγωγικές συνεδριάσεις του συλλόγου διδασκόντων των σχολείων του νομού, μετά από πρόσκληση του Διευθυντή του Σχολείου και του Συλλόγου Διδασκόντων. Στις συνεδριάσεις αυτές θα παρέχουν ενημέρωση στους διδάσκοντες στα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές και οι μαθήτριες των σχολείων.
- Να εφαρμόζουν, στηρίζουν και παρακολουθούν σε συνεργασία με τους Υπεύθυνους Αγωγής Υγείας του κάθε νομού προγράμματα Αγωγής Υγείας με θέματα σχετικά με την Ψυχική Υγεία και τις διαπροσωπικές σχέσεις.
- Να συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση της ευρύτερης κοινότητας οργανώνοντας με άλλους κυβερνητικούς και μη φορείς ανάλογες δραστηριότητες (συζητήσεις, ομιλίες, σεμινάρια κλπ).

- Να παράγουν και να διανέμουν εκπαιδευτικό υλικό ανάλογο με το αντικείμενο του Σταθμού και να συμβάλλουν στη συνεχή ενημέρωση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.
- Να δημιουργούν κοινωνικά δίκτυα από φορείς, θεσμούς, αλλά και πρόσωπα, για την υποστήριξη των δράσεων.
- Να αξιολογούν σε τακτά χρονικά διαστήματα τα αποτελέσματα εφαρμογής όλων των παραπάνω δράσεων.

Οι Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων συνεργάζονται με: Φορείς της περιοχής των νόμων, που προσφέρουν Ψυχολογικές υπηρεσίες, ή υπηρεσίες Ψυχοκοινωνικού τύπου. Φορείς όπως τα Κέντρα Πρόληψης, τον ΟΚΑΝΑ, το ΚΕΘΕΑ, Κοινωνικές υπηρεσίες Δήμων, Κ.Δ.Α.Υ (Κέντρο Διάγνωσης Αντιμετώπισης και Υποστήριξης), τα Κέντρα Ψυχικής Υγείας κ.α. (Καραγιάννη Λ, 2007).

3. Οι δυνατότητες των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων

Μέσα από τις παρεμβάσεις των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων μπορούμε να έχουμε πρόληψη σε τρεις μεγάλες ομάδες πληθυσμού:

- *Μαθητικός πληθυσμός*
 - 1) Έγκαιρη διάγνωση και παρέμβαση σε ένα μεγάλο φάσμα προβλημάτων που χρήζουν ιδιαίτερης ψυχολογικής αντιμετώπισης.
 - 2) Αξιολόγηση και συμβουλευτική υποστήριξη σε παιδιά με μαθησιακές και ψυχοκοινωνικές δυσκολίες στο σχολείο.
 - 3) Έρευνα για τα φαινόμενα ενδοσχολικής βίας και συμμοριών και αντιμετώπισή τους (διασυνδεδετικά μέσα από τη συνεργασία των φορέων της εκπαιδευτικής κοινότητας και ειδικών).
 - 4) Ομάδες μαθητών όπου «δουλεύονται» μέσα από τις ψυχολογικές διεργασίες της ομάδας θέματα διαπροσωπικών σχέσεων, αυτογνωσίας, οι αξίες των σημερινών εφήβων, η δυνατότητά τους να αποδέχονται το διαφορετικό (εφόσον ήδη ζούμε σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες), ώστε να μην υπάρχουν φαινόμενα ρατσισμού, κοινωνικής βίας και

περιθωριοποίησης, προβλήματα και προβληματισμοί εφηβείας, θέματα οριοθέτησης, πειθαρχίας και κανόνων (Καραγιάννη Λ, 2007).

- *Εκπαιδευτικός πληθυσμός*

1) Στήριξη των εκπαιδευτικών στο δύσκολο και επίπονο έργο τους μέσα από Ομάδες Συνάντησης.

2) Ευαισθητοποίηση αλλά και ενημέρωση των εκπαιδευτικών σε θέματα εφηβείας, συμπεριφοράς, έλλειψης πειθαρχίας, λειτουργίας της «ομάδας της τάξης» και σχολικής αδιαφορίας.

- *Γονεϊκός πληθυσμός*

1) Σύσταση Σχολών Γονέων. Η συμβουλευτική γονέων είναι απαραίτητη αφού ο ρόλος της οικογένειας στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού στα πρώτα χρόνια αλλά κι αργότερα στην «κρίση της εφηβείας» είναι καθοριστικής σημασίας. Μέσα από την εκπαίδευση στις Σχολές Γονέων βοηθούνται οι γονείς να εξελιχθούν οι ίδιοι ικανοποιητικά, να σχετίζονται με τα παιδιά τους και να ανταποκρίνονται πιο λειτουργικά στον πολυδιάστατο ρόλο τους.

2) Συμβουλευτική γονέων μέσα από παρεμβάσεις όπου χρειάζεται (Καραγιάννη Λ, 2007).

B. Η αναγκαιότητα Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων και η διαδικασία παραπομπής μέσω εκπαιδευτικού

Στα Συμβουλευτικά Κέντρα γίνεται αξιολόγηση / διάγνωση των δυσκολιών που οι μαθητές αντιμετωπίζουν με κατάλληλα ψυχομετρικά μέσα και τους παρέχεται συμβουλευτική υποστήριξη. Σε ομαδικό επίπεδο λειτουργούν ομάδες εφήβων, οι οποίες είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές στην αντιμετώπιση των ειδικών θεμάτων που απασχολούν τους εφήβους όπως ο επαγγελματικός προσανατολισμός, η σχέση τους με τους γονείς τους και τους συνομηλίκους τους, η αυτοεικόνα και η αυτοεκτίμησή τους. Οι ειδικοί ψυχικής υγείας συνεργάζονται με τους γονείς και με τον εκπαιδευτικό / τους εκπαιδευτικούς, όπου αυτοί εμπλέκονται.

Συχνά οι εκπαιδευτικοί είναι αυτοί που παραπέμπουν περιστατικά σε ένα Συμβουλευτικό Σταθμό. Στη διαδικασία παραπομπής οπωσδήποτε εμπλέκονται οι γονείς, οι οποίοι είναι ενήμεροι για το πρόβλημα που αντιμετωπίζει το παιδί τους. Δεδομένου ότι ο εκπαιδευτικός βρίσκεται συνήθως αρκετές ώρες την εβδομάδα με τους μαθητές, δεν είναι σε θέση να αξιολογήσει μόνο την επίδοσή τους αλλά και τη συμπεριφορά τους μέσα στην τάξη και εν γένει στο σχολικό χώρο. Επιπλέον, αρκετά συχνά ο εκπαιδευτικός αποτελεί ένα είδος συμβούλου για το μαθητή, ο οποίος μπορεί να του εμπιστευτεί κάποιο πρόβλημα του. Έτσι ο εκπαιδευτικός μπορεί να αποτελέσει τη διασύνδεση μεταξύ παιδιού και ειδικού. Είναι σημαντικό οι εκπαιδευτικοί που γίνονται αποδέκτες κάποιου αιτήματος ή απλώς «χρίζονται» ως έμπιστοι από τους μαθητές να μπορέσουν να ακούσουν σε ένα πρώτο επίπεδο και στη συνέχεια, σε ένα δεύτερο επίπεδο, να παραπέμψουν το μαθητή σε ένα πιο κατάλληλο πλαίσιο. Ιδιαίτερα για τους εφήβους, οι οποίοι διανύουν μια εξελικτική περίοδο πνευματικής, συναισθηματικής και βιολογικής έντασης, οι χειρισμοί των εκπαιδευτικών θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί και διακριτικοί. Καταρχήν, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι σε θέση να παράσχει την πληροφορία στον έφηβο, όταν του ζητηθεί. Στην περίπτωση που ο έφηβος εμπιστευτεί ένα πρόβλημα του σε κάποιον εκπαιδευτικό, αυτός θα πρέπει να είναι εχέμυθος και να αποδειχθεί αντάξιος της εμπιστοσύνης του μαθητή. Αργότερα, εφόσον τον ακούσει, θα κάνει την παραπομπή. Κάποιες φορές, οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να «παραβιάσουν» το απόρρητο, ενημερώνοντας τους γονείς για μια σημαντική δυσκολία που αντιμετωπίζει το παιδί τους. Όταν θεωρήσουν ότι πρέπει να «λήξει» το απόρρητο, το παιδί/ ο έφηβος θα πρέπει να ενημερωθεί γι' αυτό. Σε περίπτωση που του γνωστοποιηθεί ότι θα πρέπει να γίνει κάτι τέτοιο και το παιδί αρνηθεί, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να σεβαστεί αυτή του την επιθυμία. Η

μόνη εξαίρεση λήξης του απορρήτου χωρίς τη συγκατάθεση του παιδιού (εφόσον όμως έχει το ίδιο προηγουμένως ενημερωθεί ότι θα συμβεί αυτό) είναι όταν η εκμυστήρευση που κάνει το παιδί στον εκπαιδευτικό ενέχει κίνδυνο για το ίδιο ή για άλλους (π.χ. ναρκωτικά, απειλές βίας, επικείμενη απόπειρα αυτοκτονίας). Είναι απαραίτητο εκτός από καθαρά γνωστικούς στόχους μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία να ενδιαφερόμαστε να προσεγγίσουμε τον άνθρωπο παρέχοντας ψυχολογική υποστήριξη όπου χρειάζεται και εμπλουτίζοντας ταυτόχρονα την εκπαιδευτική καθημερινότητα με προσπάθειες που οδηγούν στην αυτογνωσία (Καραγιάννη Λ, 2007).

Η αναγκαιότητα αυτή στην εποχή μας διαγράφεται ξεκάθαρη αλλά και επιτακτική. Υπάρχουν πλέον οξυμένα κοινωνικά προβλήματα: διάλυση του κοινωνικού ιστού, υποβάθμιση της οικογένειας, σύγχρονος τρόπος ζωής. Πολλοί μαθητές δυσκολεύονται να ανταποκριθούν με επιτυχία στις απαιτήσεις της σχολικής ζωής με αποτέλεσμα να διαταράσσεται η εύρυθμη λειτουργία του σχολείου. Επιπλέον προβλήματα που δεν ήταν διαδεδομένα στην ελληνική πραγματικότητα, είναι υπαρκτά και παίρνουν διαστάσεις σήμερα: π.χ. τα φαινόμενα της ενδοσχολικής βίας και των συμμοριών αλλά και το φαινόμενο της συντροφικής βίας στις σχέσεις εφήβων, που δεν ήταν διαδεδομένα στην Ελλάδα και τώρα κάνουν ιδιαίτερος αισθητή την παρουσία τους (περίπτωση Άλεξ στη Βέροια, περίπτωση Αμαρύνθου Ευβοίας). Οι εκπαιδευτικοί του σήμερα αντιμετωπίζουν μια ποικιλία προβλημάτων: παιδιά με μαθησιακά προβλήματα ή υπερκινητικότητα, περιπτώσεις σχολικής φοβίας που φτάνουν μέχρι το Γυμνάσιο, το φαινόμενο της σχολικής αδιαφορίας, η κρίση της εφηβείας, επιθετικότητα, συντροφική βία, χρήση ουσιών αλλά και έλλειψη πειθαρχίας και ορίων. Ακόμα δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις παιδιών με αρχόμενες ψυχώσεις και παιδιά που κάνουν απόπειρα αυτοκτονίας ή εκφράζουν αντίστοιχες απειλές. Σε όλα αυτά τα προβλήματα ο εκπαιδευτικός δεν μπορεί να είναι μόνος του. Χρειάζεται τη συνδρομή κατάλληλα εκπαιδευμένων επιστημόνων μέσα στην εκπαιδευτική κοινότητα. Σε σχετική έρευνα από το Πανεπιστήμιο Αθηνών (Χατζηχρήστου, 2002) διαπιστώνονται τα εξής: 1) μεγάλο ποσοστό παιδιών και εφήβων εμφανίζουν ποικίλα προβλήματα σε όλους τους τομείς ανάπτυξης, 2) δεν παρέχεται συμβουλευτική υποστήριξη και θεραπευτική αντιμετώπιση στην πλειοψηφία των παιδιών που το έχουν ανάγκη, 3) η ψυχική υγεία των παιδιών-εφήβων αποτελεί μικρή προτεραιότητα των εμπλεκόμενων φορέων (Καραγιάννη Λ, 2007).

Οι ελλείψεις που διαπιστώνονται παραμένουν ένα σημαντικό πρόβλημα. Ωστόσο εδώ και μερικά χρόνια θεσμοθετήθηκαν οι Σ.Σ.Ν. μέσα στο Υπουργείο Παιδείας για να καλύψουν ανάγκες Συμβουλευτικής και ψυχοκοινωνικής στήριξης της εκπαιδευτικής κοινότητας στο

σύνολό της. Ίσως η εκπαιδευτική κοινότητα δεν αξιολογεί την προσφορά και το έργο που παρέχεται από αυτούς τους θεσμούς γι' αυτό και σε επίπεδο Διευθύνσεων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης παραμένουν υποβαθμισμένοι. Αυτό μπορεί να αλλάξει μόνο με παράλληλη και συντονισμένη δράση πολλών παραγόντων: των εκπαιδευτικών, των γονιών που θα ήταν σκόπιμο αφού ενημερωθούν να έχουν σχετικά αιτήματα, των συνδικαλιστικών φορέων της εκπαίδευσης και του υπουργείου. Είναι εντυπωσιακό να σκεφτεί κάποιος το έργο που μπορεί να προσφέρει στην εκπαιδευτική κοινότητα αυτός ο θεσμός αν στελεχωθεί σωστά. Αποτελεί πραγματική επανάσταση να γίνεται πρόληψη σε τρεις ομάδες πληθυσμού: μαθητές, εκπαιδευτικοί και γονείς και σε ένα δεύτερο επίπεδο να αντιμετωπίζονται τα βασικότερα προβλήματα που παρουσιάζονται στην εφηβική ηλικία. Εξίσου σημαντικό έργο είναι και η ανάπτυξη υγιών στάσεων αντιμετώπισης των διαπροσωπικών σχέσεων αλλά και των προσωπικών δυσκολιών. Είναι έργο των ΣΣΝ η εκπαίδευση και η στήριξη μαθητών, εκπαιδευτικών και γονιών με σκοπό την προαγωγή της ψυχικής υγείας. Για να λειτουργήσει σωστά ένας τέτοιος θεσμός πρέπει καταρχήν να έχει διαμορφωθεί το κατάλληλο πλαίσιο λειτουργίας του. Μέχρι τώρα δεν υπάρχει τέτοιο πλαίσιο και οι Σ.Σ.Ν. υπάγονται στο τμήμα Αγωγής Υγείας του Υπουργείου Παιδείας και αντιμετωπίζονται σαν ένα πρόγραμμα Αγωγής Υγείας, Πολιτιστικών ή Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Όμως αν θέλουμε να είμαστε σοβαροί και να αναλάβουμε τις ευθύνες μας πρέπει να συνειδητοποιήσουμε πως οι Συμβουλευτικοί Σταθμοί είναι μια υπηρεσία και όχι απλά ένα πρόγραμμα.

Από όλα τα παραπάνω γίνεται σαφές πόσο μεγάλη είναι η αναγκαιότητα ύπαρξης Συμβουλευτικών Κέντρων και η ανάπτυξη διασύνδεσης τους σε όλα τα επίπεδα με τις εκπαιδευτικές μονάδες της περιοχής και την ευρύτερη κοινότητα. Ιδιαίτερα όσον αφορά το σχολείο, θεωρούμε ότι προβάλλει για μια ακόμα φορά ένα σημαντικό έλλειμμα, αυτό του θεσμού του σχολικού κοινωνικού λειτουργού. Ο σχολικός κοινωνικός λειτουργός, ως οργανικό μέλος της σχολικής κοινότητας, παρεμβαίνει έγκαιρα, υποστηρικτικά και διορθωτικά, χωρίς να χρειαστεί η απομάκρυνση του παιδιού από το σχολικό χώρο, κάτι που θεωρούμε πολύ σημαντικό (Καραγιάννη Λ, 2007).

Με βάση την παραπάνω περιγραφή γίνεται κατανοητό ότι οι ΣΣΝ θα μπορούσαν να ασχοληθούν με την συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων. Και αυτό γιατί είναι ο μόνος δημόσιος φορέας μέσα στο χώρο της εκπαίδευσης που μπορεί να προσφέρει στήριξη σε έφηβους-ες θύματα ή δράστες συντροφικής βίας. Επίσης ως φορέας του υπουργείου παιδείας και της δευτεροβάθμια εκπαίδευσης έχει πρόσβαση στην εκπαιδευτική κοινότητα ώστε να

υλοποιήσει σε συνεργασία με το εκπαιδευτικό προσωπικό και τους γονείς μέτρα πρόληψης (βλ. κεφ.7 Γ') και δράσεις για την ενημέρωση σχετικά με τη συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων ως ένα κοινωνικό ζήτημα αλλά και ως ζήτημα υγείας που αφορά όλους τους έφηβους ασχέτως με το φύλο (άνδρας, γυναίκα), τόπο διαμονής, κοινωνικοοικονομικό επίπεδο οικογένειας, εθνική ομάδα (πρόσφυγες, μετανάστες, αλλοδαποί), θρησκευτική ομάδα. Επίσης ο Σ.Σ.Ν. είναι ο μόνος δημόσιος φορέας ο οποίος είναι προορισμένος αποκλειστικά για να παρέχει ψυχοκοινωνική στήριξη σε αντίθεση για παράδειγμα με τα ιατροπαιδαγωγικά τμήματα Δημοσίων Νοσοκομείων που χειρίζονται διαφορετικού είδους περιστατικά που συνήθως χρήζουν παρακολούθησης, εξετάσεων ή/και φαρμακευτικής αγωγής.

Γ. Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο

Ιρλανδία

Η Ιρλανδία έχει αναπτύξει τους Συμβουλευτικούς Σταθμούς Νέων με τη μορφή Κλινικών νέων σε συνεργασία με την υπηρεσία οικογενειακού προγραμματισμού και του συστήματος υγείας της χώρας. Οι αντίστοιχοι Σ.Σ.Ν της Ιρλανδίας παρέχουν δωρεάν τηλεφωνικές γραμμές έκτακτης ανάγκης και συμβουλευτική πάνω στον σεξουαλικό προσανατολισμό, την συντροφική βία σε όλες τις μορφές της και για προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νέοι στις οικογένειες τους όπως βία, φτώχεια κ.α. Επίσης τα στελέχη πραγματοποιούν και κατ' οίκον επισκέψεις όταν κρίνεται αναγκαίο. Τέλος δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στο απόρρητο και στη διακριτική προσέλευση των θυμάτων σεξουαλικής βίας ώστε να αποφευχθεί ο στιγματισμός τους (International Planned Parenthood Federation, 2007).

Σουηδία

Η αντίστοιχη υπηρεσία για νέους στη Σουηδία είναι μία από τις ελάχιστες δημόσιες υπηρεσίες στην οποία μπορούν να απευθυνθούν νέα άτομα τα οποία αντιμετωπίσουν προβλήματα σχετικά με την σεξουαλικότητα αλλά και τη σεξουαλική βία. Σε αυτές τις υπηρεσίες παρέχεται συμβουλευτική πάνω στην αντισύλληψη, σεξουαλική διαπαιδαγώγηση

και ψυχοθεραπεία. Τα στελέχη απαρτίζονται από γιατρό, νοσοκόμα, μαία και ψυχοθεραπευτή (International Planned Parenthood Federation, 2007).

Νορβηγία

Στη Νορβηγία νέοι ηλικίας 16 με 25 που αντιμετωπίζουν προβλήματα σχετικά με την συντροφική βία έχουν την δυνατότητα να απευθυνθούν σε σταθμούς νέων οι οποίοι ιδρύθηκαν από τις δημοτικές αρχές του Όσλο και από την νορβηγική κυβέρνηση. Οι σταθμοί είναι ανοιχτοί πέντε μέρες την εβδομάδα και τέσσερις ημέρες την εβδομάδα έως τις 21:00 μ.μ. παρέχοντας έτσι την δυνατότητα πρόσβασης στους νέους. Παρέχουν δωρεάν συμβουλευτική. Παράλληλα οι υπηρεσίες είναι δωρεάν και σε άτομα κάτω των 16 ετών, γιατί αυτή η πληθυσμιακή ομάδα δεν καλύπτεται ασφαλιστικά από την κυβερνητική πολιτική υγείας του κράτους. Το 2006 σχεδόν 9000 νέοι επισκέφτηκαν τους συγκεκριμένους σταθμούς (International Planned Parenthood Federation, 2007).

Ισπανία

Οι σταθμοί υγείας και συμβουλευτικής ιδρύθηκαν στην Ισπανία το 1990. Νέοι κάτω των 29 μπορούν να λάβουν υπηρεσίες βασιζόμενες στον σεβασμό, στη μη διάκριση, στο απόρρητο και στην ανωνυμία και σε μια άμεση αντιμετώπιση χωρίς λίστα αναμονής. Οι σταθμοί είναι ανοιχτοί κάθε μέρα συμπεριλαμβανομένου του Σαββάτου αλλά και τα πρωινά της Κυριακής στην Μαδρίτη και στην Βαρκελώνη κάνοντας έτσι εύκολη την πρόσβαση στους νέους. Προσφέρεται ψυχολογική υποστήριξη αλλά και συμβουλευτική μέσω τηλεφώνου, διαδικτύου και σε κατ' ιδίαν συνάντηση με το άτομο. Σε θύματα σεξουαλικής κακοποίησης προσφέρονται γυναικολογικές εξετάσεις σε μικρότερο κόστος σε σύγκριση με τον ιδιωτικό τομέα (International Planned Parenthood Federation, 2007).

Εσθονία

Η υπηρεσία σεξουαλικής υγείας της Εσθονίας ίδρυσε τον πρώτο Συμβουλευτικό Σταθμό Νέων το 1991 για να προσφέρει συμβουλευτική υποστήριξη σε νέους και νέες κάτω των 25. Σήμερα λειτουργούν 18 Σ.Σ.Ν. στην Εσθονία οι οποίοι κατά το 2006 δέχτηκαν 27.763 επισκέπτες. Όλες οι υπηρεσίες είναι δωρεάν, συμπεριλαμβανομένου και της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης. Τα στελέχη των Σ.Σ.Ν. λαμβάνουν βασική εκπαίδευση για να εργάζονται με νέους. Η δια βίου κατάρτιση έχει στόχο να βοηθήσει τα στελέχη να διερευνήσουν την στάση τους αλλά και να συζητήσουν τις εμπειρίες τους μέσω της εργασίας τους με νέους (International Planned Parenthood Federation, 2007).

Βουλγαρία

Η υπηρεσία οικογενειακού προγραμματισμού και η υπηρεσία υγείας της Βουλγαρίας το 2005 ίδρυσαν έναν εθελοντικό συμβουλευτικό σταθμό για νέους στη Σόφια. Σήμερα λειτουργούν 16 Σ.Σ.Ν. σε διάφορες πόλεις της χώρας. Αυτές οι επικεντρωμένες στους νέους υπηρεσίες παρέχουν συμβουλευτική υποστήριξη σε νέους, πληροφορίες και υλικό αντισύλληψης. Παράλληλα προσφέρουν τηλεφωνική συμβουλευτική καθώς και μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και ειδικής τηλεφωνικής γραμμής μπορούν να λάβουν απαντήσεις σε σχέση με δυσκολίες που αντιμετωπίζουν. Οι σταθμοί στα πλαίσια ενημέρωσης με ενημερωτικά φυλλάδια και διαφημιστικά μηνύματα στους ραδιοφωνικούς σταθμούς ενθαρρύνουν τους νέους να απευθυνθούν στους συμβουλευτικούς σταθμούς αλλά και μέσω της δικτύωσης τους με σχολικούς ψυχολόγους (International Planned Parenthood Federation, 2007).

Αγγλία

Οι Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων στην Αγγλία είναι τοπικές και εθνικές εθελοντικές οργανώσεις, που διαχειρίζονται από τις τοπικές αρχές και αποτελούν τη μεγαλύτερη πηγή συμβουλευτικής στήριξης σε όλη τη χώρα. Προωθούν την ανάπτυξη, τη διαχείριση, την εποπτεία και την παροχή συμβουλών για τη νεολαία στο πλαίσιο της εφαρμογής των προτύπων ποιότητας, αξιών και αρχών που καθορίζουν τα δικαιώματα των νέων και τις προσδοκίες τους για πρόσβαση σε υπηρεσίες. Παρέχουν πληροφορίες και συμβουλές στους νέους για τις συναισθηματικές τους ανάγκες και την ψυχική υγεία από επαγγελματίες υγείας. Οι Σ.Σ.Ν. της Αγγλίας στα πλαίσια της δικτύωσης τους συνεργάζονται με αγγλικά πανεπιστήμια και με τη Βρετανική υπηρεσία Συμβουλευτικής και Ψυχοθεραπείας με την οποία εκπονούν έρευνες για την βελτίωση των υπηρεσιών και την ανίχνευση νέων αναγκών των νέων. Τέλος, κάποια προγράμματα που πραγματοποιούνται χρηματοδοτούνται από την βρετανική κυβέρνηση (International Planned Parenthood Federation, 2007).

Φιλανδία

Ο πρώτος Συμβουλευτικός Σταθμός Νέων στη Φιλανδία λειτούργησε το 1983 στο Ελσίνκι. Οι Σ.Σ.Ν. χρηματοδοτούνται από την δημοτική αρχή και από το Υπουργείο Παιδείας από το 2005. Ορισμένοι Σ.Σ.Ν. λαμβάνουν χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Παράλληλα πραγματοποιούν σεμινάρια εκπαίδευσης για τα στελέχη τους και συγκεκριμένα το 2006 και το 2007 πραγματοποιήθηκαν σεμινάρια σε συνεργασία με τους Σ.Σ.Ν. της Εσθονίας. Απευθύνονται σε νέους ανθρώπους που χρειάζονται βοήθεια για να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες τους μέσω της συμβουλευτικής και της συζήτησης (International Planned Parenthood Federation, 2007).

Δ.1 **Αναγκαιότητα περίθαλψης θυμάτων Συντροφικής βίας**

Υπάρχει ένα σύνολο παραγόντων που οδηγούν στην αμελή αντιμετώπιση της σοβαρότητας αυτού του προβλήματος που επηρεάζει τους εφήβους. Μια από τις δυσκολίες προσέγγισης αυτού του φαινομένου είναι πως οι έφηβοι-ες είναι πιθανό να μην ομολογούν την εμπλοκή τους σε μια βίαιη σχέση. Ο/η έφηβος-η μπορεί να διατηρεί λανθάνοντα

συναισθήματα στοργής για τον/την βίαιο-η σύντροφο του/της. Συνεπώς είναι σημαντικό οι επαγγελματίες υγείας να αναγνωρίζουν και να παρέχουν τις κατάλληλες υπηρεσίες σε έφηβους-ες θύματα συντροφικής βίας (Forcier, 2003). Προειδοποιητικά σημάδια και συμπτώματα που δηλώνουν της ύπαρξη βίας αποτελούν τα ανεξήγητα τραύματα, οι μελανιές, τα γδαρσίματα, τα επανειλημμένα κρούσματα σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων, και οι αλλαγές της διάθεσης. Από διαταραχές της διατροφής και του ύπνου ως και προβλήματα στο σχολείο και στη συμπεριφορά (Nicoletti, 2000). Η αναγνώριση της συντροφικής και της συζυγικής βίας παρατηρείται ως ένα φαινόμενο που επηρεάζει τις σχέσεις ενηλίκων και όχι τις σχέσεις των εφήβων. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η κοινή γνώμη, τα θεσμικά όργανα, οι επαγγελματίες υγείας, οι κοινωνικές υπηρεσίες και οι λοιπές δράσεις εστιάζουν και κατευθύνονται μόνο προς τη συζυγική βία. Ως αποτέλεσμα υπάρχει ελλιπής πληροφόρηση που αναγκάζει τους/τις έφηβους-ες να αναζητούν βοήθεια από τους γονείς, τους δασκάλους, ή τους φίλους. Στρατηγικές προσπάθειες είναι αναγκαίες ώστε όχι μόνο να πληροφορηθούν οι έφηβοι-ες αλλά και οι γονείς και το σύνολο της κοινότητας μέσα στην οποία οι έφηβοι-ες ζουν. Σύμφωνα με τους Banyard (2006) και Hickman (2004) η έρευνα είναι απαραίτητη για να βοηθήσει στην περαιτέρω κατανόηση του φαινομένου της συντροφικής βίας και για να παράσχει στους ειδικούς, εκπαιδευτικούς, νομικούς, και θεσμικά όργανα τα πειστήρια για την αναγκαιότητα δράσεων και στρατηγικών για την αντιμετώπιση αυτού του σοβαρού θέματος υγείας (Betz, 2007).

2. Αναζήτηση βοήθειας

Θύματα συντροφικής βίας εφηβικής ηλικίας, τείνουν να αναζητούν ανεπίσημη βοήθεια προτού απευθυνθούν σε επίσημες υπηρεσίες (Ashley & Foshee, 2005 Jackson, 2002, Molidor & Tolman, 1998). Έρευνες έχουν δείξει πως οι περισσότερες-οι έφηβες-οι θύματα συντροφικής βίας πιο συχνά απευθύνονται σε φίλους τους και λίγοι είναι αυτοί που ζητούν βοήθεια από υπεύθυνο φορέα. Οι Jackson, Cram, και Seymour (2000) σε έρευνα τους βρήκαν πως αγόρια και κορίτσια μαθητές που είχαν μιλήσει σε κάποιον για τη βία στη σχέση τους ανέφεραν πως ήταν μια θετική εμπειρία γιατί τους βοήθησε να αισθανθούν υποστήριξη και να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα τους. Η διστακτικότητα των εφήβων να αναζητήσουν βοήθεια μπορεί να τους κάνει εξαιρετικά σωματικά και ψυχολογικά ευάλωτους (Levy, 1998). Ο Jackson σ(2002) υποστηρίζει πως οι έφηβοι ήταν λιγότερο πιθανό να διακόψουν τη σχέση

τους με το δράστη εάν εκμυστηρευτούν σε κάποιον τη σωματική, ψυχολογική και σεξουαλική τους κακοποίηση (Weisz, Tolman, Callahan, Saunders, Black, 2007).

Όσον αφορά το ρόλο της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης στην αναζήτηση βοήθειας, μία υπόθεση είναι πως γυναίκες με περισσότερους πόρους είναι πιο πιθανό να αναζητήσουν βοήθεια, υπόθεση που όμως δεν έχει διερευνηθεί. Έρευνα που διεξήχθη σε 1.077 θύματα συντροφικής βίας με στόχο να διερευνηθεί ο ρόλος του εισοδήματος και της εκπαίδευσης στην αναζήτηση βοήθειας από ανοιχτές γραμμές, στέγες και την αστυνομία, έδειξε πως δεν έπαιξε σημαντικό ρόλο στην αναζήτηση βοήθειας από τις ανοιχτές γραμμές αλλά στην αναζήτηση βοήθειας από επίσημες υπηρεσίες (Cattaneo, DeLoveh, 2008).

Β' ΜΕΡΟΣ
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση της στάσης των στελεχών των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων απέναντι στην εφηβική συντροφική βία.

1.2 ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

Το ουσιαστικό ζητούμενο και ερέθισμα της μελέτης είναι η διερεύνηση της στάσης των στελεχών των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων απέναντι στη συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων.

- Να διερευνηθούν οι γνώσεις των στελεχών των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων πάνω σε θέματα συντροφικών σχέσεων στην εφηβική ηλικία καθώς και πάνω στην έκταση, στην ύπαρξη και στις μορφές συντροφικής βίας στις εφηβικές σχέσεις.
- Να διερευνηθούν τα συναισθήματα των στελεχών των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων σε θέματα συντροφικής βίας στις σχέσεις εφήβων.
- Να διερευνηθεί η συμπεριφορά των στελεχών των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων σε θέματα συντροφικής βίας στις σχέσεις εφήβων μέσα από τη μελέτη του τρόπου αντιμετώπισης τέτοιων περιστατικών, και δράσεις που ακολουθούνται σε περίπτωση επαφής με περιστατικό συντροφικής βίας κατά των εφήβων.

1.3 ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ

- Γνωρίζουν τα στελέχη των Σ.Σ.Ν. τις μορφές κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί μια έφηβη.
- Γνωρίζουν τα στελέχη των Σ.Σ.Ν. το σωστό ποσοστό του εφηβικού γυναικείου πληθυσμού που έχουν δεχθεί σωματική – ψυχολογική – σωματική βία.
- Διερευνούν το ενδεχόμενο συντροφικής βίας κατά τη λήψη κοινωνικού ιστορικού.
- Τι συμπτώματα εντοπίζουν τα στελέχη ως συνέπειες πιθανής βίας ενάντια σε έφηβα κορίτσια στα πλαίσια της συντροφικής τους σχέσης και ποια συμπτώματα θεωρούν οι ίδιοι πως αποτελούν συνέπειες συντροφικής βίας.
- Ποιος πιστεύουν πως μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικότερα μια έφηβη για να αντιμετωπίσει τυχόν βία που αντιμετωπίζει σε κάποια συντροφική της σχέση.
- Ποιοι παράγοντες πιστεύουν πως συντελούν στην άσκηση συντροφικής βίας ενάντια στις έφηβες από τα αγόρια τους.
- Έχουν παρακολουθήσει επιμορφωτικά σεμινάρια για τη συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις στην εργασία τους.
- Έχουν παρακολουθήσει επιμορφωτικά σεμινάρια για τη συντροφική βία στις σχέσεις ενηλίκων στην εργασία τους.
- Είχαν μάθημα στο πρόγραμμα σπουδών το οποίο κάλυπτε το αντικείμενο της συντροφικής βίας.
- Τι τους αποθαρρύνει να αντιμετωπίσουν περιπτώσεις βίας κατά των εφήβων που απευθύνονται στον Σ.Σ.Ν.
- Ενημερώνουν τις έφηβες σε επίπεδο πρόληψης για τους κινδύνους συντροφικής βίας.
- Πραγματοποιούν δράσεις για την ενημέρωση των εφήβων πάνω σε θέματα συντροφικής βίας στους νομούς όπου ανήκουν.
- Τι κάνει το εκπαιδευτικό σύστημα για την αντιμετώπιση της συντροφικής βίας στις εφηβικές σχέσεις και με τι αποτελεσματικότητα.

- Ποιες είναι οι απόψεις των στελεχών των Σ.Σ.Ν για το τι άλλο μπορεί να κάνει το εκπαιδευτικό σύστημα για να αντιμετωπίσει τη συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις αποτελεσματικά.
- Θεωρούν τα στελέχη ότι ο Σ.Σ.Ν. θα έπρεπε να ασχοληθεί περισσότερο για την αναγνώριση και αντιμετώπιση της συντροφικής βίας στις σχέσεις εφήβων.
- Θεωρούν πως η κοινωνία αντιμετωπίζει ισότιμα τους άντρες και τις γυναίκες.
- Πιστεύουν πως υπάρχει ισότητα στις εφηβικές σχέσεις.
- Ποια είναι οι ειδικότητα των στελεχών.
- Ποια είναι η χρονική διάρκεια εργασίας των στελεχών στον Σ.Σ.Ν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα που εκπονήθηκε είναι ποσοτική γιατί η φύση του θέματος που μελετήθηκε μέσα από το ερωτηματολόγιο δείχνει τα αποτελέσματα να είναι μετρίσιμα, γενικεύσιμα και αντιπροσωπευτικά. Καθώς έχει χαμηλότερο κόστος και απαιτεί λιγότερο χρόνο. Επίσης η ποσοτική έρευνα είναι πιο αξιόπιστη στο συγκεκριμένο θέμα που μελετά τη στάση των στελεχών των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων.

2.2 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Ο πληθυσμός της έρευνας προέρχεται από το σύνολο των δεκαπέντε Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων σε πανελλαδικό επίπεδο. Οι δεκαπέντε Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων βρίσκονται στις παρακάτω περιοχές: Ανατολική Αττική: Ηρώων Πολυτεχνείου 9-11 στο Γέρακα, Δυτική Αττική: Ρήγα Φεραίου στην Ελευσίνα, Α' Αθήνα: Π. Κυριακού 10 στους Αμπελόκηπους, Β' Αθήνα: Ζ. Παπαντωνίου 13 στην Αγία Παρασκευή, Γ' Αθήνα: Πελοπίδα 2-4 στο περιστέρι, Δ' Αθήνα: Αγ. Ανδρέα και Κοραή 2 στη Νέα Σμύρνη, Πειραιά: Ελ. Βενιζέλου 35, Πάτρα: Κανακάρη 118, Σάμο: Κανάρη και Νταέλ, Ρέθυμνο: Κ. Παρρέν – Σιγανού 4, Ηράκλειο: Αβέρωφ 19, Λάρισα: Καστοριάς 2 Α και Ιωάννινα: Κ. Ζέρβα 5. Ο λόγος που επιλέχθηκαν οι Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων ως πληθυσμός της έρευνας είναι γιατί είναι η μόνη δημόσια υπηρεσία η οποία δέχεται ανήλικους και παρέχει μεταξύ άλλων και συμβουλευτική στήριξη.

2.3 ΔΕΙΓΜΑ

Το δείγμα είναι συνολικά είκοσι δύο (22) άτομα μετά από την ανταπόκριση έντεκα Σ.Σ.Ν. στην έρευνα. Για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου επιλέχθηκαν δύο (2) στελέχη από κάθε Συμβουλευτικό Σταθμό Νέων της Ελλάδος. Ο υπεύθυνος ή η υπεύθυνη (ή σε περίπτωση απουσίας του προαναφερμένου ο αναπληρωτής/τρια υπεύθυνος ή υπεύθυνη) και το πιο παλιό/ιδρυτικό στέλεχος του Συμβουλευτικού Σταθμού Νέων.

2.4 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ

Το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για την πραγματοποίηση της έρευνας ήταν το ερωτηματολόγιο. Χρησιμοποιήθηκε γιατί είναι το ευκολότερο στην συλλογή δεδομένων καθώς η έρευνα διεξάγεται σε πανελλαδικό επίπεδο και μας εξασφαλίζει την εξοικονόμηση χρόνου και κόστους σε σύγκριση με τη προσωπική μας μετάβαση σε καθένα από τους δεκαπέντε Σ.Σ.Ν. σε κάθε περιφέρεια καθώς και διότι το ερωτηματολόγιο είναι το ευκολότερο στην επεξεργασία συμπερασμάτων. Για την πιλοτική δοκιμή του ερωτηματολογίου όσον αφορά τη δομή του και την κατανόηση των ερωτήσεων πραγματοποιήθηκε πιλοτική έρευνα με δώδεκα (12) ερωτηματολόγια τα οποία δόθηκαν σε επαγγελματίες της ψυχικής υγείας στο Κέντρο Ψυχικής Υγείας Δυτικού Τομέα Θεσσαλονίκης. Μεταξύ των ειδικοτήτων ήταν κοινωνικοί λειτουργοί, παιδαγωγοί και ψυχολόγοι. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τριάντα δύο (32) ερωτήσεις από τις οποίες τέσσερις είναι ανοικτού τύπου ερωτήσεις ενώ οι υπόλοιπες είκοσι οκτώ (28) είναι κλειστού τύπου ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής. Παράλληλα το ερωτηματολόγιο είναι χωρισμένο σε πέντε (5) σκέλη (Α,Β,Γ,Δ,Ε) εκ των οποίων το πρώτο σκέλος (Α) διερευνά τις γνώσεις των στελεχών των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων πάνω σε θέματα συντροφικών σχέσεων στην εφηβική ηλικία, το δεύτερο σκέλος (Β) διερευνά τα συναισθήματα των στελεχών σε θέματα συντροφικής βίας στις σχέσεις εφήβων, το τρίτο σκέλος (Γ) διερευνά τις συμπεριφορές σε θέματα συντροφικής βίας στις σχέσεις εφήβων, το τέταρτο σκέλος (Δ) διερευνά τις αντιλήψεις για τη βία από το σύντροφο και την ισότητα των δύο φύλων γενικότερα και τέλος το ερωτηματολόγιο κλείνει με το πέμπτο σκέλος (Ε) τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτώμενων, το οποίο αποτελεί το γενικό μέρος του ερωτηματολογίου.

2.5 ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο χρόνος διεξαγωγής της έρευνας ήταν το διάστημα από 26.3.2009 έως 4.5.2009.

2.6 ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Το κόστος διεξαγωγής της έρευνας ανήλθε στο ύψος των 150€ (ευρώ). Στο ποσό αυτό συμπεριλήφθησαν έξοδα για φακέλους αποστολής αλλά και για προπληρωμένους φακέλους, έξοδα αποστολής των ερωτηματολογίων, φωτοτυπίες, εκτύπωση και βιβλιοδεσία υλικού.

2.7 ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Τα ερωτηματολόγια στάλθηκαν στους Συμβουλευτικούς Σταθμούς Νέων ταχυδρομικά. Η διαδικασία αποστολής περιελάμβανε την εισαγωγή προπληρωμένων φακέλων, που προμηθεύτηκαν από τα ΕΛ.ΤΑ., με αναγραφόμενες τις διευθύνσεις του παραλήπτη και του αποστολέα μέσα στο φάκελο με τα δύο ερωτηματολόγια. Μετά που ταχυδρομήθηκαν τα ερωτηματολόγια ακολούθησαν 2 περιοδικές τηλεφωνικές υπενθυμίσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Κάθε ερευνητικό πρόγραμμα πρέπει να βασίζεται στον σχεδιασμό του στην υπάρχουσα μέχρι στιγμή γνώση επί του ερευνούμενου θέματος και να συμβάλλει στην εξέλιξη του με νέα επίκαιρα στοιχεία. Η συγκεκριμένη έρευνα για να ολοκληρωθεί στηρίχτηκε στο ερωτηματολόγιο, επίσης χρησιμοποιήθηκε βιβλιογραφία κυρίως από ξένους συγγραφείς επιστημονικών άρθρων, διαδίκτυο και βιβλιογραφική επισκόπηση προηγούμενων ερευνών. Έγινε ευρεία ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας για την κατανόηση του φαινομένου της Συντροφικής Βίας στις Εφηβικές Σχέσεις και της στάσης των στελεχών των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων.

3.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πρόγραμμα SPSS (η λογισμική έκδοση 16)

3.3.ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΓΝΩΣΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΠΑΝΩ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΦΗΒΩΝ:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1^{ος} : Η Ανθρωποκτονία ως μορφή κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί η έφηβη από το αγόρι της.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	18	81,8	81,8	81,8
Ναι	4	18,2	18,2	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το αν η ανθρωποκτονία αποτελεί μια μορφή κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί η έφηβη από το αγόρι της, 4 άτομα από τα 22 (18,2%) θεωρούν ότι είναι μια μορφή βίας, ενώ τα 18 άτομα από τα 22 (81,8%) θεωρούν ότι η ανθρωποκτονία δεν είναι μορφή κακοποίησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2^{ος} : Η Σωματική βία, (κλωτσιές, χαστούκια τσιμπιές, σπρωξιές, κ.λ.π.) ως μορφή κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί η έφηβη από το αγόρι της.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	6	27,3	27,3	27,3
Ναι	16	72,7	72,7	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το αν οι κλωτσιές, χαστούκια, τσιμπιές, σπρωξιές, κ.λ.π. αποτελούν μορφές κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί η έφηβη από το αγόρι της, 16 άτομα από τα 22 (72,7%) θεωρούν ότι είναι μορφές βίας, ενώ τα 6 άτομα από τα 22 (27,3%) θεωρούν ότι οι κλωτσιές, χαστούκια τσιμπιές, σπρωξιές, κ.λ.π. δεν είναι μορφές κακοποίησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3^{ος}: Η Σεξουαλική βία, βιασμός, απόπειρα βιασμού ως μορφή κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί η έφηβη από το αγόρι της.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	12	54,5	54,5	54,5
Ναι	10	45,5	45,5	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το αν η σεξουαλική βία, ο βιασμός και η απόπειρα βιασμού αποτελούν μορφές κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί η έφηβη από το αγόρι της 12 άτομα από τα 22 (54,5%) θεωρούν ότι είναι μορφές βίας, ενώ τα 10 από τα 22 άτομα (45,5%) θεωρούν η σεξουαλική βία, ο βιασμός και η απόπειρα βιασμού δεν αποτελούν μορφές κακοποίησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4^{ος}: Η Σεξουαλική βία, βιασμός, απόπειρα βιασμού ως μορφή κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί η έφηβη από το αγόρι της.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	6	27,3	27,3	27,3
Ναι	16	72,7	72,7	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το αν η ανεπιθύμητη επιθετική σεξουαλική βία, αποτελεί μορφή κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί η έφηβη από το αγόρι της 16 άτομα από τα 22 (72,7%) θεωρούν ότι είναι μορφή βίας, ενώ τα 6 από τα 22 άτομα (27,3%) θεωρούν ότι η ανεπιθύμητη επιθετική σεξουαλική βία δεν αποτελεί μορφή κακοποίησης.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 5^{ος}: Η Συναισθηματική/λεκτική
κακοποίηση/ψυχολογική βία (βρίσιμο, απειλές κτλ) ως μορφή
κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί η έφηβη από το αγόρι της.**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	22	100,0	100,0	100,0

Στην ερώτηση για το αν, η Συναισθηματική / λεκτική κακοποίηση/ ψυχολογική βία, βρίσιμο, ειρωνικά σχόλια, απειλές, κ.α. αποτελούν μορφές κακοποίησης που μπορεί να δεχτεί η έφηβη από το αγόρι της και τα 22 άτομα θεωρούν ότι αποτελούν μορφές κακοποίησης.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 6^{ος}: Έκταση Σωματικής βίας στον εφηβικό γυναικείο
πληθυσμό στην Ελλάδα**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1 έως 5%	3	13,6	13,6	13,6
6 έως 10%	3	13,6	13,6	27,3
11 έως 19%	8	36,4	36,4	63,6
20 έως 25%	7	31,8	31,8	95,5
26 έως 33%	1	4,5	4,5	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το ποιο είναι το ποσοστό του εφηβικού γυναικείου πληθυσμού στην Ελλάδα που έχει υποστεί κάποια μορφή σωματικής βίας από το σύντροφο του, 3 από τα 22 άτομα (13,6%) θεωρούν ότι είναι το 1 έως 5% του εφηβικού γυναικείου πληθυσμού, 3 άτομα από τα 22 (13,6%) που θεωρούν ότι είναι το 6 έως 10%, 8 από τα 22 άτομα (36,4%) που θεωρούν ότι είναι το 11 έως 19%, 7 από τα 22 άτομα (31,8%) που θεωρούν ότι είναι το 20 έως 25%, και 1 από τα 22 άτομα (4,5%) που θεωρούν ότι είναι το 26 έως 33% του εφηβικού γυναικείου πληθυσμού στην Ελλάδα που έχει υποστεί κάποια μορφή σωματικής βίας από το σύντροφο του.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7^{ος} : Έκταση Ψυχολογικής βίας στον εφηβικό γυναικείο πληθυσμό στην Ελλάδα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1 έως 5%	1	4,5	4,5	4,5
6 έως 10%	2	9,1	9,1	13,6
11 έως 19%	4	18,2	18,2	31,8
20 έως 25%	2	9,1	9,1	40,9
26 έως 33%	4	18,2	18,2	59,1
34 έως 49%	3	13,6	13,6	72,7
50 έως 60%	3	13,6	13,6	86,4
Πάνω από 60%	3	13,6	13,6	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το ποιο είναι το ποσοστό του εφηβικού γυναικείου πληθυσμού στην Ελλάδα που έχει υποστεί κάποια μορφή ψυχολογικής βίας από το σύντροφο του, 1 από τα 22 άτομα (4,5%) θεωρούν ότι είναι το 1 έως 5% του εφηβικού γυναικείου πληθυσμού, 2 άτομα από τα 22 (9,1%) που θεωρούν ότι είναι το 6 έως 10%, 4 από τα 22 άτομα (18,2%) που θεωρούν ότι είναι το 11 έως 19%, 2 από τα 22 άτομα (9,1%) που θεωρούν ότι είναι το 20 έως 25%, και 4 από τα 22 άτομα (18,2%) που θεωρούν ότι είναι το 26 έως 33%, 3 από τα 22 άτομα (13,6%) που θεωρούν ότι είναι το 34 έως 49%, 3 άτομα από τα 22 (13,6%) που θεωρούν ότι είναι το 50 έως 60% του και 3 άτομα από τα 22 (13,6%) που θεωρούν ότι είναι πάνω από 60% του εφηβικού γυναικείου πληθυσμού στην Ελλάδα που έχει υποστεί κάποια μορφή ψυχολογικής βίας από το σύντροφο του.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8^{ος}: Έκταση Σεξουαλικής βίας στον εφηβικό γυναικείο πληθυσμό στην Ελλάδα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 έως 5%	2	9,1	9,1	9,1
	6 έως 10%	4	18,2	18,2	27,3
	11 έως 19%	6	27,3	27,3	54,5
	20 έως 25%	5	22,7	22,7	77,3
	26 έως 33%	4	18,2	18,2	95,5
	50 έως 60%	1	4,5	4,5	100,0
	Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το ποιο είναι το ποσοστό του εφηβικού γυναικείου πληθυσμού στην Ελλάδα που έχει υποστεί κάποια μορφή σεξουαλικής βίας από το σύντροφο του, 2 από τα 22 άτομα (9,1%) θεωρούν ότι είναι το 1 έως 5% του εφηβικού γυναικείου πληθυσμού, 4 άτομα από τα 22 (18,2%) που θεωρούν ότι είναι το 6 έως 10%, 6 από τα 22 άτομα (27,3%) που θεωρούν ότι είναι το 11 έως 19%, 5 από τα 22 άτομα (22,7 %) που θεωρούν ότι είναι το 20 έως 25%, και 4 από τα 22 άτομα (18,2%) που θεωρούν ότι είναι το 26 έως 33%, και 1 από τα 22 άτομα (4,5%) που θεωρούν ότι είναι το 50 έως 60%, του εφηβικού γυναικείου πληθυσμού στην Ελλάδα που έχει υποστεί κάποια μορφή σεξουαλικής βίας από το σύντροφο του.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9^{ος}: Διερεύνηση για ύπαρξη Σωματικής βίας.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	7	31,8	31,8	31,8
	Ναι	15	68,2	68,2	100,0
	Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το αν κατά τη διάρκεια ιστορικού, διερευνάται εάν μια έφηβη υφίστανται σωματική βία τα 15 από τα 22 άτομα (68,2%) απάντησαν πως ναι πραγματοποιούν διερεύνηση, ενώ 7 από τα 22 (31,8%) άτομα απάντησαν ότι δεν πραγματοποιούν διερεύνηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10^{ος} : Διερεύνηση για ύπαρξη Ψυχολογικής βία

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	6	27,3	27,3	27,3
Ναι	16	72,7	72,7	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το αν κατά τη διάρκεια ιστορικού, διερευνάται εάν μια έφηβη υφίστανται ψυχολογική βία τα 16 από τα 22 άτομα (72,7%) απάντησαν πως ναι πραγματοποιούν διερεύνηση, ενώ 6 από τα 22 (27,3%) άτομα απάντησαν ότι δεν πραγματοποιούν διερεύνηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11^{ος} : Διερεύνηση για ύπαρξη Σεξουαλικής βίας.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	8	36,4	36,4	36,4
Ναι	14	63,6	63,6	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το αν κατά τη διάρκεια ιστορικού, διερευνάται εάν μια έφηβη υφίστανται σεξουαλική βία τα 14 από τα 22 άτομα (63,6%) απάντησαν πως ναι πραγματοποιούν διερεύνηση, ενώ 8 από τα 22 (36,4%) άτομα απάντησαν ότι δεν πραγματοποιούν διερεύνηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12^{ος}: Σωματικά τραύματα ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	12	54,5	57,1	57,1
	Ναι	9	40,9	42,9	100,0
	Total	21	95,5	100,0	
Missing	System	1	4,5		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το αν έχουν εντοπίσει σωματικά τραύματα σε έφηβες εξυπηρετούμενες στο Σ.Σ.Ν. 9 από τα 21 άτομα (40,9%) απάντησαν πως έχουν εντοπίσει σωματικά τραύματα, ενώ 12 από τα 21 άτομα (54,5%) απάντησαν ότι δεν έχουν εντοπίσει. 1 άτομο από τα 22 δεν έδωσε καμιά απάντηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13^{ος}: Κατάθλιψη ή υπερβολικό άγχος ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	1	4,5	4,8	4,8
	Ναι	20	90,9	95,2	100,0
	Total	21	95,5	100,0	
Missing	System	1	4,5		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το αν έχουν εντοπίσει κατάθλιψη ή υπερβολικό άγχος σε έφηβες εξυπηρετούμενες στο Σ.Σ.Ν. 20 από τα 21 άτομα (90,9%) απάντησαν πως έχουν εντοπίσει κατάθλιψη ή υπερβολικό άγχος, ενώ 1 από τα 21 άτομα (4,5%) απάντησαν ότι δεν έχουν εντοπίσει. 1 άτομο από τα 22 άτομα δεν έδωσε καμιά απάντηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14^{ος}: Αδικαιολόγητες απουσίες από το σχολείο ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	3	13,6	14,3	14,3
	Ναι	18	81,8	85,7	100,0
	Total	21	95,5	100,0	
Missing	System	1	4,5		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το αν έχουν εντοπίσει αδικαιολόγητες απουσίες από το σχολείο σε έφηβες εξυπηρετούμενες στο Σ.Σ.Ν. 18 από τα 21 άτομα (81,8%) απάντησαν πως έχουν εντοπίσει αδικαιολόγητες απουσίες από το σχολείο, ενώ 3 από τα 21 άτομα (13,6%) απάντησαν ότι δεν έχουν εντοπίσει. 1 άτομο από τα 22 δεν έδωσε καμιά απάντηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15^{ος}: Ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	12	54,5	57,1	57,1
	Ναι	9	40,9	42,9	100,0
	Total	21	95,5	100,0	
Missing	System	1	4,5		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το αν έχουν εντοπίσει ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη σε έφηβες εξυπηρετούμενες στο Σ.Σ.Ν. 9 από τα 21 άτομα (40,9%) απάντησαν πως ναι έχουν εντοπίσει ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη από το σχολείο, ενώ 12 από τα 21 άτομα (54,5%) απάντησαν ότι δεν έχουν εντοπίσει. 1 άτομο από τα 22 δεν έδωσε καμιά απάντηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 16^{ος}: Κατάχρηση αλκοόλ ή ναρκωτικών ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	13	59,1	61,9	61,9
	Ναι	8	36,4	38,1	100,0
	Total	21	95,5	100,0	
Missing	System	1	4,5		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το αν έχουν εντοπίσει κατάχρηση αλκοόλ ή ναρκωτικών σε έφηβες εξυπηρετούμενες στο Σ.Σ.Ν. 8 από τα 21 άτομα (36,4%) απάντησαν πως έχουν εντοπίσει κατάχρηση αλκοόλ ή ναρκωτικών, ενώ 13 από τα 21 άτομα (59,1%) απάντησαν πως δεν έχουν εντοπίσει. 1 άτομο από τα 22 δεν έδωσε καμιά απάντηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 17^{ος}: Επιβλαβείς συμπεριφορές ελέγχους βάρους ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	9	40,9	42,9	42,9
	Ναι	12	54,5	57,1	100,0
	Total	21	95,5	100,0	
Missing	System	1	4,5		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το αν έχουν εντοπίσει επιβλαβείς συμπεριφορές ελέγχους βάρους σε έφηβες εξυπηρετούμενες στο Σ.Σ.Ν. 12 από τα 21 άτομα (54,5%) απάντησαν πως έχουν εντοπίσει επιβλαβείς συμπεριφορές ελέγχους βάρους, ενώ 9 από τα 21 άτομα (40,9%) απάντησαν πως δεν έχουν εντοπίσει. 1 άτομο από τα 22 δεν έδωσε καμιά απάντηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 18^{ος}: Αυτοκτονικός ιδεασμός ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	15	68,2	71,4	71,4
	Ναι	6	27,3	28,6	100,0
	Total	21	95,5	100,0	
Missing	System	1	4,5		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το αν έχουν εντοπίσει αυτοκτονικό ιδεασμό σε έφηβες εξυπηρετούμενες στο Σ.Σ.Ν. 6 από τα 21 άτομα (27,3%) απάντησαν πως έχουν εντοπίσει αυτοκτονικό ιδεασμό, ενώ 15 από τα 21 άτομα (68,2%) απάντησαν πως δεν έχουν εντοπίσει. 1 άτομο από τα 22 δεν έδωσε καμιά απάντηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 19^{ος}: Αίσθημα φόβου ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	2	9,1	9,5	9,5
	Ναι	19	86,4	90,5	100,0
	Total	21	95,5	100,0	
Missing	System	1	4,5		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το αν έχουν εντοπίσει αίσθημα φόβου σε έφηβες εξυπηρετούμενες στο Σ.Σ.Ν. 19 από τα 21 άτομα (86,4%) απάντησαν πως έχουν εντοπίσει αίσθημα φόβου, ενώ 2 από τα 21 άτομα (9,1%) απάντησαν πως δεν έχουν εντοπίσει. 1 άτομο από τα 22 δεν έδωσε καμιά απάντηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 20^{ος}: Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα ως σύμπτωμα που έχει εντοπιστεί σε έφηβες από τα στελέχη

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	15	68,2	71,4	71,4
	Ναι	6	27,3	28,6	100,0
	Total	21	95,5	100,0	
Missing	System	1	4,5		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το αν έχουν εντοπίσει σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα σε έφηβες εξυπηρετούμενες στο Σ.Σ.Ν. 6 από τα 21 άτομα (27,3%) απάντησαν πως έχουν εντοπίσει σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, ενώ 15 από τα 21 άτομα (68,2%) απάντησαν πως δεν έχουν εντοπίσει. 1 άτομο από τα 22 δεν έδωσε καμιά απάντηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 21^{ος}: Σωματικά τραύματα ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	3	13,6	13,6	13,6
	Ναι	19	86,4	86,4	100,0
	Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το εάν θεωρούν ότι τα σωματικά τραύματα αποτελούν συνέπειες ύπαρξης βίας, τα 19 άτομα από τα 22 (86,4%) θεωρούν ότι αποτελούν τα σωματικά τραύματα συνέπειες ύπαρξης βίας, ενώ τα 3 άτομα από τα 22 (13,6%) θεωρούν ότι δεν αποτελούν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 22^{ος}: Κατάθλιψη ή υπερβολικό άγχος ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	3	13,6	13,6	13,6
Ναι	19	86,4	86,4	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το εάν θεωρούν ότι η κατάθλιψη ή υπερβολικό άγχος αποτελούν συνέπειες ύπαρξης βίας, τα 19 άτομα από τα 22 (86,4%) θεωρούν ότι αποτελούν τα σωματικά τραύματα συνέπειες ύπαρξης βίας, ενώ τα 3 άτομα από τα 22 (13,6%) θεωρούν ότι δεν αποτελούν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 23^{ος}: Αδικαιολόγητες απουσίες από το σχολείο ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	2	9,1	9,1	9,1
Ναι	20	90,9	90,9	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το εάν θεωρούν ότι οι αδικαιολόγητες απουσίες από το σχολείο αποτελούν συνέπειες ύπαρξης βίας, τα 20 άτομα από τα 22 (90,9%) θεωρούν ότι αποτελούν οι αδικαιολόγητες απουσίες από το σχολείο συνέπειες ύπαρξης βίας, ενώ τα 2 άτομα από τα 22 (9,1%) θεωρούν ότι δεν αποτελούν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 24^{ος}: Ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	3	13,6	13,6	13,6
Ναι	19	86,4	86,4	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το εάν θεωρούν ότι η ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη αποτελεί συνέπεια ύπαρξης βίας, τα 19 άτομα από τα 22 (86,4%) θεωρούν ότι αποτελεί η ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη συνέπεια ύπαρξης βίας, ενώ τα 3 άτομα από τα 22 (13,6%) θεωρούν ότι δεν αποτελεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 25^{ος}: Κατάχρηση αλκοόλ ή ναρκωτικών ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	6	27,3	27,3	27,3
Ναι	16	72,7	72,7	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το εάν θεωρούν ότι η κατάχρηση αλκοόλ ή ναρκωτικών αποτελεί συνέπεια ύπαρξης βίας, τα 16 άτομα από τα 22 (72,7%) θεωρούν ότι αποτελεί η κατάχρηση αλκοόλ ή ναρκωτικών συνέπεια ύπαρξης βίας, ενώ τα 6 άτομα από τα 22 (27,3%) θεωρούν ότι δεν αποτελεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 26^{ος}: Επιβλαβείς συμπεριφορές ελέγχου βάρους ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	5	22,7	22,7	22,7
Ναι	17	77,3	77,3	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το εάν θεωρούν ότι οι επιβλαβείς συμπεριφορές ελέγχου βάρους αποτελούν συνέπειες ύπαρξης βίας, τα 17 άτομα από τα 22 (77,3%) θεωρούν ότι αποτελούν οι επιβλαβείς συμπεριφορές ελέγχου βάρους συνέπειες ύπαρξης βίας, ενώ τα 5 άτομα από τα 22 (22,7%) θεωρούν ότι δεν αποτελούν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 27^{ος}: Αυτοκτονικός ιδεασμός ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	6	27,3	27,3	27,3
Ναι	16	72,7	72,7	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το εάν θεωρούν ότι ο αυτοκτονικός ιδεασμός αποτελεί συνέπεια ύπαρξης βίας, τα 16 άτομα από τα 22 (72,7%) θεωρούν ότι αποτελεί ο αυτοκτονικός ιδεασμός συνέπεια ύπαρξης βίας, ενώ τα 6 άτομα από τα 22 (27,3%) θεωρούν ότι δεν αποτελεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 28^{ος}: Αίσθημα φόβου ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	5	22,7	22,7	22,7
Ναι	17	77,3	77,3	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το εάν θεωρούν ότι το αίσθημα φόβου αποτελεί συνέπεια ύπαρξης βίας, τα 17 άτομα από τα 22 (77,3%) θεωρούν ότι αποτελεί το αίσθημα φόβου συνέπεια ύπαρξης βίας, ενώ τα 5 άτομα από τα 22 (22,7%) θεωρούν ότι δεν αποτελεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 29^{ος}: Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα ως σύμπτωμα που τα στελέχη θεωρούν ότι αποτελεί συνέπεια συντροφικής βίας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	5	22,7	22,7	22,7
Ναι	17	77,3	77,3	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το εάν θεωρούν ότι τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα αποτελούν συνέπειες ύπαρξης βίας, τα 17 άτομα από τα 22 (77,3%) θεωρούν ότι αποτελούν τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα συνέπειες ύπαρξης βίας, ενώ τα 5 άτομα από τα 22 (22,7%) θεωρούν ότι δεν αποτελούν.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 30^{ος}: Ποιος μπορεί να βοηθήσει
αποτελεσματικότερα την κακοποιημένη έφηβη -
Επαγγελματίες – στελέχη Σ.Σ.Ν.**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	22	100,0	100,0	100,0

Στην ερώτηση για το αν πιστεύουν ότι οι επαγγελματίες – στελέχη των Σ.Σ.Ν μπορούν να βοηθήσουν αποτελεσματικά μια έφηβη που αντιμετωπίζει τυχόν βία σε κάποια συντροφική της σχέση, και τα 22 άτομα (100%) πιστεύουν ότι μπορούν οι επαγγελματίες – στελέχη να βοηθήσουν αποτελεσματικά.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 31^{ος}: Ποιος μπορεί να βοηθήσει
αποτελεσματικότερα την κακοποιημένη έφηβη - Συγγενικό/
φιλικό περιβάλλον**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	7	31,8	31,8	31,8
Ναι	15	68,2	68,2	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το αν πιστεύουν ότι το συγγενικό/φιλικό περιβάλλον μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικά μια έφηβη που αντιμετωπίζει τυχόν βία σε κάποια συντροφική της σχέση, τα 15 από τα 22 άτομα (68,2%) πιστεύουν ότι μπορεί το συγγενικό/φιλικό περιβάλλον να βοηθήσει αποτελεσματικά, ενώ 7 από τα 22 άτομα πιστεύουν ότι δεν θα μπορούσε να βοηθήσει.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 32^{ος} : Ποιος μπορεί να βοηθήσει
αποτελεσματικότερα την κακοποιημένη έφηβη -
Επαγγελματίες υγείας**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	5	22,7	22,7	22,7
	Ναι	17	77,3	77,3	100,0
	Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το αν πιστεύουν ότι οι επαγγελματίες υγείας μπορούν να βοηθήσουν αποτελεσματικά μια έφηβη που αντιμετωπίζει τυχόν βία σε κάποια συντροφική της σχέση, τα 17 από τα 22 άτομα (77,3%) πιστεύουν ότι μπορούν οι επαγγελματίες υγείας να βοηθήσουν αποτελεσματικά, ενώ 5 από τα 22 άτομα (22,7%) πιστεύουν ότι δεν θα μπορούσαν να βοηθήσουν.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 33^{ος} : Ποιος μπορεί να βοηθήσει
αποτελεσματικότερα την κακοποιημένη έφηβη - Αστυνομία**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	19	86,4	86,4	86,4
	Ναι	3	13,6	13,6	100,0
	Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το αν πιστεύουν ότι η αστυνομία μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικά μια έφηβη που αντιμετωπίζει τυχόν βία σε κάποια συντροφική της σχέση, τα 19 από τα 22 άτομα (86,4%) πιστεύουν ότι δεν μπορεί η αστυνομία να βοηθήσει αποτελεσματικά, ενώ 3 από τα 22 άτομα (13,6%) πιστεύουν ότι θα μπορούσε να βοηθήσει.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 34^{ος} : Ποιος μπορεί να βοηθήσει
αποτελεσματικότερα την κακοποιημένη έφηβη -
Εκπαιδευτικό προσωπικό**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	11	50,0	50,0	50,0
	Ναι	11	50,0	50,0	100,0
	Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το αν πιστεύουν ότι το εκπαιδευτικό προσωπικό μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικά μια έφηβη που αντιμετωπίζει τυχόν βία σε κάποια συντροφική της σχέση, τα 11 από τα 22 άτομα (50,0%) πιστεύουν ότι μπορεί το εκπαιδευτικό προσωπικό να βοηθήσει αποτελεσματικά, ενώ άλλα 11 από τα 22 άτομα (50,0%) πιστεύουν ότι δεν θα μπορούσε να βοηθήσει.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 35^{ος} : Ποιος μπορεί να βοηθήσει
αποτελεσματικότερα την κακοποιημένη έφηβη - Φίλοι/φίλες**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	12	54,5	54,5	54,5
	Ναι	10	45,5	45,5	100,0
	Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το αν πιστεύουν ότι οι φίλοι/φίλες μπορούν να βοηθήσουν αποτελεσματικά μια έφηβη που αντιμετωπίζει τυχόν βία σε κάποια συντροφική της σχέση, τα 12 από τα 22 άτομα (54,5%) πιστεύουν ότι δεν μπορούν οι φίλοι/φίλες να βοηθήσουν αποτελεσματικά, ενώ 10 από τα 22 άτομα (45,5%) πιστεύουν ότι θα μπορούσαν να βοηθήσουν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 36^{ος}: Η Κατάχρηση αλκοόλ ή ναρκωτικών ουσιών από το αγόρι ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	4,5	4,5	4,5
	Λίγο	3	13,6	13,6	18,2
	Αρκετά	6	27,3	27,3	45,5
	Πολύ	7	31,8	31,8	77,3
	Πάρα πολύ	5	22,7	22,7	100,0
	Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν η κατάχρηση αλκοόλ ή ναρκωτικών ουσιών από το αγόρι συντελεί στην άσκηση βίας 1 στα 22 άτομα (4,5%) απάντησαν καθόλου, 3 στα 22 άτομα (13,6%) λίγο, 6 στα 22 άτομα (27,3%) αρκετά, 7 στα 22 άτομα (31,8%) πολύ και 5 στα 22 άτομα (22,7%) πάρα πολύ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 37^{ος}: Η ανικανότητα του αγοριού να ελέγξει το θυμό του ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	3	13,6	14,3	14,3
	Αρκετά	4	18,2	19,0	33,3
	Πολύ	10	45,5	47,6	81,0
	Πάρα πολύ	4	18,2	19,0	100,0
	Total	21	95,5	100,0	
Missing	System	1	4,5		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν η ανικανότητα του αγοριού να ελέγξει το θυμό του συντελεί στην άσκηση βίας 3 στα 21 άτομα (13,6%) απάντησαν λίγο, 4 στα 21 άτομα (18,2%) αρκετά 10 στα 21 άτομα (45,5%) πολύ και 4 στα 21 άτομα (18,2%) πάρα πολύ. Ενώ 1 στα 22 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 38^{ος}: Η ψυχική διαταραχή του αγοριού που το εμποδίζει να ελέγξει το θυμό του ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	2	9,1	9,5	9,5
	Αρκετά	7	31,8	33,3	42,9
	Πολύ	7	31,8	33,3	76,2
	Πάρα πολύ	5	22,7	23,8	100,0
	Total	21	95,5	100,0	
Missing	System	1	4,5		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν η ψυχική διαταραχή του αγοριού που το εμποδίζει να ελέγξει το θυμό του συντελεί στην άσκηση βίας 2 στα 21 άτομα (9,1%) απάντησαν λίγο, 7 στα 21 άτομα (31,8%) αρκετά και 7 στα 21 άτομα (31,8%) πολύ. Ενώ 1 στα 22 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 39^{ος}: Η έμφυτη επιθετικότητα του αγοριού ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	4	18,2	22,2	22,2
	Λίγο	5	22,7	27,8	50,0
	Αρκετά	3	13,6	16,7	66,7
	Πολύ	5	22,7	27,8	94,4
	Πάρα πολύ	1	4,5	5,6	100,0
	Total	18	81,8	100,0	
Missing	System	4	18,2		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν η έμφυτη επιθετικότητα του αγοριού συντελεί στην άσκηση βίας 4 στα 18 άτομα (18,2%) απάντησαν καθόλου, 4 στα 18 άτομα (22,7 %) λίγο, 3 στα 18 άτομα (18,2%) αρκετά, 5 στα 18 άτομα (22,7%) πολύ και 1 στα 18 άτομα (4,5%). Ενώ 4 στα 22 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 40^{ος}: Η χαμηλή αυτοεκτίμηση και παθητική συμπεριφορά της έφηβης ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	3	13,6	13,6	13,6
	Αρκετά	10	45,5	45,5	59,1
	Πολύ	4	18,2	18,2	77,3
	Πάρα πολύ	5	22,7	22,7	100,0
	Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν η χαμηλή αυτοεκτίμηση και παθητική συμπεριφορά της έφηβης συντελεί στην άσκηση βίας 3 στα 22 άτομα (13,6%) απάντησαν λίγο, 10 στα 22 άτομα (45,5%) αρκετά, 4 στα 22 άτομα (18,2%) πολύ και 5 στα 22 άτομα (22,7%) πάρα πολύ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 41^{ος}: Η Προκλητική συμπεριφορά της έφηβης απέναντι στο αγόρι της ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	6	27,3	30,0	30,0
	Λίγο	5	22,7	25,0	55,0
	Αρκετά	7	31,8	35,0	90,0
	Πολύ	2	9,1	10,0	100,0
	Total	20	90,9	100,0	
Missing	System	2	9,1		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν η προκλητική συμπεριφορά της έφηβης απέναντι στο αγόρι της συντελεί στην άσκηση βίας 6 στα 20 άτομα (27,3%) απάντησαν καθόλου, 5 στα 20 άτομα (22,7%) λίγο, 7 στα 20 άτομα (31,8%) αρκετά και 2 στα 20 άτομα (9,1%) πολύ. Ενώ 2 στα 20 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 42^{ος}: Η κοινωνική ανισότητα γυναικών ανδρών ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	4,5	5,3	5,3
	Λίγο	7	31,8	36,8	42,1
	Αρκετά	7	31,8	36,8	78,9
	Πολύ	2	9,1	10,5	89,5
	Πάρα πολύ	2	9,1	10,5	100,0
	Total	19	86,4	100,0	
Missing	System	3	13,6		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν η κοινωνική ανισότητα γυναικών ανδρών συντελεί στην άσκηση βίας 1 στα 19 άτομα (4,5%) απάντησαν καθόλου, 7 στα 19 άτομα (31,8%) λίγο, 7 στα 19 άτομα (31,8%) αρκετά, 2 στα 19 άτομα (9,1%) πολύ και 2 στα 19 (9,1%) πάρα πολύ. Ενώ 3 στα 22 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα

ΠΙΝΑΚΑΣ 43^{ος}: Η πατριαρχική δομή οικογένειας του αγοριού ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	4,5	5,3	5,3
	Λίγο	5	22,7	26,3	31,6
	Αρκετά	10	45,5	52,6	84,2
	Πολύ	1	4,5	5,3	89,5
	Πάρα πολύ	2	9,1	10,5	100,0
	Total	19	86,4	100,0	
Missing	System	3	13,6		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν το η πατριαρχική δομή οικογένειας του αγοριού συντελεί στην άσκηση βίας 1 στα 19 άτομα (4,5%) απάντησαν καθόλου, 5 στα 19 άτομα (22,7%) λίγο,

10 στα 19 άτομα (45,5%) αρκετά, 1 στα 19 άτομα (4,5%) πολύ και 2 στα 19 (9,1%) πάρα πολύ. Ενώ 3 στα 22 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 44^{ος}: Η μεγάλη διαφορά ηλικίας: αγόρι μεγαλύτερο ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	3	13,6	14,3	14,3
	Λίγο	7	31,8	33,3	47,6
	Αρκετά	6	27,3	28,6	76,2
	Πολύ	4	18,2	19,0	95,2
	Παρά πολύ	1	4,5	4,8	100,0
	Total	21	95,5	100,0	
Missing	System	1	4,5		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν το μεγάλη διαφορά ηλικίας: αγόρι μεγαλύτερο συντελεί στην άσκηση βίας 3 στα 21 άτομα (13,6%) απάντησαν καθόλου, 7 στα 21 άτομα (31,8%) λίγο, 6 στα 21 άτομα (27,3%) αρκετά, 4 στα 21 άτομα (18,2%) πολύ και 1 στα 21 (4,5%) πάρα πολύ. Ενώ 1 στα 22 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 45^{ος}: Το χαμηλό κοινωνικοοικονομικό στρώμα προέλευσης της έφηβης ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	8	36,4	42,1	42,1
	Λίγο	2	9,1	10,5	52,6
	Αρκετά	5	22,7	26,3	78,9
	Πολύ	3	13,6	15,8	94,7
	Πάρα πολύ	1	4,5	5,3	100,0
	Total	19	86,4	100,0	
Missing	System	3	13,6		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν το χαμηλό κοινωνικοοικονομικό στρώμα προέλευσης της έφηβης συντελεί στην άσκηση βίας 8 στα 19 άτομα (36,4%) απάντησαν καθόλου, 2 στα 19 άτομα (9,1 %) λίγο, 5 στα 19 άτομα (22,7%) αρκετά, 3 στα 19 άτομα (13,6%) πολύ και 1 στα 19 (4,5%) πάρα πολύ. Ενώ 3 στα 22 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 46^{ος}: Το χαμηλό κοινωνικοοικονομικό στρώμα προέλευσης του αγοριού ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	6	27,3	31,6	31,6
	Λίγο	3	13,6	15,8	47,4
	Αρκετά	5	22,7	26,3	73,7
	Πολύ	4	18,2	21,1	94,7
	Πάρα πολύ	1	4,5	5,3	100,0
	Total	19	86,4	100,0	
Missing	System	3	13,6		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν το χαμηλό κοινωνικοοικονομικό στρώμα προέλευσης του αγοριού συντελεί στην άσκηση βίας 6 στα 19 άτομα (27,3%) απάντησαν καθόλου, 3 στα 19 άτομα (13,6 %) λίγο, 5 στα 19 άτομα (22,7%) αρκετά, 4 στα 19 άτομα (18,2%) πολύ και 1 στα 19 (4,5%) πάρα πολύ. Ενώ 3 στα 22 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 47^{ος}: Η χαμηλή σχολική επίδοση του αγοριού ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	7	31,8	36,8	36,8
	Λίγο	9	40,9	47,4	84,2
	Αρκετά	2	9,1	10,5	94,7
	Πολύ	1	4,5	5,3	100,0
	Total	19	86,4	100,0	
Missing	System	3	13,6		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν η χαμηλή σχολική επίδοση του αγοριού συντελεί στην άσκηση βίας 7 στα 19 άτομα (31,8%) απάντησαν καθόλου, 9 στα 19 άτομα (40,9 %) λίγο, 2 στα 19 άτομα (9,1%) αρκετά και 1 στα 19 άτομα (4,5%) πολύ. Ενώ 3 στα 22 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 48^{ος}: Τα βιώματα βίας στην παιδική ηλικία του αγοριού ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	1	4,5	4,8	4,8
	Αρκετά	3	13,6	14,3	19,0
	Πολύ	9	40,9	42,9	61,9
	Πάρα πολύ	8	36,4	38,1	100,0
	Total	21	95,5	100,0	
Missing	System	1	4,5		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν τα βιώματα βίας στην παιδική ηλικία του αγοριού συντελούν στην άσκηση βίας 1 στα 21 άτομα (4,5%) απάντησαν λίγο, 3 στα 21 άτομα (13,6%) αρκετά, 9 στα 21 άτομα (40,9%) πολύ και 8 στα 21 άτομα (36,4%) πάρα πολύ. 1 στα 22 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 49^{ος}: Η επιρροή φιλικού περιβάλλοντος του αγοριού, μέλη του περιβάλλοντος ασκούν ή ενισχύουν τη βία στις συντροφικές σχέσεις ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	6	27,3	30,0	30,0
	Αρκετά	4	18,2	20,0	50,0
	Πολύ	5	22,7	25,0	75,0
	Πάρα πολύ	5	22,7	25,0	100,0
	Total	20	90,9	100,0	
Missing	System	2	9,1		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν η επιρροή του φιλικού περιβάλλοντος του αγοριού, μέλη του περιβάλλοντος ασκούν ή ενισχύουν τη βία στις συντροφικές σχέσεις συντελεί στην άσκηση βίας 6 στα 20 άτομα (27,3%) απάντησαν λίγο, 4 στα 20 άτομα (18,2%) αρκετά, 5 στα

20 άτομα (22,7%) πολύ και 5 στα 20 άτομα (22,7%) πάρα πολύ. 2 στα 22 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 50^{ος}: Οι ιδιοκτησιακού τύπου αντιλήψεις του αγοριού απέναντι στην έφηβη ως παράγοντας άσκηση βίας προς το κορίτσι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	3	13,6	14,3	14,3
	Αρκετά	11	50,0	52,4	66,7
	Πολύ	4	18,2	19,0	85,7
	Πάρα πολύ	3	13,6	14,3	100,0
	Total	21	95,5	100,0	
Missing	System	1	4,5		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν οι ιδιοκτησιακού τύπου αντιλήψεις του αγοριού απέναντι στην έφηβη συντελούν στην άσκηση βίας 3 στα 21 άτομα (13,6%) απάντησαν λίγο, 11 στα 21 άτομα (50%) αρκετά, 4 στα 21 άτομα (18,2%) πολύ και 3 στα 21 άτομα (13,6%) πάρα πολύ. 1 στα 22 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 51^{ος}: Ο Σ.Σ.Ν. θα έπρεπε να ασχοληθεί περισσότερο για την αναγνώριση και αντιμετώπιση της συντροφικής βίας στις έφηβες

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ	3	13,6	13,6	13,6
	Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	6	27,3	27,3	40,9
	Συμφωνώ	10	45,5	45,5	86,4
	Συμφωνώ απόλυτα	3	13,6	13,6	100,0
	Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν τα στελέχη θεωρούν πως ο Σ.Σ.Ν. θα έπρεπε να ασχοληθεί περισσότερο για την αναγνώριση και αντιμετώπιση της συντροφικής βίας στις έφηβες 3 στα 22 άτομα (13,6%) διαφωνούν, 6 στα 22 άτομα (27,3%) ούτε συμφωνούν/ούτε διαφωνούν, 10 στα 22 άτομα (45,5%) συμφωνούν και 3 στα 22 άτομα (13,6%) συμφωνεί απόλυτα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 52^{ος} : Παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων ‘για τη συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις’ στην εργασία των ερωτώμενων.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	18	81,8	81,8	81,8
Ναι	4	18,2	18,2	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν τα στελέχη είχαν παρακολουθήσει επιμορφωτικά σεμινάρια ‘για τη συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις στην εργασία τους 18 στα 22 άτομα (81,1%) απάντησαν αρνητικά ενώ 4 στα 22 (18,2%) θετικά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 53^{ος} : Ύπαρξη μαθήματος στο πρόγραμμα σπουδών των στελεχών το οποίο κάλυπτε το αντικείμενο της συντροφικής βίας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	15	68,2	71,4	71,4
Ναι	6	27,3	28,6	100,0
Total	21	95,5	100,0	
Missing System	1	4,5		
Total	22	100,0		

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν τα στελέχη είχαν μάθημα στο πρόγραμμα σπουδών τους (βασικού, μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου) το οποίο κάλυπτε το αντικείμενο της συντροφικής βίας 15 στα 21 άτομα (68,2%) απάντησαν πως δεν είχαν ενώ 6 στα 21 άτομα (27,3%) απάντησαν θετικά. 1 στα 22 ερωτηματολόγια δεν απαντήθηκε. Από τα 6 άτομα που απάντησαν θετικά οι 2 έχουν ειδικότητα ψυχολόγου και οι 3 εκπαιδευτικού.

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΠΑΝΩ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΛΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΙΣ ΣΕΞΕΙΣ ΕΦΗΒΩΝ:

ΠΙΝΑΚΑΣ 54^{ος} : Η ενασχόληση με θέματα συντροφικής βίας δεν αφορά τον Σ.Σ.Ν.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	9	40,9	42,9	42,9
	Διαφωνώ	10	45,5	47,6	90,5
	Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	1	4,5	4,8	95,2
	Συμφωνώ	1	4,5	4,8	100,0
	Total	21	95,5	100,0	
Missing	System	1	4,5		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση που αφορά στο εάν τα στελέχη νιώθουν πως η ενασχόληση με θέματα συντροφικής βίας δεν αφορά τον Σ.Σ.Ν 9 στα 21 άτομα (40,9%) απάντησαν πως διαφωνούν απόλυτα, 10 στα 21 άτομα (45,5%) πως διαφωνούν, 1 στα 21 άτομα (4,1%) πως ούτε συμφωνούν/ούτε διαφωνούν ενώ 1 άτομο (4,1%) απάντησε πως συμφωνεί. 1 στα 22 ερωτηματολόγια δεν απαντήθηκε.

ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΤΩΝ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΦΗΒΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 55^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - χρονικοί περιορισμοί

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	11	50,0	57,9	57,9
	Ναι	8	36,4	42,1	100,0
	Total	19	86,4	100,0	
Missing	System	3	13,6		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το εάν οι χρονικοί περιορισμοί στη διερεύνηση της βίας αποθαρρύνει τα στελέχη να αντιμετωπίζουν περιστατικά συντροφικής βίας 11 στα 19 (50%) άτομα απάντησαν πως δεν τους αποθαρρύνει, 8 στα 19 (36,4%) άτομα πως τους αποθαρρύνει και 3 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 56^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Η έλλειψη γνώσης και πρακτικών ικανοτήτων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	9	40,9	47,4	47,4
	Ναι	10	45,5	52,6	100,0
	Total	19	86,4	100,0	
Missing	System	3	13,6		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το εάν η έλλειψη γνώσης και πρακτικών ικανοτήτων αποθαρρύνει τα στελέχη να αντιμετωπίζουν περιστατικά συντροφικής βίας 9 στα 19 (40,9%) άτομα απάντησαν πως δεν τους αποθαρρύνει, 10 στα 19 (45,5%) άτομα πως τους αποθαρρύνει και 3 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 57⁰⁵ :Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Η έλλειψη κατάλληλων υποδομών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	5	22,7	26,3	26,3
	Ναι	14	63,6	73,7	100,0
	Total	19	86,4	100,0	
Missing	System	3	13,6		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το εάν η έλλειψη κατάλληλων υποδομών αποθαρρύνει τα στελέχη να αντιμετωπίζουν περιστατικά συντροφικής βίας 5 στα 19 (22,7%) άτομα απάντησαν πως δεν τους αποθαρρύνει, 14 στα 19 (63,6%) άτομα πως τους αποθαρρύνει και 3 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 58⁰⁵ : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Η ελλιπής στελέχωση Σ.Σ.Ν

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	6	27,3	31,6	31,6
	Ναι	13	59,1	68,4	100,0
	Total	19	86,4	100,0	
Missing	System	3	13,6		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το εάν η ελλιπής στελέχωση Σ.Σ.Ν αποθαρρύνει τα στελέχη να αντιμετωπίζουν περιστατικά συντροφικής βίας 6 στα 19 (27,3%) άτομα απάντησαν πως δεν τους αποθαρρύνει, 13 στα 19 (59,1%) άτομα πως τους αποθαρρύνει και 3 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 59^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Ο νόμος που δεν με υποχρεώνει να το κάνω

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	11	50,0	57,9	57,9
	Ναι	8	36,4	42,1	100,0
	Total	19	86,4	100,0	
Missing	System	3	13,6		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το εάν ο νόμος που δεν με τους υποχρεώνει να το κάνουν αποθαρρύνει τα στελέχη να αντιμετωπίζουν περιστατικά συντροφικής βίας 11 στα 19 (50%) άτομα απάντησαν πως δεν τους αποθαρρύνει, 8 στα 19 (36,4%) άτομα πως τους αποθαρρύνει και 3 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 60^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Ο υπερβολικός φόρτος εργασίας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	9	40,9	47,4	47,4
	Ναι	10	45,5	52,6	100,0
	Total	19	86,4	100,0	
Missing	System	3	13,6		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το εάν υπερβολικός φόρτος εργασίας αποθαρρύνει τα στελέχη να αντιμετωπίζουν περιστατικά συντροφικής βίας 9 στα 19 (40,9%) άτομα απάντησαν πως δεν τους αποθαρρύνει, 10 στα 19 (45,5%) άτομα πως τους αποθαρρύνει και 3 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 61^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Η δυσκολία συνεργασίας με τους γονείς της έφηβης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	8	36,4	40,0	40,0
	Ναι	12	54,5	60,0	100,0
	Total	20	90,9	100,0	
Missing	System	2	9,1		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το εάν η δυσκολία συνεργασίας με τους γονείς της έφηβης αποθαρρύνει τα στελέχη να αντιμετωπίζουν περιστατικά συντροφικής βίας 8 στα 20 (36,4%) άτομα απάντησαν πως δεν τους αποθαρρύνει, 12 στα 20 (54,4%) άτομα πως τους αποθαρρύνει και 2 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 62^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Τα συναισθήματα μειωμένης ελπίδας ότι θα αλλάξει κάτι στη ζωή της κακοποιημένης έφηβης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	11	50,0	57,9	57,9
	Ναι	8	36,4	42,1	100,0
	Total	19	86,4	100,0	
Missing	System	3	13,6		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το εάν τα συναισθήματα μειωμένης ελπίδας ότι θα αλλάξει κάτι στη ζωή της κακοποιημένης έφηβης αποθαρρύνει τα στελέχη να αντιμετωπίζουν περιστατικά συντροφικής βίας 11 στα 19 (50%) άτομα απάντησαν πως δεν τους αποθαρρύνει, 8 στα 19 (36,4%) άτομα πως τους αποθαρρύνει και 3 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 63^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Η απροθυμία της έφηβης να αλλάξει την κατάσταση της

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	6	27,3	31,6	31,6
	Ναι	13	59,1	68,4	100,0
	Total	19	86,4	100,0	
Missing	System	3	13,6		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το εάν η απροθυμία της έφηβης να αλλάξει την κατάσταση της αποθαρρύνει τα στελέχη να αντιμετωπίζουν περιστατικά συντροφικής βίας 6 στα 19 (27,3%) άτομα απάντησαν πως δεν τους αποθαρρύνει, 13 στα 19 (59,1%) άτομα πως τους αποθαρρύνει και 3 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 64^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Η απροθυμία της έφηβης να συνεργαστεί

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	5	22,7	26,3	26,3
	Ναι	14	63,6	73,7	100,0
	Total	19	86,4	100,0	
Missing	System	3	13,6		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το εάν η απροθυμία της έφηβης να συνεργαστεί αποθαρρύνει τα στελέχη να αντιμετωπίζουν περιστατικά συντροφικής βίας 5 στα 19 (22,7%) άτομα απάντησαν πως δεν τους αποθαρρύνει, 14 στα 19 (86,4%) άτομα πως τους αποθαρρύνει και 3 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 65^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Η μη ύπαρξη διεπιστημονικής συνεργασίας στο χώρο του Σ.Σ.Ν. για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	12	54,5	60,0	60,0
	Ναι	8	36,4	40,0	100,0
	Total	20	90,9	100,0	
Missing	System	2	9,1		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το εάν η μη ύπαρξης διεπιστημονικής συνεργασίας στο χώρο του Σ.Σ.Ν. για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας αποθαρρύνει τα στελέχη να αντιμετωπίζουν περιστατικά συντροφικής βίας 12 στα 20 (54,5%) άτομα απάντησαν πως δεν τους αποθαρρύνει, 8 στα 20 (90,9%) άτομα πως τους αποθαρρύνει και 2 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 66^{ος} : Αποθαρρυντικοί παράγοντες αντιμετώπισης περιπτώσεων βίας κατά των εφήβων, από τους ερωτώμενους - Οι φόβοι των νομικών επιπτώσεων σε περίπτωση που δεν ενημερωθούν οι γονείς

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	7	31,8	36,8	36,8
	Ναι	12	54,5	63,2	100,0
	Total	19	86,4	100,0	
Missing	System	3	13,6		
Total		22	100,0		

Στην ερώτηση για το εάν οι φόβοι των νομικών επιπτώσεων σε περίπτωση που δεν ενημερωθούν οι γονείς της έφηβης αποθαρρύνουν τα στελέχη να αντιμετωπίζουν περιστατικά συντροφικής βίας 7 στα 19 (31,8%) άτομα απάντησαν πως δεν τους αποθαρρύνει, 12 στα 19 (86,4%) άτομα πως τους αποθαρρύνει και 3 ερωτηματολόγια ήταν αναπάντητα.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 67^{ος}: Ενημέρωση των εφήβων για την
συντροφική βία σε προληπτικό επίπεδο**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	3	13,6	13,6	13,6
Ναι	19	86,4	86,4	100,0
Total	22	100,0	100,0	

19 στα 22 (86,4%) άτομα απάντησαν θετικά στο αν παρέχουν προληπτική ενημέρωση στις έφηβες για τους κινδύνους συντροφικής βίας.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 68^{ος}: Πραγματοποίηση δράσεων στους νομούς
που ανήκουν οι Σ.Σ.Ν. για την ενημέρωση των εφήβων πάνω
σε θέματα συντροφικής βίας**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	18	81,8	81,8	81,8
Ναι	4	18,2	18,2	100,0
Total	22	100,0	100,0	

18 στα 22 άτομα (81,8%) απάντησε πως δεν πραγματοποιούν δράσεις στους νομούς όπου ανήκουν για την ενημέρωση των εφήβων πάνω σε θέματα συντροφικής βίας. Ενώ 4 στους 22 (18,2%) απάντησαν θετικά.

ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΤΡΟΦΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 69^{ος}: Ισότητα αντιμετώπιση άντρα-γυναίκας από την κοινωνία

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ απόλυτα	7	31,8	31,8	31,8
Διαφωνώ	12	54,5	54,5	86,4
Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	3	13,6	13,6	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση για το εάν η κοινωνία αντιμετωπίζει τις γυναίκες και τους άντρες ισότητα 7 στους 22 (31,8%) διαφωνούν απόλυτα, 12 στους 22 (54,5%) διαφωνούν και 3 στους 22 ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 70^{ος}: Οι εφηβικές σχέσεις χαρακτηρίζονται από ισότητα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ απόλυτα	4	18,2	18,2	18,2
Διαφωνώ	6	27,3	27,3	45,5
Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	11	50,0	50,0	95,5
Συμφωνώ	1	4,5	4,5	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση που αφορά το εάν οι εφηβικές σχέσεις χαρακτηρίζονται από ισότητα οι 4 στους 22 (18,2%) απάντησαν πως διαφωνούν απόλυτα, 6 στους 22 (27,3%) πως διαφωνούν, 11 στους 22 (50%) πως ούτε διαφωνούν/ούτε συμφωνούν ενώ 1 στους 22 (4,5%) πως συμφωνεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 71^{ος} : Η άσκηση της συντροφικής βίας είναι έγκλημα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ	1	4,5	4,5	4,5
Συμφωνώ	10	45,5	45,5	50,0
Συμφωνώ απόλυτα	11	50,0	50,0	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην ερώτηση που αφορά το εάν η άσκηση συντροφικής βίας είναι έγκλημα 1 στους 22 απάντησε ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ, 10 στους 22 (45,5%) συμφωνώ και 11 στους 22 (50%) συμφωνώ απόλυτα.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ**ΠΙΝΑΚΑΣ 72^{ος} : Φύλο ερωτώμενων**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Άντρας	3	13,6	13,6	13,6
Γυναίκα	19	86,4	86,4	100,0
Total	22	100,0	100,0	

Στην έρευνα συμμετέχουν 22 άτομα από τα οποία οι 3 είναι άντρες (13,6%) και οι 19 γυναίκες (86,4%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 73^{ος}: Ειδικότητα ερωτώμενων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ψυχολόγος	4	18,2	18,2	18,2
Κοινωνικός Λειτουργός	1	4,5	4,5	22,7
Εκπαιδευτικός	17	77,3	77,3	100,0
Total	22	100,0	100,0	

4 από τα 22 (18,2%) άτομα που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έχουν ειδικότητα ψυχολόγου, 1 έχει ειδικότητα κοινωνικού λειτουργού και 17 από τα 22 (77,3%) άτομα έχουν ειδικότητα εκπαιδευτικού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 74^{ος}: Χρονική διάρκεια εργασίας στον Σ.Σ.Ν. ερωτώμενων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Μέχρι 1 χρόνο	1	4,5	4,5	4,5
2-4 χρόνια	13	59,1	59,1	63,6
5-7 χρόνια	6	27,3	27,3	90,9
8-10 χρόνια	2	9,1	9,1	100,0
Total	22	100,0	100,0	

1 στους 22 (4,5%) εργάζεται στο Σ.Σ.Ν. μέχρι 1 χρόνο, 13 στους 22 (59,1%) εργάζονται στο Σ.Σ.Ν. 2-4 χρόνια, 6 στους 22 (27,3%) 5-7 χρόνια και 2 στους 22 (9,1%) 8-10 χρόνια

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

§ Στις ερωτήσεις ανοικτού τύπου που αφορούν την καταγραφή αναγκών και προβλημάτων των εφήβων κοριτσιών εξαιτίας μιας σχέσης. Στην καταγραφή προβλημάτων αναφέρονται: η πίεση από τους γονείς, χαμηλή αυτοεικόνα, φοβίες που υποβάλλονται από τη μητέρα, απόρριψη, απουσίες, αυταρχισμός και απαγορεύσεις από τον πατέρα. Στην καταγραφή αναγκών αναφέρονται: ανάγκη για ενημέρωση, ενημέρωση για την προστασία από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, ψυχολογική υποστήριξη, ανάγκη για εμπιστοσύνη στον σύντροφο.

- Στην ερώτηση που αφορά το πότε γίνεται διερεύνηση της συντροφικής βίας οι απαντήσεις αφορούσαν, στην ύπαρξη ενδοοικογενειακής βίας στην οικογένεια προέλευσης, όταν υπάρχουν δείγματα αποκλίνουσας συμπεριφοράς, μείωσης της σχολικής επίδοσης και μη καλή επικοινωνία.
- Στην ερώτηση για το ποια κίνηση θεωρείται το πιο σημαντικό μεταξύ αυτών στις οποίες προβαίνουν τα στελέχη κατά την αντιμετώπιση περιπτώσεων συντροφικής βίας οι 3 επικρατέστερες ήταν: η παραπομπή σε κατάλληλες υπηρεσίες, η παροχή ψυχολογικής στήριξης και η ενημέρωση των γονιών της έφηβης. Με συχνότητα 3 απαντήσεων αναφέρθηκε η σχεδίαση ατομικού πλάνου ασφάλειας της έφηβης μαζί με την ίδια και η αξιολόγηση του κινδύνου και της κατάστασης της έφηβης. Και από 1 φορά αναφέρθηκαν ως πιο σημαντικά η παροχή έντυπου υλικού πληροφόρησης στην έφηβη και η ενημέρωση της σχετικά με άλλες υπηρεσίες που μπορεί να απευθυνθεί.
- Στην ερώτηση για τι κάνει το εκπαιδευτικό σύστημα για την αντιμετώπιση της συντροφικής βίας όλες οι απαντήσεις ήταν αρνητικές, ότι δηλαδή το σχολείο δεν κάνει τίποτα για την αντιμετώπιση της.
- Για το τι μπορεί να κάνει το σχολείο οι απαντήσεις αφορούσαν τα εξής μέτρα: ανάρτηση αφισών, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση γονέων – εκπαιδευτών – στελεχών εκπαίδευσης, εκπαίδευση εκπαιδευτικών, προληπτικά προγράμματα, συνεργασίες με αρμόδιους φορείς, ευαισθησία από καθηγητές, ύπαρξη σχετικού μαθήματος, να επιμένουν οι καθηγητές στην κοινωνικοποίηση και τη διαμόρφωση της ταυτότητας, δημιουργία εκπαιδευτικού προγράμματος που διέπεται ολιστικά από τις αρχές του σεβασμού προς τον άλλον και τον εαυτό μου, παρέμβαση με εργαστήρια και ανοικτές συζητήσεις σε ομάδες στο σχολείο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 .ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Οι απαιτούμενες πληροφορίες σε αυτήν την έρευνα μπορούν να διαχωριστούν στις παρακάτω κατηγορίες:

A) Οι συμπεριφορές των στελεχών των Σ.Σ.Ν. απέναντι σε θέματα συντροφικής βίας στις σχέσεις εφήβων

B) Οι γνώσεις και τα συναισθήματα των στελεχών των Σ.Σ.Ν. απέναντι σε θέματα συντροφικής βίας στις σχέσεις εφήβων

Η πρώτη ομάδα (A) αποτελεί τις **εξαρτημένες μεταβλητές**, οι οποίες δέχονται επίδραση από τις **ανεξάρτητες μεταβλητές** που είναι η ομάδα (B).

4.2. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Στάση:

Ο πιο συχνά αναφερόμενος ορισμός είναι του Gordon Allport (1935), ο οποίος όρισε τη στάση ως «μία νοητική κα νευρική κατάσταση ετοιμότητας, οργανωμένη μέσω των εμπειριών, που ασκεί κατευθυντήρια ή δυναμική επίδραση στις αποκρίσεις του ατόμου προς όλα τα αντικείμενα και τις καταστάσεις με τα οποία σχετίζεται». Ο ορισμός του Allport δίνει έμφαση σε δύο στοιχεία των στάσεων: το γνωστικό στοιχείο (νοητική κατάσταση ετοιμότητας) και το αξιολογικό στοιχείο (αποκρίσεις του ατόμου). Σύμφωνα με αυτόν τον ορισμό, οι στάσεις είναι δισδιάστατες. Σύμφωνα με τους Petty και Cacioppo (1981), ο όρος στάση αναφέρεται σε «ένα γενικό και διαρκές, θετικό ή αρνητικό, συναίσθημα για κάποιο πρόσωπο, αντικείμενο ή θέμα». Η πιο γνωστή άποψη για τη δομή των στάσεων είναι αυτή που πρότειναν οι Rosenberg και Hovland (1960), οι οποίοι ορίζουν τις στάσεις ως «προδιαθέσεις προς απόκρισης σε κάποια είδη ερεθισμάτων με ορισμένα είδη αποκρίσεων» και καθορίζουν τρία είδη αποκρίσεων, που στην ουσία αποτελούν τις τρεις διατάσεις των στάσεων (Γεωργιάς, 1990): τη συναισθηματική, τη γνωστική και τη συμπεριφορική διάσταση (Νασιάκου, Χαντζή, Φατούρου – Χαρίτου, 2005).

Συναισθήματα : η συναισθηματική διάσταση των στάσεων αναφέρεται σε αξιολογικά συναισθήματα αρέσκειας ή δυσαρέσκειας ως προς το αντικείμενο της στάσης.

Γνώσεις: η γνωστική διάσταση αναφέρεται στη γνωστική αναπαράσταση του αντικείμενου της στάσης (Νασιάκου, Χαντζή, Φατούρου – Χαρίτου, 2005), στη συγκεκριμένη μελέτη είναι υπό διερεύνηση οι γνώσεις των στελεχών των Σ.Σ.Ν. πάνω στην εφηβική συντροφική βία όσον αφορά την έκταση της, τις μορφές της, τις συνέπειες που έχει στο θύμα, επίσης διερευνώνται και οι πεποιθήσεις των στελεχών για τους παράγοντες που συντελούν στη βία, για θέματα ισότητας των δύο φύλων κ.α.

Συμπεριφορά: η συμπεριφορική διάσταση σύμφωνα με τους Stahlberg και Frey (1988) αναφέρεται σε συμπεριφορικές τάσεις ή προθέσεις. Όσον αφορά τα στελέχη των Σ.Σ.Ν. διερευνάται το εάν προβαίνουν σε συμπεριφορές όπως τη διερεύνηση της ύπαρξης βίας, τον τρόπο αντιμετώπισης περιστατικού με θύμα συντροφικής βίας, η ενημέρωση των εφήβων για τη συντροφική βία σε επίπεδο πρόληψης. Η πραγματοποίηση δράσεων στου νομούς όπου και υπάγονται κ.α.

4.3. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Μετά το τέλος της διεξαγωγής της μελέτης για την διερεύνηση της στάσης των στελεχών των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων απέναντι στη συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων, προέκυψαν κάποιοι περιορισμοί που αφορούν την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος σε σχέση με:

- Το γεγονός πως στους Συμβουλευτικούς Σταθμούς Νέων δεν εργάζονται κοινωνικοί λειτουργοί που αρχικά είχαν επιλεγθεί ως δείγμα και στην εξέλιξη αντικαταστάθηκαν με το παλιότερο μέλος του Συμβουλευτικού Σταθμού Νέων.
- το μέγεθος του δείγματος που είναι μικρό και δεν αποτελεί ικανό δείκτη για την εξαγωγή ολοκληρωμένων συμπερασμάτων
- την κατανομή του δείγματος όπως για παράδειγμα άντρες –γυναίκες (13,6%-86,4% αντίστοιχα).
- Η μη σωστή συμπλήρωση του ερωτηματολογίου και η παράληψη απάντησης ερωτήσεων από αρκετά στελέχη.

- Το μέγεθος του ερωτηματολογίου. Δεδομένου της φύσης του πλαισίου (δημόσια υπηρεσία) και του φόρτου εργασίας σε συνδυασμό με την υποστελέχωση του χρειάστηκε αρκετός χρόνος αναμονής για την παραλαβή των ερωτηματολογίων.
- Το γεγονός πως τέσσερις από τους δεκαπέντε Σ.Σ.Ν. αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα. (Σύνολο 6 ερωτηματολόγια δεν απαντήθηκαν με αρχικό δείγμα 30 ερωτώμενοι).

4.4. ΦΟΡΜΑ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ

Ερώτηση 1: ανοιχτή ερώτηση.

Ερώτηση 2: κλειστή ερώτηση, ανοιχτού σκέλους πολλαπλής επιλογής, μονοθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 3: ανοιχτή ερώτηση.

Ερώτηση 4: κλειστή ερώτηση, ανοιχτού σκέλους πολλαπλής επιλογής, μονοθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 5: κλειστή ερώτηση, απλής απάντησης, μονοθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 6: κλειστή ερώτηση, απλής απάντησης, μονοθεματικού χαρακτήρα

Ερώτηση 7: κλειστή ερώτηση, διχοτομική, απλής απάντησης.

Ερώτηση 8: κλειστή ερώτηση, διχοτομική, απλής απάντησης.

Ερώτηση 8α: ανοιχτή ερώτηση.

Ερώτηση 8β: ανοιχτή ερώτηση.

Ερώτηση 9: κλειστή ερώτηση, ανοιχτού σκέλους πολλαπλής επιλογής, μονοθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 10: κλειστή ερώτηση, ανοιχτού σκέλους πολλαπλής επιλογής, μονοθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 11α: κλειστή ερώτηση, απλής απάντησης, κλίμακας μεγέθους, πολυθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 11β: ανοιχτή ερώτηση.

Ερώτηση 12: κλειστή ερώτηση, απλής απάντησης, κλίμακας σχέσεων Likert πέντε σημείων, πολυμεταβλητού μέτρου, πολυθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 13: κλειστή ερώτηση, μονοθεματική, διχοτομική, απλής απάντησης.

Ερώτηση 14: κλειστή ερώτηση, μονοθεματική, πολλαπλής επιλογής, απλής απάντησης.

Ερώτηση 15: κλειστή ερώτηση, μονοθεματική, διχοτομική, απλής απάντησης.

Ερώτηση 16: κλειστή ερώτηση, απλής απάντησης, κλίμακας σχέσεων Likert πέντε σημείων, πολυμεταβλητού μέτρου, πολυθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 17: κλειστή ερώτηση, διχοτομική, απλής απάντησης, μονοθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 18: κλειστή ερώτηση, διχοτομική, απλής απάντησης, μονοθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 19α: κλειστή ερώτηση, διχοτομική, απλής απάντησης, μονοθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 19β: ανοιχτή ερώτηση.

Ερώτηση 20: κλειστή ερώτηση, μονοθεματική, διχοτομική, απλής απάντησης.

Ερώτηση 21: κλειστή ερώτηση, μονοθεματική, διχοτομική, απλής απάντησης.

Ερώτηση 22: κλειστή ερώτηση, απλής απάντησης, κλίμακας σχέσεων Likert πέντε σημείων, πολυμεταβλητού μέτρου διαστημικού επιπέδου.

Ερώτηση 23: κλειστή ερώτηση, διχοτομικού τύπου.

Ερώτηση 24: κλειστή ερώτηση, πολλαπλής επιλογής, απλής απάντησης, μονοθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 25: κλειστή ερώτηση, ανοιχτού σκέλους πολλαπλής επιλογής, μονοθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 26: κλειστή ερώτηση, ανοιχτού σκέλους πολλαπλής επιλογής, μονοθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 27: κλειστή ερώτηση, πολλαπλής επιλογής, απλής απάντησης, μονοθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 28: κλειστή ερώτηση, πολλαπλής επιλογής, απλής απάντησης, μονοθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 29: ανοιχτή ερώτηση.

Ερώτηση 30: ανοιχτή ερώτηση.

Ερώτηση 31: κλειστή ερώτηση, ανοιχτού σκέλους πολλαπλής επιλογής, μονοθεματικού χαρακτήρα.

Ερώτηση 32: ανοιχτή ερώτηση.

4.5 ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαφαίνεται πως τα στελέχη των Σ.Σ.Ν. γνωρίζουν τις μορφές βίας που μπορεί να δεχθεί μία έφηβη από το αγόρι της με την πλειοψηφία να θεωρεί λιγότερο πιθανή την ανθρωποκτονία και πιο συνηθισμένη μορφή κακοποίησης την ψυχολογική βία. Σε αντίθεση με την έκταση της βίας στις εφηβικές σχέσεις όπου τα στελέχη δεν γνωρίζουν τον βαθμό έκτασης για την σωματική – ψυχολογική – σεξουαλική βία, δηλώνοντας κατά πολύ πιο χαμηλά ποσοστά έκτασης για κάθε μια από τις παραπάνω μορφές βίας. Ενθαρρυντικό είναι το γεγονός πως τα στελέχη διερευνούν το ενδεχόμενο συντροφικής βίας κατά τη λήψη ιστορικών κάτι που δείχνει πως λαμβάνουν υπόψη τους τη σοβαρότητα του φαινομένου και στόχο έχουν να διασφαλίσουν το εάν μια έφηβη μπορεί να κινδυνεύει από το αγόρι της χωρίς να προσπαθούν αποφύγουν το ενδεχόμενο να αντιμετωπίσουν περιστατικό συντροφικής βίας. Αν και τα στελέχη των Σ.Σ.Ν. στη συντριπτική πλειοψηφία τους θεωρούν ως συνέπειες συντροφικής βίας όλες τις συνέπειες που έχουν καταγραφεί από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση ανέφεραν πως τα πιο κοινά συμπτώματα συντροφικής βίας που οι ίδιοι έχουν εντοπίσει σε έφηβες είναι η κατάθλιψη ή το υπερβολικό άγχος, οι αδικαιολόγητες απουσίες από το σχολείο και το αίσθημα φόβου. Με βάση τα προαναφερόμενα θεωρούμε πως εφόσον τα στελέχη γνωρίζουν ποια συμπτώματα αποτελούν συνέπειες συντροφικής βίας, αλλά ωστόσο δεν έχουν εντοπίσει τα περισσότερα από αυτά, πως είτε τα αγνοούν είτε δεν έχουν έρθει σε επαφή με έφηβες που να τα εκδηλώνουν. Τα παραπάνω μπορεί να αποδίδονται στην ελλιπή ενημέρωση των εφήβων πάνω σε θέματα συντροφικής βίας και για το πού μπορούν να απευθυνθούν. Με αποτέλεσμα να μην αναζητούν βοήθεια και γι' αυτό το λόγο να μην υπάρχουν και καταγεγραμμένα περιστατικά και εν συνεχεία και τα περισσότερα συμπτώματα.

Με το σύνολο των ερωτώμενων να θεωρεί πως τα στελέχη των Σ.Σ.Ν. είναι αυτοί που μπορούν αποτελεσματικότερα να αντιμετωπίσουν μία έφηβη που κακοποιείται από το αγόρι αναδεικνύεται πως οι ίδιοι θεωρούν τους εαυτούς τους (ως επαγγελματίες) τους πλέον αρμόδιους και ικανούς να παράσχουν βοήθεια στα θύματα συντροφικής βίας. τα στελέχη φάνηκε διχασμένο ως προς τους παράγοντες που συντελούν στην άσκηση βίας κάτι που μπορεί να αποδίδεται στις προσωπικές προκαταλήψεις και στερεότυπες ιδέες. Το γεγονός πως η συντριπτική πλειοψηφία των στελεχών δεν έχει παρακολουθήσει επιμορφωτικά σεμινάρια για την εφηβική συντροφική βία ούτε και είχε κάποιο μάθημα στο πρόγραμμα σπουδών του

που να κάλυπτε θέματα συντροφικής βίας τους καθιστά σε μεγάλο βαθμό ανενημέρωτους πάνω στο συγκεκριμένο θέμα και επισημαίνει την ανάγκη για την επιμόρφωση τους από αρμόδιους πάνω σε θέματα συντροφικής βίας. Περισσότερο από όλα, τα στελέχη αποθαρρύνονται από την έλλειψη υποδομών των Σ.Σ.Ν. στο να αντιμετωπίσουν περιστατικά συντροφικής βίας κάτι που περίτρανα αποδεικνύει την αναγκαιότητα στελέχωσης τους από προσωπικό που να είναι κατάλληλα καταρτισμένο αλλά και από το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων που θα αφορούν και το προληπτικό στάδιο αλλά και το στάδιο αντιμετώπισης. Παρ' όλα τα παραπάνω δεδομένα είναι εξαιρετικά σημαντικό και αισιόδοξο πως σε προληπτικό επίπεδο τα στελέχη ενημερώνουν τις έφηβες για τους κινδύνους συντροφικής βίας. Από την κίνηση αυτή φαίνεται πως τα στελέχη λαμβάνουν υπόψη τους το ενδεχόμενο μια έφηβη να πέσει θύμα κακοποίησης και προσπαθούν να τη διαφυλάξουν μέσω της ενημέρωσης. Δυστυχώς σε συλλογικό επίπεδο όμως δεν πραγματοποιούνται δράσεις στους νομούς όπου ανήκουν οι Σ.Σ.Ν. για την ενημέρωση των εφήβων. Άρα αν και σε ατομικό επίπεδο παρέχεται ενημέρωση σε συλλογικό επίπεδο δράσεων υπάρχει μειωμένη δραστηριότητα.

Όσον αφορά τον Σ.Σ.Ν. ως φορέα τα στελέχη θεωρούν πως θα έπρεπε να ασχοληθεί περισσότερο για την αναγνώριση και την αντιμετώπιση της συντροφικής βίας στις εφηβικές σχέσεις και πως αυτό είναι ένα θέμα που αφορά κάτι που δείχνει πως τα στελέχη αντιμετωπίζουν τη συντροφική βία ως πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί και ταυτόχρονα συμφωνώντας με αυτή τη δήλωση καθιστούν τον Σ.Σ.Ν. ικανό να ενσωματώσει στην ατζέντα του και τη συντροφική βία. Οι πλειοψηφία των στελεχών είναι εκπαιδευτικοί (αρκετοί εκ των οποίων έχουν μεταπτυχιακούς ή/και διδακτορικούς τίτλους πάνω στην ψυχολογία). Αυτή η στελέχωση έρχεται σε πλήρη αντίθεση με το νόμο που προέβλεπε για την λειτουργία των Σ.Σ.Ν. η στελέχωση να αποτελείται από 1 ψυχίατρο, 2 ψυχολόγους και 2 κοινωνικούς λειτουργούς και αφήνει αρκετά κενά στη σωστή λειτουργία των σταθμών. Επίσης η πλειοψηφία των στελεχών, λόγω των αποσπάσεων, εργάζονται στο Σ.Σ.Ν. από 2 έως 4 χρόνια δυσκολεύοντας έτσι την δυνατότητα να παράγουν έργο που θα έχει συνέχεια εφόσον το προσωπικό εναλλάσσεται.

Η πλειοψηφία των στελεχών δεν θεωρεί πως οι άντρες και οι γυναίκες αντιμετωπίζονται ισότιμα από την κοινωνία ούτε πως οι εφηβικές σχέσεις χαρακτηρίζονται από ισότητα. Έχοντας τέτοιου είδους αντιλήψεις τα στελέχη μπορούν να κινητοποιηθούν ώστε αυτό να αλλάξει μέσω της εργασίας με εφήβους όπου θα προάγουν τα ίσα δικαιώματα και για τα δύο φύλα, τον αυτοσεβασμό αλλά και το σεβασμό προς τους άλλους.

Η τοποθέτηση των στελεχών για το τι κάνει το εκπαιδευτικό σύστημα για την αντιμετώπιση της συντροφικής βίας στις εφηβικές σχέσεις ήταν αρνητική. Δεν υπάρχει κανένα πρόγραμμα ή μάθημα που να αναφέρεται σε αυτό, ούτε πραγματοποιούνται δράσεις οι ενημερώσεις στα σχολεία. Όσον αφορά τις προτάσεις των στελεχών όλες όσες καταγράφηκαν είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσες.

Μέσα από την προσεκτική επεξεργασία των στοιχείων και την εξαγωγή των απαραίτητων αποτελεσμάτων εκτιμήσαμε πως δεν υπάρχει ξεκάθαρη εικόνα για το εάν οι Σ.Σ.Ν. μπορούν να διαδραματίσουν έναν ουσιαστικό ρόλο στην αντιμετώπιση της εφηβικής συντροφικής βίας. Ενώ τα στελέχη των Σ.Σ.Ν. φάνηκε πως έχουν ως ένα βαθμό επαρκής γνώσεις πάνω στο θέμα της συντροφικής βίας στις σχέσεις εφήβων και έχουν επίσης και την πρόθεση να ασχοληθούν με αυτό το θέμα και να βοηθήσουν τα θύματα, το σύνολο των στελεχών παρουσιάστηκε διχασμένο με σχεδόν το μισό να έχει αντίθετη άποψη από το άλλο μισό πάνω σε καίρια σημεία (που υποδηλώνουν και την πιθανή ύπαρξη προκαταλήψεων) όπως για παράδειγμα στο εάν η προκλητική συμπεριφορά της έφηβης απέναντι στο αγόρι της συντελεί στην άσκηση βίας με τους μισούς να απαντούν θετικά και τους άλλους αρνητικά. Η ύπαρξη ή μη κάποιου βαθμού προκατάληψης μπορεί να αποδοθεί στο γεγονός πως ελάχιστοι είναι αυτοί που έχουν λάβει κάποια εκπαίδευση (βασική, ή σε μορφή σεμιναρίων κ.α.) που αφορά τη συντροφική βία. Οπότε η άγνοια των στελεχών πάνω σε κάποια βασικά στοιχεία μπορεί να μας παραπλανά και να οδηγεί λανθασμένα στην προκατάληψη.

Ένας επιπλέον λόγος που αμφισβητούμε την δυνατότητα του Σ.Σ.Ν. να αντιμετωπίσει τη συντροφική βία είναι η ελλιπής στελέχωση του με την πλειοψηφία να αποτελείται από εκπαιδευτικούς και την απουσία κοινωνικών επιστημών (ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, κοινωνιολόγους). Κλείνοντας, αυτό που επισημαίνεται από την έρευνα μας είναι πως **ενώ υπάρχουν βασικές γνώσεις και η πρόθεση από τα στελέχη για την αντιμετώπιση της συντροφικής βίας δεν υπάρχει στήριξη σε επίπεδο διοικητικό που να τους διευκολύνει να την πραγματοποιήσουν**. Με τη μορφή που έχουν σήμερα οι Σ.Σ.Ν. δεν θα μπορούσαν να έχουν καταλυτικό ρόλο στην αντιμετώπιση της συντροφικής βίας.

4.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα μελέτη που διερευνά τη στάση των στελεχών των Σ.Σ.Ν., με στόχο να διερευνηθεί το εάν οι Σ.Σ.Ν. μπορούν να αντιμετωπίσουν περιστατικά συντροφικής βίας, παρέχει καινούρια δεδομένα για τη στάση, τις γνώσεις, τα συναισθήματα, τις συμπεριφορές και τις αντιλήψεις των στελεχών των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων απέναντι στη συντροφική βία στις σχέσεις εφήβων.

Από την ανάλυση των δεδομένων της έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε 11 Σ.Σ.Ν. με την ταχυδρομική αποστολή των ερωτηματολογίων προκύπτει πως τα στελέχη κατέχουν βασικές γνώσεις για θέματα συντροφικής βίας. Τα στελέχη των Σ.Σ.Ν. δεν γνωρίζουν την πραγματική έκταση για καθεμία από τις μορφές κακοποίησης αναφέροντας κατά πολύ πιο χαμηλά ποσοστά από τα πραγματικά. Το 50% των στελεχών κυμαίνεται για την έκταση της σεξουαλικής βίας ανάμεσα στο 11-25% ενώ είναι 33,3% (Πενταράκη, 2003), η ίδια απάντηση δόθηκε από την πλειοψηφία και για την σωματική βία με διαφορά πως η έκταση της είναι 50%, (Πενταράκη, 2003) ενώ για τη ψυχολογική βία δεν υπάρχει ξεκάθαρη εικόνα εφόσον οι απαντήσεις καλύπτουν σχεδόν σε ίδιο βαθμό όλες τις προτεινόμενες απαντήσεις.

Ως τους κυριότερους παράγοντες άσκησης βίας από το αγόρι προς το κορίτσι τα στελέχη των Σ.Σ.Ν. αναφέρθηκαν στην κατάχρηση αλκοόλ και ναρκωτικών ουσιών από το αγόρι, την ανικανότητα του αγοριού να ελέγξει το θυμό του, τη ψυχική διαταραχή του αγοριού που το εμποδίζει να ελέγξει το θυμό του και την επιρροή από το φιλικό περιβάλλον. Τα παραπάνω αποδίδουν τη βία σε τρίτους παράγοντες που μπορεί και να κρύβουν από πίσω τους στερεότυπες ιδέες. Ωστόσο ως παράγοντες άσκησης βίας αναφέρθηκαν και η πατριαρχική δομή της οικογένειας του αγοριού, οι ιδιοκτησιακού τύπου αντιλήψεις και τα βιώματα βίας στην παιδική ηλικία του αγοριού οι οποίοι παράγοντες ανταποκρίνονται στα ερευνητικά δεδομένα προηγούμενων ερευνών.

Αν και από την ερευνητική μελέτη φάνηκε πως τα στελέχη των Σ.Σ.Ν. δεν πιστεύουν πως υπάρχει ισότητα στην αντιμετώπιση των δύο φύλων από την κοινωνία παρ' όλα αυτά δεν θεωρούν πως η ανισότητα γυναικών - αντρών συντελεί στην άσκηση βίας. Παρουσιάστηκε όμως και μία διχασμένη εικόνα όσον αφορά τις γνώσεις τους με τους μισούς να διαφωνούν και τους άλλους μισούς να συμφωνούν. Πιο συγκεκριμένα τέτοια αποτελέσματα φάνηκαν από το γεγονός πως η έμφυτη επιθετικότητα του αγοριού, η κοινωνική ανισότητα γυναικών αντρών και η κοινωνικοοικονομική προέλευση της έφηβης και του αγοριού θεωρήθηκαν

κατά προσέγγιση από τους μισούς πως συντελούν και από τους άλλους μισούς πως δεν συντελούν στην άσκηση βίας.

Στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος, το σχολείο είναι ανύπαρκτο στην ενημέρωση των εφήβων για τη συντροφική βία. Από τα μέτρα που προτάθηκαν από τα στελέχη πολύ ενδιαφέροντα είναι : η ανάρτηση αφισών, η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση γονέων – εκπαιδευτών – στελεχών εκπαίδευσης, η εκπαίδευση εκπαιδευτικών, τα προληπτικά προγράμματα, οι συνεργασίες με αρμόδιους φορείς, η ευαισθησία από καθηγητές, η ύπαρξη σχετικού μαθήματος, το να επιμένουν οι καθηγητές στην κοινωνικοποίηση και τη διαμόρφωση της ταυτότητας και η δημιουργία εκπαιδευτικού προγράμματος που διέπεται από τις αρχές του σεβασμού προς τον άλλον και τον εαυτό μου.

Τα στελέχη παρουσίασαν θετική στάση προς τη διερεύνηση της βίας με την πλειοψηφία να διερευνά την ύπαρξη συντροφικής βίας αλλά και να παρέχει προληπτική ενημέρωση στις έφηβες. Επίσης θετική στάση υποδηλώνει και η πρόθεση της πλειοψηφίας των στελεχών, οι Σ.Σ.Ν. να ασχοληθούν με τη συντροφική βία. Επίσης από το ότι οι περισσότεροι θεωρούν πως η βία στις εφηβικές σχέσεις είναι ένα θέμα που αφορά των Σ.Σ.Ν. διαφαίνεται πως τους ενδιαφέρει να γίνουν κινήσεις προς την κατεύθυνση της αντιμετώπισης του συγκεκριμένου θέματος. Οι προαναφερόμενες στάσεις χαρακτηρίζονται θετικές γιατί είναι αυτές που επιτρέπουν και διευκολύνουν τα στελέχη να λάβουν στα σοβαρά υπόψη τους πως η συντροφική βία μεταξύ εφήβων είναι ένα σοβαρό ζήτημα.

Ωστόσο αρνητική στάση παρουσίασαν κάποια αποτελέσματα που είχαν διχασμένη εικόνα. Συγκεκριμένα το 55% πιστεύει ότι η προκλητική συμπεριφορά της έφηβης απέναντι στο αγόρι της συντελεί καθόλου έως λίγο στην άσκηση βίας, το 45% θεωρεί πως η προκλητική συμπεριφορά της έφηβης απέναντι στο αγόρι της συντελεί αρκετά έως πολύ στην άσκηση βίας. Στάση η οποία χαρακτηρίζεται αρνητική διότι δυσκολεύει την αντιμετώπιση της συντροφικής βίας. Σε περίπτωση που τα στελέχη θεωρούν πως η έφηβη είναι αυτή που ευθύνεται υπάρχει κίνδυνος να προσανατολίσουν την παρέμβαση τους στο να “διορθώσουν” τη συμπεριφορά του θύματος και όχι να τη βοηθήσουν να αντιληφθεί πως η βία δεν της αξίζει.

Οι αντιλήψεις των στελεχών περί ισότητας, που από τα αποτελέσματα προκύπτει πως δεν θεωρούν πως υπάρχει ισότιμη αντιμετώπιση των δύο φύλων ούτε και ισότιμες εφηβικές συντροφικές σχέσεις, μπορούν να διαμορφώσουν θετική στάση ως προς την αντιμετώπιση της συντροφικής βίας. Ορμώμενοι και κινητοποιημένοι από τις παραπάνω αντιλήψεις και σε

πλαίσιο αλλαγή είναι πιθανό να σχεδιάσουν παρεμβάσεις που θα στοχεύουν στην ισότητα και την καταπολέμηση της συντροφικής βίας.

Οι αρνητικές στάσεις των στελεχών είναι πιθανό να οφείλονται στην “άγνοια”, εξαιτίας της ελλιπής πληροφόρησης ή μη εκπαίδευσης τους. Τα στελέχη στερούνται γνώσεων με αποτέλεσμα να διαμορφώνουν πιστεύω και αντιλήψεις βασισμένοι σε στερεότυπα και λανθασμένες εντυπώσεις. Ένας άλλος λόγος ύπαρξης λανθασμένων αντιλήψεων μπορεί να είναι πως τα στελέχη λόγω της ελλιπής στελέχωσης και του φόρτου εργασίας να είναι απορροφημένοι από τις στείρες απαιτήσεις του συστήματος το οποίο τους περιορίζει στην γραμμική κατεύθυνση.

Τρόποι για να αλλάξουν και να αποκαταστηθούν οι λάθος αντιλήψεις είναι η επιμόρφωση των στελεχών πάνω σε θέματα συντροφικής βίας με την ορθή πληροφόρηση για την έκταση, τις συνέπειες, τους παράγοντες άσκησης βίας και όποια άλλη πτυχή του ζητήματος. Η πληροφόρηση για τις σωστές διαστάσεις του φαινομένου μπορεί να λειτουργήσει έτσι ώστε να αντικατασταθούν “οι μύθοι”, που δημιουργούν τις λάθος αντιλήψεις, από τα πραγματικά στοιχεία.

4.7 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥΣ ΝΕΩΝ

Για την καλύτερη αντιμετώπιση της συντροφικής βίας από τους

Συμβουλευτικούς Σταθμούς Νέων θα πρέπει:

- Να γίνει πανελλήνια επέκταση του θεσμού: να επεκταθούν οι Σ.Σ.Ν. σε όλους τους νομούς και σε μια δεύτερη φάση να είναι ένας ανά γραφείο εκπαίδευσης.
- Επειδή το προσωπικό λειτουργίας των Σ.Σ.Ν. είναι ελάχιστο για την κάλυψη των αναγκών ενός ολόκληρου νομού αυτό να αυξηθεί σε μια πιο κατάλληλη αναλογία για να γίνεται πιο συστηματική δουλειά.
- Να βελτιωθεί η προκήρυξη στελέχωσης των Σ.Σ.Ν. Να πραγματοποιηθούν διορισμοί και άλλων νέων σχετικών ειδικοτήτων που σε συνεργασία με τα ήδη υπάρχοντα στελέχη να κινηθούν προς μια ολιστική παρέμβαση στην οποία όλες οι ειδικότητες θα έχουν ισότιμο ρόλο.
- Να λυθεί το θέμα της έλλειψης χρηματοδότησης των Σ.Σ.Ν.

- Να οργανωθεί το πλαίσιο λειτουργίας και μια ξεχωριστή υπηρεσία στο Υπουργείο Παιδείας που να ελέγχει τη λειτουργία των Σ.Σ.Ν. και να αναλαμβάνει την ευθύνη της σωστής στελέχωσής τους.
- Μια τέτοια υπηρεσία (οι Σ.Σ.Ν.) είναι άκρως απαραίτητο να έχει οργανωμένη εποπτεία και επιμόρφωση όπως άλλωστε κάθε επιστημονικό πλαίσιο ορίζει. Παράλληλα θα πρέπει να οργανωθούν και να υλοποιηθούν επιμορφωτικά σεμινάρια και εργαστήρια ώστε τα στελέχη να εκπαιδευτούν πάνω στην κατάλληλη παροχή βοήθειας και να αναπτύξουν αποτελεσματικές στρατηγικές αντιμετώπισης.
- Να γίνεται ετήσια πανελλαδική συνάντηση των Σ.Σ.Ν. για αποτίμηση του έργου τους και των αναγκών τους.
- Να συμπεριληφθούν θέματα ενημέρωσης στα πλαίσια της σεξουαλικής αγωγής ίσως και σε συνεργασία με το γραφείο αγωγής υγείας της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τη σωστή ενημέρωση των μαθητών για τους κινδύνους συντροφικής βίας και κακοποίησης (όπως βιασμό).
- Να γίνονται δράσεις για την ενημέρωση μαθητών, γονέων, κοινότητας σε προληπτικό επίπεδο (φυλλάδια, ημερίδες, ανάρτηση αφισών κ.α.).
- Παράλληλα να υπάρχει συνεργασία με τους γονείς των εφήβων με στόχο, η ενημέρωση και η πρόληψη να ξεκινά από την οικογένεια. Αλλά και να γίνονται συζητήσεις με τους γονείς ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν τα "σημάδια" ύπαρξης συντροφικής βίας.
- Να υπάρξει συνεργασία και με τους εκπαιδευτικούς. Τα στελέχη των Σ.Σ.Ν. αφού λάβουν την απαραίτητη εκπαίδευση με τη σειρά τους να προσεγγίσουν το εκπαιδευτικό προσωπικό με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του.
- Να πραγματοποιούνται ανοιχτές συζητήσεις μεταξύ στελεχών και γονέων – εφήβων – εκπαιδευτικών – κοινότητας, με καταρτισμένους εισηγητές πάνω στη συντροφική βία.
- Να ενισχυθούν οι Σ.Σ.Ν. σε ερευνητικό επίπεδο όπου, η πραγματοποίηση ερευνών (ως φορέας που έχει άμεση επαφή με εφήβους/ες) θα εμπλουτίσει τα περιορισμένα ερευνητικά δεδομένα με στόχο την ορθότερη αντιμετώπιση της συντροφικής βίας.

Αξίζει να σταθούμε και να αναφέρουμε λίγα πράγματα για το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στον Σ.Σ.Ν. Όπως προαναφέρθηκε ενώ ο αρχικός νόμος προβλέπει οι Σ.Σ.Ν. να έχουν 2 κοινωνικούς λειτουργούς μέχρι στιγμής κάτι τέτοιο δεν έχει υλοποιηθεί (στα αποτελέσματα αναφέρεται πως υπάρχει 1 άτομο που έχει την ειδικότητα κοινωνικού λειτουργού, με την ειδικότητα όμως του αποσπασμένου εκπαιδευτικού λόγου δεύτερου

πτυχίου). Ο λόγος που κάνει τους κοινωνικούς λειτουργούς απαραίτητους στη στελέχωση των Σ.Σ.Ν. και συγκεκριμένα στην αντιμετώπιση της βίας είναι διότι είναι η μόνη ειδικότητα που στοχεύει καθαρά από τη φύση της σε ολιστική παρέμβαση που θα συμπεριλάβει σε κάθε περιστατικό εκτός από το άτομο και την οικογένεια. Η κοινωνική εργασία στόχο έχει τη διαφύλαξη των ατομικών δικαιωμάτων αλλά και την κινητοποίηση των ατόμων για την προάσπιση και διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους, κάτι που αποδεικνύεται πολύ σημαντικό σε περιστατικά βίας όπου το κύριο χαρακτηριστικό τους είναι η καταπάτηση των δικαιωμάτων.

Παράλληλα θεωρούμε πως η τοποθέτηση κοινωνικών λειτουργών στις σχολικές μονάδες θα βοηθούσε στην αντιμετώπιση αλλά και στην πρόληψη της συντροφικής βίας σε μεγάλο βαθμό. Η παρουσία κοινωνικού λειτουργού στο σχολείο θα αποτελούσε διέξοδο για την κακοποιημένη έφηβη που δεν έχει που να απευθυνθεί. Είναι σπάνιες οι περιπτώσεις όπου οι έφηβοι αναζητούν βοήθεια από τον εκπαιδευτικό, με τον οποίο οι σχέσεις τους συνήθως περιορίζονται σε ό, τι αφορά το μάθημα αλλά και εξαιτίας του ρόλου που έχει ο εκπαιδευτικός, αυτόν του εξεταστή – βαθμολογητή. Ο σχολικός κοινωνικός λειτουργός εκτός του ότι είναι αποκομμένος από το κομμάτι του μαθήματος, κατέχει ειδικές γνώσεις για να εντοπίζει και να αντιμετωπίζει σωστά τα περιστατικά που χρειάζονται βοήθεια. Ακόμη πιο σημαντικό είναι πως ο κοινωνικός λειτουργός περιβάλλεται από το απόρρητο κάτι που δεν έχει ο εκπαιδευτικός και λειτουργεί ως αρνητικός παράγοντας για τη δημιουργία σχέση εμπιστοσύνης με την έφηβη.

Τέλος πρέπει να τονιστεί ότι καθώς οι Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε έφηβους αλλά και σε όλη τη σχολική κοινότητα, δεν χρειάζονται απλώς ειδικούς, αλλά επιπλέον ανθρώπους ισορροπημένους με ενδιαφέρον και αγάπη για το συνάνθρωπο, θέληση να προσφέρουν στους νέους και ζεστασιά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενογλώσση:

- Schumacher, A. J., Smith, A. M.(2004, Δεκέμβριος). Attitudes and Dating Aggression: A Cognitive Dissonance Approach. *Prevention Science, Vol. 5, No. 4*
- Cleveland, H., Herrera, V.M., Stuewig.J. (2003 Δεκέμβριος). Abusive Males and Abused Females in Adolescent Relationships: Risk Factor Similarity and Dissimilarity and the Role of Relationship Seriousness. *Journal of Family Violence, Vol. 18, No. 6.*
- Banyard, V.L., Cross C., Modecki, K.L. (2006 Οκτώβριος). Ecological Correlates of Self-Reported Perpetration. *Journal of Interpersonal Violence, Vol. 21, Nr. 10, 1314-1332.*
- Peacock, D., Rothman E. (2001 Νοέμβριος). Working With Young Men Who Batter: Current Strategies and New Directions. National Online Resource Center on Violence Against Women.
- Próspero, M. (2006 Απρίλιος). The Role of Perceptions in Dating Violence Among Young Adolescents. *Journal of Interpersonal Violence, Vol. 21, Nr. 4, 470-484.*
- Forcier, M., Patel, P., Kahn, J. A. (2003). Pediatric Residents' Attitudes and Practices Regarding Adolescent Dating Violence. *Ambulatory Pediatrics, 3:317 323.*

- Wordes, M., Nunez, M. (2002 Μάιος). Our vulnerable teenagers: Their Victimization, Its Consequences, and Directions for Prevention and Intervention. *The nationalcenter for victims of crime*.

- Conard, E. (2003). Sexual function, sexual abuse and sexually transmitted diseases in adolescence. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology*, Vol. 17, No. 1, pp. 103–116.

- Betz, L.B. (2007 Δεκέμβριος). Teen Dating Violence: An Unrecognized Health Care Need. *journal of pediatric nursing: nursing care of children & family*. Vol 22, No 6

- Whitaker, D. J., Morrison, S., Lindquist, C., Hawkins, S.T., O’Neil, J, C., Nesius, A. M., Mathew, A., Reese, L. (2006). A critical review of interventions for the primary prevention of perpetration of partner violence. *Aggression and Violent Behavior 11*, 151– 166.

- Foshee, V. A., Bauman, K.E., Ximena, B. Arriaga, Helms, R. W., Koch, G. G., Linder, F. G. (1998). An Evaluation of Safe Dates, an Adolescent Dating Violence Prevention Program. *American Journal of Public Health Vol. 88, Nr. 1, 45-60*.

- Rivera, L. R., Allen-Leigh B., Ortega, G. R., Ayala, R. C., Ponce, E. L. (2007). Prevalence and correlates of adolescent dating violence: Baseline study of a cohort of 7960 male and female Mexican public school students. *Preventive Medicine 44*, 477–484

- Fay, K. E., Medway, F. J. (2006 Αύγουστος). An acquaintance rape education program for students transitioning to high school. *Sex Education Vol. 6, No. 3, pp. 223–236.*

- Kaura, S. A., Lohman, B. J. (2007). Dating Violence Victimization, Relationship Satisfaction, Mental Health Problems, and Acceptability of Violence: A Comparison of Men and Women. *Journal of Family Violence, 22:367–38.*

- Adelman, M., Kil, S. H. (2007 Δεκέμβριος). Dating Conflicts Rethinking Dating Violence and Youth Conflict. *Violence Against Women, Vol 13, Nr 12, 1296-1318.*

- Hilton, N. Z., Harris, G. T., Rice, M. E. (2003 Ιούλιος). Adolescents' Perceptions of the Seriousness of Sexual Aggression: Influence of Gender, Traditional Attitudes, and Self-Reported Experience. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment, Vol. 15, No. 3.*

- Jackson, S. M. (1999). Issues in the dating violence research: a review of the literature. *Aggression and Violent Behavior, Vol. 4, No. 2, pp. 233–247.*

- National Resource Center on Domestic Violence A project of the Pennsylvania Coalition Against Domestic Violence.(2004). Teen Dating Violence Information and Resources. *National Resource Center on Domestic Violence (NRCDV).*

- Muñoz-Rivas, M. J., Graña, J. L., O’Leary, K. D., González, M.P. (2007). Aggression in Adolescent Dating Relationships: Prevalence, Justification, and Health Consequences. *Journal of Adolescent Health* 40, 298–30.

- Gover, R. A. (2004). Risky lifestyles and dating violence: A theoretical test of violent victimization. *Journal of Criminal Justice* 32, 171– 180.

- Weisz, A. N., Tolman, R. M., Callahan, M. R., Saunders, D. G., Black, B.M. (2007). Informal helpers’ responses when adolescents tell them about dating violence or romantic relationship problems. *Journal of Adolescence* 30, 853–868.

- Sanderson, M., Coker, A. L., Roberts, R. E., Tortolero, S.R., Reininger, B. M. (2004). Acculturation, ethnic identity, and dating violence among Latino ninth-grade students. *Preventive Medicine*, 39, 373–38.

- O’Keefe, M. (2005 Απρίλιος). Teen Dating Violence: A Review of Risk Factors and Prevention Efforts. *National Online Resource Center on Violence Against Women*.

- Jaycox, L. H., McCaffrey, D., Eiseman B., Aronoff, J., Shelley, G. A., Collins, R. L., Marshall, G. N. (2006). Impact of a School-Based Dating Violence Prevention Program among Latino Teens: Randomized Controlled Effectiveness Trial. *Journal of Adolescent Health* 39, 694–704.

- Wekerle, C., Wolfe D. A. (1999). Dating violence in mid-adolescence: theory, significance, and emerging prevention initiatives. *Clinical Psychology Review*, Vol. 19, No. 4, pp. 435–456.

- Wekerle, C., Wolfe D. A. (2003). Dating Violence Prevention With At-Risk Youth: A Controlled Outcome Evaluation. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, Vol. 71, No. 2, 279–291

- Cattaneo, L.B., DeLoveh, H. (2008). The Role of Socioeconomic Status in Helpseeking From Hotlines, Shelters, and Police Among a National Sample of Women Experiencing Intimate Partner Violence. *American Journal of Orthopsychiatry*. Vol. 78, No. 4, 413–422

- Fincham, F.D., Cui M., Braithwaite, S., Pasley, K. (2008). Attitudes Toward Intimate Partner Violence in Dating Relationships. *Psychological Assessment*. Vol. 20, No. 3, 260–269

- Juntunen, E. (2004). Youth Friendly Services: Why do young people need special services? *Entre Nous* No.58 pp.24

- Heiskanen, M., Piispa, M.(1998). Faith, Hope, Battering. A Survey of Men's Violence against Women in Finland. *Statistikcentralen Finland, Justice 1998:20*

- Lundgren, E. (2001). Captured Queen. Men's violence against women in 'equal' Sweden – a prevalence study. *University of Uppsala*.

- Schrottle, M. (2004). Health, well-being and personal safety of women in Germany. *Federal Ministry for Families, Senior Citizens, Women and Youth.*

Ελληνόγλωσση

- Χρυσόγονος, Κ. (2006). Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα. εκδ. *Νομική Βιβλιοθήκη* σ.σ 140-141
- Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων, Εισηγήτρια: Maria Carlshamre. (13.10.2005). Σχέδιο έκθεσης σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και τυχόν μελλοντικές ενέργειες (2004/2220(INI))
- Murray, J, (2002). *Και όμως τον Αγαπάω*. Αθήνα: Εκδόσεις Θυμάρι.
- Νασιάκου, Μ., Χαντζή, Α., Φατούρου - Χαρίτου, Μ. (2005). Εισαγωγή στην ψυχολογία. Τόμος Β΄, εκδ. Gutenberg
- Πενταράκη, Μ. (2003). Έκταση, μορφές και συνέπειες της βίας που υφίστανται οι έφηβες, μαθήτριες λυκείου, στις συντροφικές τους σχέσεις, Διδακτορική διατριβή, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Αθήνα, Πάντειο Πανεπιστήμιο.
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως, (24.10.2006). *ΝΟΜΟΣ ΥΠ'ΑΡΙΘ. 3500 Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις*. Αριθ. Φύλλου23, τεύχος πρώτο

Ιστοσελίδες Διαδικτύου

- International Planned Parenthood Federation, (2007). Comprehensive youth – friendly services, στην ιστοσελίδα της The Safe Project. Ανάκτηση από: http://www.ippfen.org/NR/rdonlyres/3A2EBC15-D4AB-46CA-9D1B1B81DC04150E/0/2_factsheet_comprehensive_youth_friendly_services.pdf. Ανάκτηση στις 6.5.2009

- Καραγιάννη Λ., (31.10.2007). Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων, γιατί η ανάπτυξη αυτού του θεσμού είναι μια επιβεβλημένη ανάγκη;. Ανάκτηση από: <http://www.alfavita.gr/artra/artro20070606a.php>. Ανάκτηση στις 21.6.2008

- Σβώλου Α., (30.3.2009). Αντισύλληψη άγνωστη λέξη, στην ιστοσελίδα της εφημερίδας ελεύθερος τύπος. Ανάκτηση από: <http://www.etipos.com/newsitem?id=82923>. Ανάκτηση στις 8.5.2009

- Εφημερίς της Κυβερνήσεως, (22.12.2001). *ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2952 Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών*. Αριθ. Φύλλου 2428, τεύχος πρώτο. Ανάκτηση από: http://lawdb.intrasoftnet.com/nomos/nomos_frame.html. Ανάκτηση στις 11.2.2009

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Ερωτηματολόγιο

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Σας παρακαλούμε να συμπληρώσετε το παρακάτω ερωτηματολόγιο, με το οποίο θέλουμε να διερευνήσουμε τις γνώσεις σας σε κάποια θέματα που αφορούν τις συντροφικές/ερωτικές σχέσεις εφήβων. Η έρευνα επικεντρώνεται στις εμπειρίες των εφήβων κοριτσιών.

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο. Σας διαβεβαιώνουμε, ότι θα μεταχειριστούμε τις απαντήσεις σας με πλήρη εχεμύθεια. Οι πληροφορίες που θα συγκεντρωθούν, θα αφορούν αποκλειστικά τους σκοπούς της έρευνας και τα δεδομένα θα διαφυλαχτούν με κάθε ευσυνειδησία και θα τα χειριστούμε αυστηρώς εμπιστευτικά.

Η έρευνα εκπονείται από το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας με επιστημονική υπεύθυνη τη Δρ. Πενταράκη Μαρία, επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας. Η έρευνα αποτελεί την πτυχιακή εργασία των τελειόφοιτων κοινωνικών λειτουργών Εμμανουήλ Στυλιανής και Θεοδωρίδου Δητώς.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στη Δρ. Πενταράκη 2610-369-158, στην Εμμανουήλ Σ. 6972024883, και στην Θεοδωρίδου Λ. 6946047389.

(Παρακαλούμε όπως συμπληρώνετε με √ ή με X τα προβλεπόμενα πεδία ή κυκλώστε τον αντίστοιχο αριθμό της απάντησης ή απαντήστε περιφραστικά. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου διαρκεί 15 με 20 λεπτά. Σε κάθε συμβουλευτικό σταθμό ζητάμε το ερωτηματολόγιο να συμπληρωθεί από την/τον κοινωνικό λειτουργό του σταθμού και τον διευθυντή ή διευθύντρια του σταθμού. Σε περίπτωση που απουσιάζει ο διευθυντής ζητάμε να συμπληρωθεί από τον αναπληρωτή διευθυντή.

Παρακαλώ κυκλώστε: Το ερωτηματολόγιο συμπληρώνεται από:

1. τον/την κοινωνικό λειτουργό του Συμβουλευτικού Σταθμού Νέων με την μεγαλύτερη εμπειρία στον ΣΣΝ _____
2. τον/την διευθυντή/διευθύντρια του Συμβουλευτικού Σταθμού Νέων _____
3. τον/την αναπληρωτή/τρια διευθυντή/διευθύντρια _____

A) ΓΝΩΣΕΙΣ

1. Σε τι ηλικία ξεκινά η πλειοψηφία των εφήβων γυναικών ολοκληρωμένες σχέσεις συντροφικές/ερωτικές με το άλλο φύλο; Παρακαλώ συμπληρώστε:

2. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των σύγχρονων εφηβικών συντροφικών/ερωτικών σχέσεων;
Σημειώστε όσα πιστεύεται ότι ισχύουν;

1. Ανεμελιά
2. Σεβασμός/εμπιστοσύνη/αλληλο-εκτίμηση
3. Πίεση για ολοκλήρωση σεξουαλικών σχέσεων
4. Ιδιοκτησιακού τύπου αντιλήψεις/ζήλεια
5. Κάτι άλλο, παρακαλώ περιγράψτε:

3. Ποιο θεωρείτε ότι είναι το ποσοστό – σε σχέση με το σύνολο- των περιπτώσεων εφήβων γυναικών, που επισκέπτονται τον σταθμό και πιστεύετε ότι η συντροφική/ερωτική τους σχέση τις επηρεάζει αρνητικά ώστε να χρήζουν βοήθειας; Παρακαλώ συμπληρώστε το ποσοστό:

3.α. _____ %.

3.β. Εκτός από το ποσοστό παρακαλώ καταγράψτε τις ανάγκες και τα προβλήματα των εφήβων κοριτσιών εξαιτίας μίας σχέσης:

4. Ποιες μορφές κακοποίησης μπορεί να δεχθεί μία έφηβη από το αγόρι της;
(Σημείωση: ο/η ερωτώμενος/η μπορεί να διαλέξει όσες από τις παρακάτω απαντήσεις επιθυμεί)

1. Ανθρωποκτονία
2. Σωματική βία (κλωτσιές, χαστούκια, τσιμπιές, σπρωξιές, κλπ)
3. Σεξουαλική βία (βιασμός/απόπειρα βιασμού)
4. Σεξουαλική βία (ανεπιθύμητη επιθετική σεξουαλική συμπεριφορά κλπ)
5. Συναισθηματική / λεκτική κακοποίηση/Ψυχολογική βία (βρίσιμο, ειρωνικά σχόλια, απειλές, κλπ)
6. Όλες από τις παραπάνω
7. Καμία από τις παραπάνω
8. Κάποια άλλη, παρακαλώ αναφέρετε _____

5. Τι ποσοστό του ενήλικου γυναικείου πληθυσμού στην Ελλάδα πιστεύετε ότι έχει υποστεί κάποια μορφή σωματικής, ψυχολογικής, σεξουαλικής βίας από το σύντροφο του;

Ποσοστά	Σωματική βία	Ψυχολογική βία	Σεξουαλική βία
1) κανένα	☐	☐	☐
2) 1 έως 5%	☐	☐	☐
3) 6 έως 10%	☐	☐	☐
4) 11 έως 19%	☐	☐	☐
5) 20 έως 25%	☐	☐	☐
6) 26 έως 33%	☐	☐	☐
7) 34 έως 49%	☐	☐	☐
8) 50 έως 60%	☐	☐	☐
9) πάνω από 60%	☐	☐	☐

6. Τι ποσοστό του εφηβικού γυναικείου πληθυσμού στην Ελλάδα πιστεύετε ότι έχει υποστεί σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική βία από το σύντροφο του;

Ποσοστά	Σωματική βία	Ψυχολογική βία	Σεξουαλική βία
1) κανένα	☐	☐	☐
2) 1 έως 5%	☐	☐	☐
3) 6 έως 10%	☐	☐	☐
4) 11 έως 19%	☐	☐	☐
5) 20 έως 25%	☐	☐	☐
6) 26 έως 33%	☐	☐	☐

7) 34 έως 49%	☐	☐	☐
8) 50 έως 60%	☐	☐	☐
9) πάνω από 60%	☐	☐	☐

7. Κατά τη διάρκεια του ιστορικού διερευνάται εάν μία έφηβη υφίστανται κάποια μορφή βίας στα πλαίσια της συντροφικής της σχέσης; Πείτε μας για κάθε μία από τις παρακάτω μορφές:

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
1) Σωματική βία	☐	☐
2) Ψυχολογική βία	☐	☐
3) Σεξουαλική βία	☐	☐

(Εάν απαντήσατε αρνητικά απαντήστε την ερώτηση 8)

8. Αν όχι, πραγματοποιείτε διερεύνηση της βίας στις/στους έφηβες-ους σε κάποια άλλη φάση;

Ναι

Όχι

8.α) Εάν ναι, σας παρακαλούμε προσδιορίστε πότε;

8.β) Ένα όχι, σας παρακαλούμε προσδιορίστε γιατί;

9. Στο παρακάτω πίνακα συμπληρώστε με ένα × στην πρώτη στήλη ποιο-ά από τα παρακάτω συμπτώματα έχετε αναγνωρίσει ως συνέπειες πιθανής βίας ενάντια σε έφηβες γυναίκες στα πλαίσια κάποιας συντροφικής/ερωτικής τους σχέσης. Στη δεύτερη στήλη συμπληρώστε ποια συμπτώματα εσείς θεωρείτε ότι αποτελούν συνέπειες ύπαρξης βίας.

(Σημείωση: Ο/η ερωτώμενος/η μπορεί να διαλέξει όσες από τις παρακάτω απαντήσεις επιθυμεί).

	Συμπτώματα	Συμπτώματα συντροφικής βίας που έχετε εντοπίσει σε έφηβες εξυπηρετούμενες σας στον ΣΣΝ	Συμπτώματα που εσείς θεωρείτε ότι αποτελούν συνέπειες ύπαρξης βίας
1.	Σωματικά τραύματα		
2.	Κατάθλιψη ή υπερβολικό άγχος		
3.	Αδικαιολόγητες απουσίες από το σχολείο		
4.	Ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη		
5.	Κατάχρηση αλκοόλ και ναρκωτικών		
6.	Επιβλαβείς συμπεριφορές ελέγχου βάρους		
7.	Αυτοκτονικός ιδεασμός		
8.	Αίσθημα φόβου		
9.	Σεξουαλικών μεταδιδόμενα νοσήματα		
10.	Τίποτα από τα παραπάνω		
11.	Όλα τα παραπάνω		
12.	Κάτι άλλο αναφέρατε τι		
13.	Κάτι άλλο αναφέρατε τι		
14.	Κάτι άλλο αναφέρατε τι		

10. Ποιος-οι πιστεύετε ότι μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικότερα μια έφηβη για να αντιμετωπίσει τυχόν βία που αντιμετωπίζει σε κάποια συντροφική της σχέση;
(Σημείωση: Ο/η ερωτώμενος/η μπορεί να διαλέξει όσες από τις παρακάτω απαντήσεις επιθυμεί)

1. Επαγγελματίες – στελέχη Σ.Σ.Ν
2. Συγγενικό/ φιλικό περιβάλλον
3. Επαγγελματίες υγείας
4. Αστυνομία
5. Εκπαιδευτικό προσωπικό
6. Φίλοι/φίλες
7. Όλα τα παραπάνω
8. Κανείς
9. Κάτι άλλο, αναφέρατε τι;

11. Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι οι παρακάτω παράγοντες συντελούν στην άσκηση της συντροφικής βίας ενάντια στις έφηβες από το αγόρι τους;

	<u>ΚΑΘΟΛΟΥ</u>	<u>ΛΙΓΟ</u>	<u>ΑΡΚΕΤΑ</u>	<u>ΠΟΛΥ</u>	<u>ΠΑΡΑ</u>
<u>ΠΟΛΥ</u>					
1) Κατάχρηση αλκοόλ ή ναρκωτικών ουσιών από το αγόρι	☐	☐	☐	☐	☐
2) Ανικανότητα του αγοριού να ελέγξει το θυμό του	☐	☐	☐	☐	☐
3) Ψυχική διαταραχή του αγοριού που το εμποδίζει να ελέγξει το θυμό του	☐	☐	☐	☐	☐
4) Έμφυτη επιθετικότητα του αγοριού	☐	☐	☐	☐	☐
5) Χαμηλή αυτοεκτίμηση και παθητική συμπεριφορά της έφηβης	☐	☐	☐	☐	☐
6) Προκλητική συμπεριφορά της έφηβης απέναντι στο αγόρι της	☐	☐	☐	☐	☐
7) Κοινωνική ανισότητα γυναικών ανδρών	☐	☐	☐	☐	☐
8) Πατριαρχική δομή οικογένειας του αγοριού	☐	☐	☐	☐	☐
9) Μεγάλη διαφορά ηλικίας: αγόρι μεγαλύτερο	☐	☐	☐	☐	☐
10) Χαμηλό κοινωνικό-οικονομικό στρώμα προέλευσης της έφηβης	☐	☐	☐	☐	☐
11) Χαμηλό κοινωνικό-οικονομικό στρώμα προέλευσης του αγοριού	☐	☐	☐	☐	☐
12) Χαμηλή σχολική επίδοση του αγοριού	☐	☐	☐	☐	☐
13) Βιώματα βίας στην παιδική ηλικία του αγοριού	☐	☐	☐	☐	☐
14) Επιρροή φιλικού περιβάλλοντος του αγοριού, μέλη του φιλικού του περιβάλλοντος ασκούν ή ενισχύουν τη βία στις συντροφικές σχέσεις	☐	☐	☐	☐	☐
15) Ιδιοκτησιακού τύπου αντιλήψεις του αγοριού	☐	☐	☐	☐	☐

απέναντι στην έφηβη

11.β..Παρακαλούμε πείτε μας τι άλλο πιστεύετε ότι οδηγεί στην άσκηση βίας ενάντια σε ένα κορίτσι από το αγόρι της.

12. Παρακαλούμε δηλώστε κατά πόσο συμφωνείτε με τις παρακάτω δηλώσεις:

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1) Η βία στις συντροφικές σχέσεις εφήβων αποτελεί ένα σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα	☐	☐	☐	☐	☐
2) Ο Σ.Σ.Ν. θα έπρεπε να ασχοληθεί περισσότερο για την αναγνώριση και αντιμετώπιση της συντροφικής βίας στις έφηβες	☐	☐	☐	☐	☐
3) Οι επαγγελματίες των Σ.Σ.Ν. μπορούν να προσφέρουν απλά μια μικρή βοήθεια στα θύματα συντροφικής βίας	☐	☐	☐	☐	☐
4) Η συντροφική βία επηρεάζει την εκπαιδευτική πορεία της έφηβης και πρέπει να αντιμετωπιστεί	☐	☐	☐	☐	☐
5) Χρειάζεται η δημιουργία εξειδικευμένων εγχειριδίων που θα διαθέτονται σε επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με έφηβες και έφηβους ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά Περιπτώσεις συντροφικής βίας	☐	☐	☐	☐	☐
6) Γνωρίζω άλλους φορείς που μπορώ να παραπέμνω μια κακοποιημένη έφηβη	☐	☐	☐	☐	☐
7) Οι Σ.Σ.Ν πρέπει να αναπτύξουν ένα επαγγελματικό πρωτόκολλο αντιμετώπισης της βίας	☐	☐	☐	☐	☐
8) Δεν έχω χρόνο να ασχοληθώ με θέματα συντροφικής βίας ανεξάρτητα από το εάν	☐	☐	☐	☐	☐

αφορούν τις έφηβες που απευθύνονται στον Σ.Σ.Ν.

13. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικά σεμινάρια "για τη συντροφική βία στις εφηβικές σχέσεις" στην εργασία σας;

Ναι

Όχι

14. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικά σεμινάρια για την βία στις σχέσεις ενήλικων γυναικών (μορφή ενδο-οικογενειακής βίας);

0-6 μήνες

6-12 μήνες

12-24 μήνες

24-48 μήνες

Πριν από 48 μήνες

15. Είχατε στο πρόγραμμα σπουδών (βασικού, μεταπτυχιακού ή διδακτορικού σας τίτλου) σας μάθημα το οποίο κάλυπτε το αντικείμενο της συντροφικής βίας;

Ναι

Όχι

B) ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΦΗΒΩΝ

16. Παρακαλούμε δηλώστε την άποψή σας για τις παρακάτω δηλώσεις:

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1) Οι έφηβες που θα απευθυνθούν στον Σ.Σ.Ν. δεν θέλουν να τις ρωτάμε σχετικά με την ύπαρξη ή μη της βίας στις σχέσεις τους	☐	☐	☐	☐	☐
2) Η ενασχόληση με θέματα συντροφικής βίας δεν αφορά τον Σ.Σ.Ν.	☐	☐	☐	☐	☐
3) Νιώθω άβολα να διερευνώ διεξοδικά την ύπαρξη συντροφικής βίας	☐	☐	☐	☐	☐

Γ) ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΦΗΒΩΝ

17. Τι από τα παρακάτω σας αποθαρρύνει στο να αντιμετωπίζετε περιπτώσεις βίας κατά των εφήβων από τη σχέση τους που απευθύνονται σε εσάς; Εάν δεν έχετε αντιμετωπίσει αντίστοιχες περιπτώσεις, σημειώστε ένα X εδώ _____
(Σημείωση: Ο/η ερωτώμενος/η μπορεί να διαλέξει όσες από τις παρακάτω απαντήσεις επιθυμεί).

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
1) Οι χρονικοί περιορισμοί στη διερεύνηση της βίας	☐	☐
2) Η έλλειψη γνώσης και πρακτικών ικανοτήτων	☐	☐
3) Η έλλειψη κατάλληλων υποδομών	☐	☐
4) Η ελλιπής στελέχωση επαγγελματιών	☐	☐
5) Ο νόμος που δε με υποχρεώνει να το κάνω	☐	☐
6) Ο υπερβολικός φόρτος εργασίας	☐	☐
7) Η δυσκολία συνεργασίας με τους γονείς της έφηβης	☐	☐
8) Τα συναισθήματα μειωμένης ελπίδας ότι θα αλλάξει κάτι στη ζωή της κακοποιημένης έφηβης	☐	☐
9) Η απροθυμία της έφηβης να αλλάξει την κατάστασή της	☐	☐
10) Η απροθυμία της έφηβης να συνεργαστεί μαζί μας	☐	☐
11) Η μη ύπαρξη διεπιστημονικής συνεργασίας στο χώρο του Σ.Σ.Ν. για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας	☐	☐
12) Οι φόβοι των νομικών επιπτώσεων σε περίπτωση που δεν ενημερωθούν οι γονείς	☐	☐

18. Με ποιόν/ους από τους παρακάτω τρόπους θεωρείτε ότι μπορεί να ενθαρρυνθεί μία έφηβη που είναι θύμα κακοποίησης, ώστε να ζητήσει βοήθεια και να συνεργαστεί με τους επαγγελματίες του Σ.Σ.Ν.;

(Σημείωση: Ο/η ερωτώμενος/η μπορεί να διαλέξει όσες από τις παρακάτω απαντήσεις επιθυμεί).

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
1) Με κανέναν γιατί το Σ.Σ.Ν. δεν είναι ο αρμόδιος φορέας	☐	☐
2) Δημιουργώντας σχέση εμπιστοσύνης με τις έφηβες	☐	☐
3) Επίδειξη και ανάρτηση αφισών, φυλλαδίων και εγχειριδίων για το θέμα στο χώρο αναμονής του Σ.Σ.Ν. και των γραφείων τα οποία να δείχνουν την εναντίωσή μας στη βία και τη δυνατότητά μας να βοηθήσουμε	☐	☐
4) Επαναλαμβανόμενες προσπάθειες των επαγγελματιών Κοινωνικών Επιστημών	☐	☐
5) Ευαισθητοποιημένος χειρισμός των ερωτήσεων που κάνουν οι επαγγελματίες προς τις έφηβες	☐	☐
6) Ανάρτηση σχετικών αφισών στις σχολικές μονάδες	☐	☐

19. Σε περίπτωση που αναγνωρίζετε και έρχεστε σε επαφή με περιπτώσεις συντροφικής βίας κατά των εφήβων, ποιο-ά από τα παρακάτω κάνετε στα πλαίσια του επαγγελματικού ρόλου σας;

	<u>Πως ενεργώ</u>	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ
1) Αξιολόγηση του κινδύνου του θύματος και της κατάστασής του, με στόχο την ασφάλειά του	☐	☐
2) Σχεδίαση ατομικού πλάνου ασφαλείας της έφηβης μαζί με την ίδια	☐	☐
3) Παραπομπή της σε κατάλληλες υπηρεσίες και επαγγελματίες υγείας	☐	☐
4) Πραγματοποίηση διεπιστημονικής συνεργασίας με όλα τα στελέχη του Σ.Σ.Ν.	☐	☐
5) Ερωτήσεις για το εάν υφίστανται κακοποίηση στη σχέση τους στα πλαίσια λήψης του ιστορικού	☐	☐
6) Παροχή σε αυτήν έντυπου υλικού πληροφόρησης σχετικά με τα δικαιώματά της	☐	☐
7) Παραπομπή της σε εισαγγελέα	☐	☐
8) Παροχή ψυχολογικής υποστήριξης	☐	☐
9) Ενημέρωσή της σχετικά με άλλες υπηρεσίες που μπορεί να απευθυνθεί	☐	☐
10) Ενημέρωση των γονιών της	☐	☐
11) Κάτι άλλο, αναφέρατε τι.....		

19.β.Πείτε μας τι από τα παραπάνω θεωρείτε πιο σημαντικό

20. Σε επίπεδο πρόληψης ενημερώνετε τις έφηβες για τους κινδύνους συντροφικής βίας;

Ναι

Όχι

21. Πραγματοποιείτε δράσεις στους νομούς που ανήκετε για την ενημέρωση των εφήβων πάνω σε θέματα συντροφικής βίας;

Ναι

Όχι

Δ) ΑΝΤΙΔΗΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΤΡΟΦΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ

22. Πόσο συμφωνείτε με τις παρακάτω δηλώσεις;

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1) Στις σχέσεις που ασκείται κακοποίηση από το σύντροφο, η ευθύνη ανήκει εξίσου και στους δυο συντρόφους	☐	☐	☐	☐	☐
2) Η άσκηση συντροφικής βίας είναι έγκλημα	☐	☐	☐	☐	☐
3) Η ύπαρξη συντροφικής βίας είναι προσωπικό θέμα του ζευγαριού, που πρέπει να αντιμετωπιστεί μόνο από το ίδιο το ζευγάρι	☐	☐	☐	☐	☐
4) Η άσκηση βίας είναι ανεπίτρεπτη για οποιοδήποτε λόγο	☐	☐	☐	☐	☐
5) Η άσκηση βίας μπορεί να αποτελεί έναν αποδεκτό τρόπο επίλυσης προβλημάτων	☐	☐	☐	☐	☐
6) Η συντροφική βία είναι φαινόμενο των κατώτερων κοινωνικών, μορφωτικών και οικονομικών στρωμάτων	☐	☐	☐	☐	☐
7) Σε μια σχέση ο άντρας μπορεί να έχει λίγο μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων από τη γυναίκα	☐	☐	☐	☐	☐
8) Για τη γυναίκα ο γάμος πρέπει να είναι πιο σημαντικός από την καριέρα και την κοινωνική ζωή της	☐	☐	☐	☐	☐
9) Η κοινωνία αντιμετωπίζει τις γυναίκες και τους άντρες ισότιμα	☐	☐	☐	☐	☐
10) Η άσκηση βίας είναι φαινόμενο που αφορά τις ενήλικες συντροφικές σχέσεις	☐	☐	☐	☐	☐
11) Οι εφηβικές σχέσεις χαρακτηρίζονται κυρίως από ισότητα	☐	☐	☐	☐	☐
12) Τα σημερινά αγόρια σέβονται απόλυτα τα κορίτσια	☐	☐	☐	☐	☐

Ε) ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

23. Φύλο:
Αντρας Γυναίκα

24. Ηλικία:
- 1) έως 25 ετών
 - 2) 26 – 30 ετών
 - 3) 31 – 35 ετών
 - 4) 36– 40 ετών
 - 5) 41– 45 ετών
 - 6) 46– 50 ετών
 - 7) 50 ετών και άνω

25. Σημειώστε το ανώτερο εκπαιδευτικό σας επίπεδο:

- 1. Πτυχίο Τ.Ε.Ι. (Τ.Ε. κατηγορίας)
- 2. Πτυχίο Πανεπιστημίου (Π.Ε. κατηγορίας)
- 3. Μεταπτυχιακό
- 4. Διδακτορικό
- 5. Κάτι άλλο, αναφέρατε.....

26. Ποια είναι η ειδικότητά σας ;

- 1. Παιδοψυχίατρος
- 2. Ψυχολόγος
- 3. Κοινωνικός Λειτουργός
- 4. Κάτι άλλο, αναφέρατε.....

27. Ποια είναι η διάρκεια της επαγγελματικής σας υπηρεσίας στην ειδικότητα σας;
Μέχρι 1 χρόνο 2-5 χρόνια 6-10 χρόνια
11-15 χρόνια 16-20 χρόνια 20 χρόνια και άνω
28. Πόσα χρόνια εργάζεστε στο Σ.Σ.Ν.;
Μέχρι 1 χρόνο 2-4 χρόνια 5-7 χρόνια
8-10 11-12 χρόνια
29. Πότε ιδρύθηκε ο Σ.Σ.Ν. _____
30. Πότε άρχισε να λειτουργεί και να δέχεται περιπτώσεις ο Σ.Σ.Ν. _____
31. Έχετε προσωπική εμπειρία με κάποια μορφή βίας στα πλαίσια κάποιας συντροφικής σχέσης στην εφηβική σας ηλικία; Παρακαλώ κυκλώστε;
1. Ναι, έχω υποστεί
2. Ναι, έχω ασκήσει
3. Όχι
4. ΔΓ/ΔΑ
5. κάτι άλλο, αναφέρετε τι _____

32 Σχετικά τώρα με τον ρόλο του εκπαιδευτικού συστήματος για την αντιμετώπιση της βίας στις συντροφικές σχέσεις, πείτε μας: (εάν χρειαστείτε περισσότερο χώρο, συνεχίστε την απάντησή σας στην πίσω σελίδα.

32.α.Τι κάνει για να την αντιμετωπίσει και με τι αποτελεσματικότητα;

32.β.Τι άλλο μπορεί να κάνει για να την αντιμετωπίσει αποτελεσματικά;

Ευχαριστούμε πολύ για τη συνεργασία σας. Παρακαλούμε σημειώστε ό, τι άλλο θέλετε.

Σημείωση:Εάν σας ενδιαφέρει να λάβετε τα συμπεράσματα της έρευνάς μας, μπορείτε να μας στείλετε mail στο mpendaraki@yahoo.gr με την ένδειξη, Σ.Σ.Ν. Συμπεράσματα έρευνας. Επίσης, στο εν λόγω mail μπορείτε να επικοινωνείτε για οποιοδήποτε θέμα σχετίζεται με την έρευνα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Ενδεικτική νομοθεσία για την ισότητα

1. Περί ισότητας των φύλων

Η ισότητα των φύλων καθιερώνεται από τις διατάξεις των άρθρων 4 παρ.2 και 116 παρ.1 και 2. Το άρθρο 4 παρ.2 προβλέπει την ισότητα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Με βάση το αρχικό κείμενο του Συντάγματος του 1975 απαγορεύει τη δημιουργία άνισων καταστάσεων και τη διαφοροποίηση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των πολιτών με βάση τη διαφορά φύλου. Και επιβάλλει τη παροχή ίσων δυνατοτήτων και στα δύο φύλα για την ανάπτυξη της προσωπικότητας και την ελεύθερη ατομική κίνηση ή δράση ή γενικά τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή (Χρυσόγονος, 2006).

2. Νόμος 2952: Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών

Στο άρθρο πρώτο του νόμου 2952 κυρώνεται και αποκτά ισχύ νόμου η Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών που το κείμενο της υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ενωμένων Εθνών στις 18 Δεκεμβρίου 1979 και υπογράφηκε από την Ελλάδα στις 2 Μαρτίου 1982 στα Ενωμένα Έθνη.

Τα Κράτη Μέλη:

Σημειώνουν ότι ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών επαναβεβαιώνει την πίστη στα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου, στην αξιοπρέπεια και την αξία του και στην ισότητα των δικαιωμάτων του άνδρα και της γυναίκας.

Σημειώνουν ότι η παγκόσμια Διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων βεβαιώνει την αρχή της μη διακρίσεως και διακηρύσσει ότι όλα τα ανθρώπινα όντα γεννιούνται ελεύθερα και ίσα σε αξιοπρέπεια και δικαίωμα και ότι το κάθε ένα μπορεί να ωφεληθεί από όλα τα δικαιώματα και από όλες τις ελευθερίες που αναφέρονται σ' αυτήν, χωρίς καμία διάκριση, κυρίως χωρίς διάκριση φύλου. Σημειώνουν ότι τα Κράτη μέλη των διεθνών Συμφώνων περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν υποχρέωση να εξασφαλίσουν την ισότητα

των δικαιωμάτων του άνδρα και της γυναίκας στην άσκηση όλων των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών, αστικών και πολιτικών δικαιωμάτων, Θεωρώντας τις διεθνείς συμβάσεις που συνομολογήθηκαν υπό την αιγίδα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και των οργανισμών για την προώθηση της ισότητας των δικαιωμάτων του άνδρα και της γυναίκας.

Σημειώνουν επίσης τις αποφάσεις, τις διακηρύξεις και τις συστάσεις που υιοθετήθηκαν από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και τους οργανισμούς για την ισότητα των δικαιωμάτων του άνδρα και της γυναίκας.

Ανησυχούν όμως με τη διαπίστωση ότι, παρά τα διάφορα αυτά έγγραφα, οι γυναίκες εξακολουθούν ν' αποτελούν αντικείμενο σημαντικών διακρίσεων.

Υπενθυμίζουν ότι η διάκριση κατά των γυναικών παραβιάζει τις αρχές της ισότητας των δικαιωμάτων και του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ότι παρεμποδίζει τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική, κοινωνική οικονομική και πολιτιστική ζωή της χώρας τους, υπό ίσους όρους με τους άνδρες, ότι αποτελεί εμπόδιο στην αύξηση της ευημερίας της κοινωνίας και της οικογένειας και ότι εμποδίζει τις γυναίκες να υπηρετήσουν τη χώρα τους και την ανθρωπότητα.

Ανησυχούν με το γεγονός ότι, στις καταστάσεις ενδείας, οι γυναίκες έχουν ελάχιστο δικαίωμα στη διατροφή, την ιατρική περίθαλψη, τη μόρφωση, την εκπαίδευση καθώς και στις δυνατότητες εργασίας και στην ικανοποίηση άλλων αναγκών.

Πεπεισμένα τα Κράτη Μέλη ότι η εγκαθίδρυση της νέας διεθνούς οικονομικής τάξεως που βασίζεται στην αμεροληψία και τη δικαιοσύνη θα συμβάλλει χαρακτηριστικά στην προώθηση της ισότητας μεταξύ του άνδρα και της γυναίκας.

Υπογραμμίζουν ότι η εξάλειψη του απαρτχάιντ, όλων των μορφών ρατσισμού, φυλετικής διακρίσεως, αποικιοκρατίας, νεοαποικιοκρατίας, επιθέσεως, κατοχής και ξένης κυριαρχίας

και αναμίξεως στα εσωτερικά των Κρατών είναι απαραίτητη ώστε ο άνδρας και η γυναίκα να απολαύσουν πλήρως τα δικαιώματά τους.

Βεβαιώνουν ότι η ενίσχυση της διεθνούς ειρήνης και της διεθνούς ασφάλειας, η ύφεση της διεθνούς εντάσεως, η συνεργασία μεταξύ όλων των Κρατών, όποια και αν είναι τα κοινωνικά και οικονομικά τους συστήματα, ο γενικός και πλήρης αφοπλισμός και, ιδιαίτερα, ο πυρηνικός αφοπλισμός υπό αυστηρό και αποτελεσματικό διεθνή έλεγχο, η επιβεβαίωση των αρχών της δικαιοσύνης, της ισότητας και της αμοιβαίας ωφέλειας στις σχέσεις μεταξύ των χωρών και η πραγματοποίηση του δικαιώματος αυτοδιαθέσεως και ανεξαρτησίας των λαών που είναι υπόδουλοι ξένης και αποικιοκρατικής κυριαρχίας και ξένης κατοχής καθώς και ο σεβασμός της εθνικής κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας θα ευνοήσουν την κοινωνική πρόοδο και την ανάπτυξη και θα συμβάλουν συνεπώς στην πραγματοποίηση της πλήρους ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Πεισισμένα ότι η πλήρης ανάπτυξη μιας χώρας, η ευημερία του κόσμου και το θέμα της ειρήνης απαιτούν τη μέγιστη συμμετοχή των γυναικών, υπό ίσους όρους με τους άνδρες, σε όλους του τομείς. Έχοντας υπόψη τη σπουδαιότητα της συνεισφοράς των γυναικών στην ευτυχία της οικογένειας και στην πρόοδο της κοινωνίας, συνεισφορά που μέχρι σήμερα δεν έχει πλήρως αναγνωρισθεί, τη σπουδαιότητα της κοινωνικής σημασίας της μητρότητας και του ρόλου των γονέων στην οικογένεια και την αγωγή των παιδιών και συνειδητοποιώντας ότι ο ρόλος της γυναίκας στην τεκνοποίηση δεν πρέπει να είναι αιτία διακρίσεως και ότι η ανατροφή των παιδιών απαιτεί τον καταμερισμό των ευθυνών μεταξύ των ανδρών, των γυναικών και του συνόλου της κοινωνίας.

Συνειδητοποιούν ότι ο παραδοσιακός ρόλος του άνδρα στην οικογένεια και την κοινωνία πρέπει να εξελιχθεί όσο και ο ρόλος της γυναίκας εάν θέλει κανείς να φθάσει σε μια πραγματική ισότητα του άνδρα και της γυναίκας.

Αποφασισμένα να εφαρμόσουν τις αρχές που αναφέρονται στη Διακήρυξη περί εξάλειψης της διακρίσεως κατά των γυναικών και, για το σκοπό αυτό, να υιοθετήσουν τα αναγκαία μέτρα για την κατάργηση της διακρίσεως αυτής σε όλες τις μορφές της και όλες τις εκδηλώσεις της, (ΦΕΚ Α`248/22.10.2001).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Νόμος 3500/2006

■ **Διατάξεις νόμου 3500/2006**

Στο Άρθρο 2 του πρώτου κεφαλαίου των αστικών διατάξεων με τίτλο: Απαγόρευση χρήσης βίας του νόμου 3500/2006 προβλέπεται πως η άσκηση βίας κάθε μορφής μεταξύ των μελών της οικογένειας απαγορεύεται.

Στο άρθρο 6 του κεφαλαίου Γ΄ των ποινικών διατάξεων με τίτλο Ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη προβλέπονται τα εξής:

1. Το μέλος της οικογένειας το οποίο προξενεί σε άλλο μέλος αυτής σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας του, υπό την έννοια του εδαφίου α΄ της παρ. 1 του άρθρου 308 του Ποινικού Κώδικα, ή με συνεχή συμπεριφορά προξενεί εντελώς ελαφρά κάκωση ή βλάβη της υγείας του, με την έννοια του εδαφίου β΄ της παραπάνω διάταξης, τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον, ενός έτους.
2. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου είναι δυνατόν να προκαλέσει στο θύμα κίνδυνο για τη ζωή του ή βαριά σωματική βλάβη, επιβάλλεται φυλάκιση, τουλάχιστον, δύο ετών. Αν επακολουθήσει βαριά σωματική ή διανοητική πάθηση του θύματος, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών. Αν ο υπαίτιος επεδίωκε ή γνώριζε και αποδέχθηκε το αποτέλεσμα της πράξης του, τιμωρείται με κάθειρξη.
3. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου τελέσθηκε σε βάρος εγκύου ή σε βάρος μέλους της οικογένειας το οποίο, από οποιαδήποτε αιτία, είναι ανίκανο να αντισταθεί, τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον, δύο ετών και αν η πράξη τελέσθηκε ενώπιον ανήλικου μέλους της οικογένειας, τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον, ενός έτους.
4. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου συνιστά μεθοδευμένη πρόκληση έντονου σωματικού πόνου ή σωματικής εξάντλησης, επικίνδυνης για την υγεία, ή ψυχικού πόνου, ικανού να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη, ιδίως με την παρατεταμένη απομόνωση του θύματος, επιβάλλεται κάθειρξη. Αν το θύμα είναι ανήλικος, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών.

5. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αντίστοιχα και όταν ο δράστης εργάζεται σε φορέα παροχής κοινωνικής μέριμνας, η δε πράξη του στρέφεται σε βάρος προσώπου, το οποίο δέχεται τις υπηρεσίες του φορέα αυτού.

Στο Άρθρο 7 των ποινικών διατάξεων με τίτλο: Ενδοοικογενειακή παράνομη βία και απειλή προβλέπεται πως:

1. Το μέλος της οικογένειας το οποίο εξαναγκάζει άλλο μέλος χρησιμοποιώντας βία ή απειλή με σπουδαίο και άμεσο κίνδυνο σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή χωρίς το θύμα να υποχρεούται προς τούτο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών, ανεξάρτητα από το αν το απειλούμενο κακό στρέφεται εναντίον του ίδιου του θύματος ή κάποιου από τους οικείους του υπό την έννοια της περίπτωσης β' του άρθρου 13 του Ποινικού Κώδικα.
2. Το μέλος της οικογένειας το οποίο προκαλεί τρόμο ή ανησυχία σε άλλο μέλος της οικογένειας, απειλώντας το με βία ή άλλη παράνομη πράξη ή παράλειψη, τιμωρείται με φυλάκιση.

Στο Άρθρο 8 των ποινικών διατάξεων με τίτλο: Βιασμός και κατάχρηση σε ασέλγεια

1. Η παρ. 1 του άρθρου 336 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:
«1. Όποιος με σωματική βία ή με απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζει άλλον σε συνουσία ή σε άλλη ασελγή πράξη ή σε ανοχή της τιμωρείται με κάθειρξη.»
2. Η παρ. 1 του άρθρου 338 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:
«1. Όποιος με κατάχρηση της παραφροσύνης άλλου ή της από οποιαδήποτε αιτία προερχόμενης ανικανότητάς του να αντισταθεί, ενεργεί επ' αυτού συνουσία ή άλλη ασελγή πράξη τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.»

Το Άρθρο 9 με τίτλο: Ενδοοικογενειακή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας προβλέπει πως:

1. Το μέλος της οικογένειας το οποίο προσβάλλει την αξιοπρέπεια άλλου μέλους της, με ιδιαίτερα ταπεινωτικό λόγο ή έργο που ανάγεται στη γενετήσια ζωή του, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.
2. Με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών μέχρι τριών ετών τιμωρείται η πράξη της προηγούμενης παραγράφου, αν ο παθών είναι ανήλικος.

Στο άρθρο 13 του κεφαλαίου Δ' με τίτλο ποινική διαμεσολάβηση προβλέπονται οι παρακάτω Ποινικές συνέπειες:

1. Η διάταξη του εισαγγελέα που εκδίδεται κατόπιν ποινικής διαμεσολάβησης καταχωρίζεται σε ειδική μερίδα στο δελτίο ποινικού μητρώου και τηρείται για χρονικό διάστημα ίσο προς τον εκ του νόμου προβλεπόμενο χρόνο παραγραφής του εγκλήματος στο οποίο αφορά.
2. Αν ο ενδιαφερόμενος συμμορφωθεί προς τους όρους της ποινικής διαμεσολάβησης για χρονικό διάστημα τριών ετών, τότε η σχετική διαδικασία ολοκληρώνεται και εξαλείφεται η ποινική αξίωση της πολιτείας για το έγκλημα που αφορά.
3. Η διαπιστούμενη από τον εισαγγελέα υπαίτια μη ολοκλήρωση της ποινικής διαμεσολάβησης διακόπτει τη διαδικασία και προκαλεί την αναδρομική άρση των επελθόντων αποτελεσμάτων. Στην περίπτωση αυτή ο εισαγγελέας ανασύρει τη δικογραφία από το αρχείο, η δε ποινική διαδικασία συνεχίζεται κατά τις οικείες διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, χωρίς να επιτρέπεται πλέον η υποβολή νέου αιτήματος για ποινική διαμεσολάβηση.
4. Ενώσω διαρκεί η διαδικασία ποινικής διαμεσολάβησης, τελεί σε εκκρεμοδικία η πράξη στην οποία αυτή αφορά. Η άσκηση ποινικής δίωξης για πράξη για την οποία εξαλείφθηκε η ποινική αξίωση της πολιτείας, λόγω ολοκλήρωσης της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης, είναι απαράδεκτη. Η παραγραφή της πράξης αναστέλλεται μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης.

5. Η άρνηση ενός εκ των διαδίκων μερών να δεχθεί τη διαμεσολάβηση ή η αποτυχία ολοκληρώσεώς της, για οποιαδήποτε αιτία, δεν επάγονται σε βάρος αυτών καμία αρνητική ουσιαστική ή δικονομική συνέπεια στην ποινική δίκη που επακολουθεί.

6. Στην παρ. 3 του άρθρου 574 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προστίθεται στοιχείο γ', το οποίο έχει ως εξής: «γ) η διάταξη του εισαγγελέα που εκδίδεται κατόπιν ποινικής διαμεσολάβησης σε εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας.»

Στο Άρθρο 14 του ίδιου κεφαλαίου προβλέπονται οι παρακάτω Αστικές συνέπειες:

1. Η συμφωνία των διαδίκων για την έναρξη της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης ισχύει ως συμβιβασμός ως προς τις χρηματικές αξιώσεις από το έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας. Μόνη η συμφωνία του παθόντος συζύγου για την έναρξη της διαδικασίας δεν εμποδίζει την άσκηση αγωγής διαζυγίου ή την υποβολή αιτήσεως συναινετικής λύσεως του γάμου, την πρόοδο της δίκης και τη λύση του γάμου.

2. Η εντός τριετίας από την αρχειοθέτηση της υπόθεσης μη συμμόρφωση του φερόμενου ως δράστη προς τους όρους της ποινικής διαμεσολάβησης παρέχει στο θύμα του εγκλήματος ενδοοικογενειακής βίας το δικαίωμα να ζητήσει, με αγωγή του, την ανατροπή της συμφωνίας, όσον αφορά στις χρηματικές αξιώσεις. Με την άσκηση της αγωγής ανατροπής αναβιώνουν οι χρηματικές αξιώσεις του παθόντος, τα δε καταβληθέντα λόγω της συμφωνίας αναζητούνται κατά τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού.

3. Μετά την ολοκλήρωση της ποινικής διαμεσολάβησης αποκλείεται η ανατροπή της συμφωνίας, εξ οιοδήποτε λόγου και η αναζήτηση των καταβληθέντων σε συμμόρφωση αυτής. Τα ίδια αποτελέσματα επιφέρει και η λύση του γάμου μεταξύ των συζύγων εντός της τριετίας (ΦΕΚ, 2006).